

ОКЕАН ТЕОСОФІЇ

The
OCEAN of THEOSOPHY

UKRAINIAN

THE THEOSOPHY COMPANY
245 WEST 33RD STREET, LOS ANGELES 7, CALIFORNIA

1992

ОКЕАН ТЕОСОФІЇ

The
OCEAN of THEOSOPHY

UKRAINIAN

THE THEOSOPHY COMPANY
245 WEST 33RD STREET, LOS ANGELES 7, CALIFORNIA

1992

ВІД ВИДАВЦІВ

Книга, яку ви тримаєте в руках, унікальна за своїм походженням і є пам'яткою історії Теософії в світі і в Україні. Її оригінал був надрукований на друкарській машинці, мав багато виправлень, уточнень, був переплетений на спіральну пружинку. Навряд чи існує, або навіть існував, ще один примірник цього видання кінця минулого сторіччя. Ви дізнаєтесь з подальших сторінок про те, який шлях пройшла ця книжка, щоб потрапити до нас з вами, сподіваючись і прагнучи знайти свого вдячного читача. Тільки чисте прагнення довести світло Істини до своїх співвітчизників, що спонукало Олексу Сухаренка, перебуваючи на далекій американській землі, здійснити свій український переклад «Океану теософії» Вільяма Куана Джайджа, стало запорукою того, що, пройшовши через безліч рук, цей труд все-таки буде служити людям.

Це видання здійснене Теософським товариством в Україні. Ви побачите цю книгу у тому текстовому виконанні, яке було в оригінальному примірнику, включаючи англomовні додатки. Деякі архаїчні слова, які зараз рідко вживаються і можуть бути незрозумілими для читача, у квадратних дужках мають сучасне пояснення. Ці примітки зробила Галина Шадловська, працюючи над набором текстів.

Якщо станеться таке чудо, що хтось впізнає особу Олекси Сухаренка, який мешкав у Каліфорнії, США, у другій половині XX сторіччя і був теософом, велике прохання повідомити нас про будь-які подробиці його життя. Будемо вдячні вам. Ми намагаємося перекладати класичні книги теософського спадку українською мовою і шукаємо волонтерської перекладацької допомоги. Контактна електронна адреса info@theosophy.in.ua

А тепер слово головним дійовим особам цього видавничого проєкту, яким ми вдячні за радість тримати цю книгу в руках, – московському теософському колезі Костянтину Зайцеву та Галині Шадловській з міста Надвірна.

Константин Зайцев о книге:

«Я впервые увидел эту книгу в начале девяностых годов, когда работал в Теософском обществе, которое в Москве возглавлял Дмитрий Попов. Вероятно, её передал туда кто-то из американских эмигрантов. По-моему, там даже имелась приписка, что она должна быть передана теософскому обществу Украины, когда таковое будет создано. На тот момент русского перевода "Океана теософии"

еще не существовало, он появился только двадцатью годами позже. Потом её следы затерялись; архив и библиотека общества считались утерянными. Как единое целое они действительно перестали существовать, но периодически всплывают книги и документы, которые когда-то хранились там. Так, например, читателями с запозданием было возвращено несколько книг - когда библиотеки уже не было, но благодаря этому книги сохранились у нас. Несколько лет назад к нам обратился один человек, который был готов отдать старые книги по теософии. Я поехал за ними в Балашиху. Книги в основном, как выяснилось, были малоценными, но это оказалось частью некогда утерянной библиотеки, и там была эта самая книга "Океан теософии" на украинском языке. Когда я разместил цитату оттуда в ВКонтакте, кто-то из украинцев заметил: "учишь украинский язык? Но вот такое-то слово - русское, а не украинское". Оказалось, книга написана старым украинским языком, который был ближе к русскому, чем современный. Перевод был сделан в 60-х или 70-х годах, и на этот момент переводчик уже был достаточно пожилым человеком.

В один из своих приездов в Украину я передал имеющийся у меня экземпляр книги, украинский перевод «Океана теософии» Вильяма Джаджа, Светлане Гавриленко, секретарю Теософского общества в Украине. Это было в 2019 году».

Галина Шадловська про книгу:

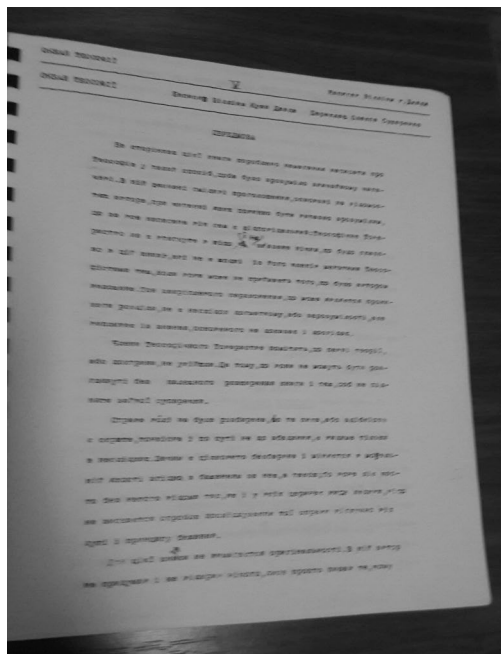
«В кінці 2019 року я багато дізналась про відданого учня і соратника Олени Блаватської, одного з трьох основних засновників Теософського Товариства, генерального секретаря Американського Відділення ТТ, редактора журналу «Шлях», який друкувався у США, прекрасного знавця теософії і невтомного лектора, автора багатьох книг і статей про позачасову Мудрість – Вільяма Куана Джаджа. Одна з його основних праць – «Океан Теософії» – є добре відомою в теософських громадах країн світу.

Вважаю унікальним те, що ми (я з моїм чоловіком Олегом Савчуком) мали нагоду прочитати «Океан Теософії» українською мовою. Виявилось, один із студентів теософії Об'єднаної Ложі Теософів у Нью-Йорку переклав цю працю українською. Студент-перекладач скромно зазначив тільки своє ім'я та прізвище – Олекса Сухаренко. Нажаль, більше нічого не відомо про нього. Переклад здійснювався, можливо, у кінці 70-х, початку 80-х років ХХ століття. Книга «Океан Теософії» була обов'язковою для вивчення студентами теософії. Прекрасно, що Олекса Сухаренко не тільки вивчав,

але й переклав працю В.К.Джаджа українською. Українська мова Олекси не була сучасною українською мовою, а мовою української діаспори, і передана йому батьком або, можливо, й дідусем. Не є відомо, чи були українками його мама і бабуся. Похвально, що у родині Сухаренків передавали знання про національне коріння і вчили рідної мови своїх нащадків. Я сердечно вдячна Олексі Сухаренку за любов до істини і до України, і за реальну спробу через переклад передати знання про Божественну Мудрість українському читачеві.

Думаю, можна написати цілу історію про те, як переклад Сухаренка далі рухався до видання в Україні. Ми щасливі, що виконали маленьку частину – перевели переклад Олекси з друкованого в електронний вигляд. Велика подяка людям з теософських товариств Америки, Росії та України, через руки яких переклад «Океану Теософії» від Олекси Сухаренка дістався нарешті до українських читачів. А читачам в Україні я бажаю наполегливості в читанні і вивченні основ теософії.

З радістю праці для загального блага – *Галина Шадловська*».

BOOKS BY H. P. BLAVATSKY

THE SECRET DOCTRINE

In 1888, eleven years after the appearance of *Isis Unveiled*, H.P.B. completed and published *The Secret Doctrine* - "The Synthesis of Science, Religion and Philosophy". The systematic character of this work is revealed by the subjects treated at length in its pages: Cosmogogenesis, Cosmic Evolution, Anthropogenesis, the Evolution of Symbolism, the Archaic Symbolism of the World-Religions, Science and the Secret Doctrine Contrasted. *The Secret Doctrine* differs from *Isis* in that it deliberately unfolds a specific teaching about the nature of things. In the introductory pages of Volume I, H. P. Blavatsky wrote: "The Secret Doctrine is not a treatise, or a series of vague theories, but contains all that can be given out to the world in this century". *The Secret Doctrine* is, therefore, the basic source of the Theosophical teachings in this cycle. Facsimile edition, two volumes in one.

BOOKS BY WILLIAM Q. JUDGE

The Ocean of Theosophy: The need for a simple, concise statement of Theosophical teachings was met by Mr. Judge with publication of this book in 1893. It first appeared as a series of newspaper articles, in which the writer set forth all the major doctrines of the philosophy, dealing with questions that might naturally occur to the average reader. Chapter headings are as follows: Theosophy and the Masters; General Principles; The Earth Chain; Septenary Constitution of Man; Body and Astral Body; Kama—Desire; Manas; Of Reincarnation; Reincarnation Continued; Arguments Supporting Reincarnation; Karma; Kama Loka; Devachan; Cycles; Differentiation of Species— Missing Links; Psychic Laws, Forces and Phenomena; Psychic Phenomena and Spiritualism.

Study of the ***Ocean*** in conjunction with the works of Madame Blavatsky soon makes it apparent that Mr. Judge possessed an extraordinary grasp of the subjects treated, and also the capacity to present even their more difficult aspects with directness and simplicity. Years of experience in the use of the ***Ocean*** as a text in Theosophical study classes have proved it a provocative approach to the Theosophical philosophy as a whole. It has 153 pages.

ОКЕАН ТЕОСОФІЇ

Написав Вілліам Куан Джадж

Переклав Олекса Сухаренко

ПЕРЕДМОВА

На сторінках цієї книги пороблено намагання написати про Теософію у такий спосіб, щоби було зрозуміло звичайному читачеві. В ній вчинені сміливі проголошення, основані на відомостях автора, при читанні яких повинно бути виразно зрозумілим, що за все написане він сам є відповідальний: Теософічне Товариство не є втягнуте в ніщо і не зв'язане нічим, що було сказано в цій книзі, ані не є жодні із його членів меншими Теософістами тим, коли вони може не приймають того, що було автором виложено. Тон закріпленого переконання, що може проникати розділи, не є наслідок догматизму, або зарозумілості, але випливає із знання, основаного на доказах і досвідах.

Члени Теософічного Товариства помітять, що певні теорії, або доктрини, не увійшли. Це тому, що вони не можуть бути розглянуті без належного розширення книги і теж, щоб не підняти зайвої суперечки.

Справа волі не була розбрана, бо та сила, або здібність є скрита, тонкісна і по суті не до збадання [дослідження], є видима тільки в наслідках. Зачим [Оскільки] є цілковито безбарвна і міняється в моральній якості згідно з бажанням за нею, а також, бо вона діє часто без нашого відома так, як і у всіх царицях [областях, царствах] нижче людини, ніхто не зискається спробою досліджування тої справи відлучно [не намагається досліджувати ту справу окремо] від душі і принципу бажання.

Для цієї книжки не вимагається оригінальності. В ній автор не придумав і не відкрив нічого, лише просто писав те, чому був навчений і що йому було доказано. Тому оце є лише передача того, що було знане переже [раніше].

Вілліам Куан Джадж

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I

ТЕОСОФІЯ І ВЧИТЕЛІ

Теософія визначена загально. Існування високорозвинених людей у Всесвіті. Ці люди є: Магатми, Ініціати, Брати, Адепти. Як вони працюють і чому вони тепер ховаються. Їх Ложа. Вони є удосконалені люди із інших періодів еволюції. Мали різні імена в історії. Апполоній, Мойсей, Соломон і другі були членами цього брацтва. Вони мали одну і ту саму доктрину. Вони є можливі для того, щоб вкінці всі люди могли статись такими ж, як вони. Вони приховують правдиву доктрину та у відповідний час спричинюються до її відновлення.

РОЗДІЛ II

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

Перегляд загальних законів, що керують Космосом. Семиразовий поділ в системі. Правдива речовина є невидима, а це є завжди знане в Ложі. Розум – інтелігентна частина Космосу. Всесвітній Розум містить в собі семиразовий план Космосу. Еволюція проходить по плану Всесвітнього Розуму. Періоди еволюції кінчаються; це є Ніч Брами. Мойсеївський запис космогенези знедолужив [не дав розвинути] модерні концепції. Іудеї мали лише одну частину доктрини, взятую від старинних Єгиптян. Та доктрина є в згоді зі внутрішнім значенням Першої Книги Мойсея. Загальна довжина еволюційних періодів. Ту саму доктрину вжив Герберт Спенсер. Хронологія старинних Індусів подає подробиці. Оповідання про Церкву Соломона є еволюція людини. Доктрина є далеко старша, ніж християнська. Правдивий вік світу. Людина є понад 18 000 000 років стара. Еволюція є проведена виключно діянням Его-суб'єктів, що наприкінці увіходять у людські подоби. Кожний із сімох принципів людини походить від одного із сімох великих відділів Всесвіту.

РОЗДІЛ III

ЗЕМНИЙ ЛАНЦЮГ

Доктрина відносно Землі. Вона є також семиразова. Вона є одна із ланцюга сімох, відповідно людині. Цілість сімох в ланцюгу не є створена так, як із окремих членів, але вони разом взаємно проникають один одного. Земний ланцюг є реінкарнацією попереднього старшого, нині вже мертвого, ланцюга. Цей старий ланцюг є той, із якого наш Місяць є видимим представником. Місяць тепер є мертвий і стягується. Венера, Марс і другі є живі члени інших ланцюгів, подібних до нашого. Величезне число Его-суб'єктів для кожного ланцюга. Їх число безліч, але все ж таки встановлене. Їх шлях еволюції крізь сім глобусів. В кожному із них розвивається одна певна частина нашої природи. При четвертому глобусі починається процес згущення і досягає своїх меж.

РОЗДІЛ IV

СЕМИРАЗОВА СКЛАДНЯ ЛЮДИНИ

Складня [склад] людини. В чому доктрина різниться від звичайної християнської. Правдива доктрина була знана в перших століттях цієї ери, але навмисно відтягнуто [відібрано] її від народу, що не був здібний дотримувати її. Небезпека у випадку невідтягнення доктрини. Семиразовий поділ. Класифікація принципів. Поділ є в згоді з ланцюгом семи глобусів. Нижча людина є складена істота. Її вища трійця. Нижчі складові принципи є минулі і тлінні. Смерть залишає трійцю, якої самотності стійку нашу частину. Що є фізична людина і що є та друга, невидима смертна людина. Друга фізична людина, хоч невидима, та все ж вмирує [смертна]. Органи чуття належать до невидимої людини, а не до видимої.

РОЗДІЛ V

ТІЛО І АСТРАЛЬНЕ ТІЛО

Тіло і життєвий принцип. Містерія життя. Спання і смерть настають задля невтримання [через неспроможність витримати] організмом набуток [надлишок] життєвої сили. Тіло є ілюзія. Що є клітина. Життя є універсальне. Воно не є вислідом [наслідком] організму. Астральне тіло. Із чого воно є. Його сила і функції. Служить моделлю для тіла. Його має все в усіх царствах природи. Його здібність мандрування. Правдиві органи чуття знаходяться в астраль-

ному тілі. Роль астрального тіла в спиритистичних сеансах. Астральне тіло є посередником телепатії, ясновидіння і подібних психічних здібностей.

РОЗДІЛ VI

КАМА - БАЖАННЯ

Четвертий принцип. Кама Рупа. В нашій лексиці: Пристрасті і Прагнення. Кама Рупа не продукована тілом, але є причиною втілення. Між сімома оцей є урівноважуючий принцип. Він є основою акції [дії] і рушієм Волі. Добротне бажання веде до добротної дії. Цей принцип має вищий і нижчий аспект. Він міститься в астральному тілі. При смерті Кама Рупа з'єднується з астральним тілом і творить невидиму шкарлупу людини. Вона має свої власні сили автоматичної натури. Оця шкарлупа є т.з. "дух" спиритистичних сеансів. Є небезпекою для людства. При сеансах цим шкарлупам помагають елементники [елементали]. В них нема присутності ні душі, ні совісті. Самогубці і страчені кримінальники залишають дуже звязні шкарлупи. Принцип бажання є загальний для усіх організованих царств. Є то тваринна частина людини. Людина тепер є цілковито розвинута в чотирьох принципах нижчих, а частинно у вищих.

РОЗДІЛ VII

МАНАС

Манас є п'ятий принцип. Перший для дійсної людини. Це є принцип думання і не є продуктом мозку. Мозок є лише його знаряддям. Як було передане світло розуму безрозумовій людині. Удосконалені люди із старших систем дали нам його так, як і вони дістали від їх попередників. Манас є коморою усіх думок. Манас є провидець. Коли зв'язок між Манасом і мозком є перерваний, особа не здібна усвідомлювати. Органи тіла не усвідомлюють нічого. Манас поділяється на вищий і нижчий. Його типи і особистості. Будда, Ісус і другі мали Манас вповні розвинутий. Атма – божественне Его. Постійна індивідуальність. Ця постійна індивідуальність проходила досвідами всякого роду в багатьох тілах. Манас і матерія тепер мають далеко більшу легкість в акції, ніж у попередніх часах. Манас в'язаний бажанням, а це робить реінкарнацію необхідною.

РОЗДІЛ VIII

ПРО РЕІНКАРНАЦІЮ

Чого людина є такою, як є, і як до того дійшло? Для чого є Всесвіт. Спіритуальна і фізична еволюція вимагає реінкарнацію. Реінкарнація на площині фізичній є перевтілення, або зміна форми. Вся маса матерії глобусу одного дня в далекій будучності буде змінена у люди. Старинна доктрина. В ній вірили ранні християни. Ісус її вчив. Що реінкарнує. Життєві містерії повстають через неповну інкарнацію вищих принципів. То не є перевтілення в нижчі форми. Пояснення Ману в цій справі.

РОЗДІЛ IX

ДАЛІ ПРО РЕІНКАРНАЦІЮ

Силкуються заперечення. Бажання не можуть змінити закон. Передчасні прибуття в царство небесне. Чи вони повинні ждати нас? Пізнання душ не залежить від зовнішка [зовнішності]. Спадковість не перечить реінкарнації. Що спадковість робить. Розходження в правилах спадковості невраховані. Історія іде против спадковості. Реінкарнація не є несправедливою. Що є справедливість? Ми не карані за вчинки других, але за свої власні. Пам'ять. Чому ми не пам'ятаємо інші життя. Хто їх пам'ятає? Чим пояснити зріст населення.

РОЗДІЛ X

ДОВОДИ, ПІДПИРАЮЧІ [ЯКІ ДОКАЗУЮТЬ] РЕІНКАРНАЦІЮ

Із природи душі. Із законів розуму і душі. Із різниць в характері. Із потреби карності та еволюції. Із різниць в здібності та починання життя при колісці. Індивідуальна тотожність є доказом. Правдоподібна мета життя робить реінкарнацію потрібною. Одного життя не вистарчає для поповнення задуму Природи. Смерть сама не дає поступу. Школа після смерті є нелогічною. Уперте тривання дикості і занепаду в народах підпорує [доказує] того. Поява геніїв є уможливлена реінкарнацією. Вроджені ідеї, властиві загалу людства, показують того. Опір проти реінкарнації ґрунтується лише на упередженнях.

РОЗДІЛ XI

КАРМА

Визначення слова. Маловідомий термін. Добродійний закон. Як на сучасне життя впливають вчинки минулого в інших життях. Кожний вчинок має думку в своїм корінні. Через Манас вони реагують на кожне особове життя. Чому люди родяться спотворені, або в злих умовах. Три класи Карми і їх три поля дії. Національні і расові Карми. Індивідуальна недоля і щастя. Слова Вчителів про Карму.

РОЗДІЛ XII

КАМА ЛОКА

Початковий стан по смерті. Де і що є царство небесне та пекло. Вмертя [смерть] тіла є лише перша ступінь смерті. Друга смерть після того. Розлука [поділ] сімох принципів у три класи. Що є Кама Лока? Походження ідеї християнського чистилища. То є астральна сфера з численними ступенями. Сканди. Астральна шкарлупа людини в Кама Лока. Вона є без душі, розуму, і сумління. Це є той "дух" спіритистичних сеансів. Класифікація шкарлуп в Кама Лока. Там чародії чорної магії. Доля самогубців і других. Переддевичанська несвідомість.

РОЗДІЛ XIII

ДЕВАЧАН

Значення слова. Стан Атма-Будді-Манас. Вплив Карми на девачановий стан. Потреба Девачану. В тому стані є інший спосіб думання, без перешкод фізичного тіла. Лише два поля діяння причин: суб'єктивне і об'єктивне. Девачан є одно. Там час для душі не існує. Довжина перебування в йому. Математика душі. Пересічний час перебування в йому є 1500 земних років. Залежить від психічних вражень життя. Вжиток і ціль Девачану. Девачанний стан формується на останніх думках при смерті. Девачан не є без значення. Чи ми бачимо тих, яких покинули? Ми їх образи приводимо наперед себе. Істоти в Девачані мають змогу помагати тим, яких люблять. Медіуми не можуть дістатися до тих, що в Девачані, хіба лише в рідкісних випадках, коли особа є щиросердна. Тим, що в Девачані, лише Адепти можуть помагати.

РОЗДІЛ XIV

ЦИКЛИ

Одна із най найважніших доктрин. Відповідні слова в Санскриті. Захід знає мало циклів. Вони спричиняються до повороту попередніх персональностей. Діють на життя і еволюцію. Коли настав перший момент? Перша рата? [поширення?] вібрації визначає наступні. Коли людина лишає глобус, сили гинуть. Судороги і катаклізми. Реінкарнація і карма перемішуються з циклічним законом. Цивілізації циклічно вертаються. Цикл Аватарів. Крішна, Будда і другі підлягають циклам. Менші керівники і великі проводирі. Перетин циклів спричинює судороги. Цикли Місяця, Сонця і Зірок. Цикли індивідуальні і цикл реінкарнації. Рух крізь сузвіздя [сузір'я] і значення оповідання про Іону. Круговорот Зодіаку. Як ідеї тавруються і захоплюються в народах. Причина землетрусів, космічних вогнів, зледеніння і потопів. Брамананда.

РОЗДІЛ XV

РІЗНОВИДНІСТЬ ЛЮДСЬКОГО РОДУ І БРАКУЮЧА СПОЛУКА [ВІДСУТНІЯ ЛАНКА]

Первісний початок не до відкриття. Людина не походить від одної пари, ані від тварин. Сім рас людських появилось на Землі рівночасно. Вони тепер є сполучені і будуть розрізняватися. Людоподібні Антропоїди. Їх походження. Вони вийшли із людей. Вони є потомками нащадків із неприродної сполуки в третій і четвертій етапах. Відстрочені раси. Таємні книги в цій справі. Людські риси Антропоїдів є враховані. Нижчі царства із інших планет. Їх розрізнення розумним втручанням Діан-Чоганів. Півдоріжна [половинна, серединна] точка еволюції. Астральні форми старих навал тверднуть у фізичних етапах. Бракуючі Сполуки, що вони є і чому наука їх не може знайти. Ціль природи у всій цій роботі.

РОЗДІЛ XVI

ПСИХІЧНІ ЗАКОНИ, СИЛИ І ПРОЯВИ

На Заході нема правдивої психології. Існує на Сході. Людина є дзеркалом усіх сил. Гравітація є лише половина закону. Важливість полярності і сили зчеплення. Як робляться предмети невидимими. Уявність [Уява] є всесильна. Розумова телеграфія. Читати думки

других є злодійство. Аппортація, ясновидіння, телепатія і провидіння.

Образи в Астральному Світі. Сни і візії. Привиди. Правдиве ясновидіння. Внутрішній стимул творить зовнішні враження. Астральне Світло є регістром всього.

РОЗДІЛ XVII

ПСИХІЧНІ ПРОЯВИ І СПІРИТУАЛІЗМ

Спіритуалізм є помилкова назва. Правильна назва має бути некроманція [некромантія] та поклоніння мертвим. Цей культ не по-чався в Америці. Практика була здавна znana в Індії. Занотовані факти варто просліджувати. Теософісти [теософи] признають факти, але із боку "спіритуалістів" є пояснювані інакше. Просліджування є обмежене на питанні, чи мертві вертаються. Адже ж мертві не вертаються. Множество комунікації є від астральної шкарлупи людини. Наведено закиди проти думок Медіумів. Свідчення оправдують висмівання [висміювання] науки. Матеріалізація і що то є. Маса електромагнетичної матерії з образом на ній від астрального світла. Щоб розуміти прояв, потрібен попередній аналіз законів. Тембр "незалежного голосу". Важність астрального царства. Небезпеки медіумства [медіумізму]. Спроба здобування цих сил за гроші та для егоїстичних цілей є теж небезпечне діло. В ці часи циклічний закон примушує ослаблювання цих сил. Завдання Ложі.

ОКЕАН ТЕОСОФІЇ

РОЗДІЛ I

ТЕОСОФІЯ І ВЧИТЕЛІ

Теософія є той океан знання, що шириться від берега до берега еволюції почуваючих істот; незмірима в її найглибших частинах, вона подає найліпшим розумам їх найповніший розгляд, при чім при берегах доволі мілка і не перевантажить і дитячого розуму. Є то мудрість про Бога для тих, які вірять, що він є все і у всьому; мудрість про природу для людей, котрі приймають проголошення християнської Біблії, що Бог не може бути ні зміряний, ні відкритий і що довкола його дому є темнота. Хоч Теософія по спадковості і вживає назву Бог і тому на перший погляд здається, що займається релігією самою, вона не нехтує наукою, бо ж вона є наукою наук, тому й була звана: релігія-мудрість. Зачим [оскільки] ніяка наука не є повною, коли вилишає будь-який відділ природи, видимої чи невидимої, а та релігія, яка опирається виключно на сумнівним об'явленні, відвертається від справ і законів, що ними керують, не є ніщо інше, ніж мара, ворог поступу і перешкода в дорозі змагань людини до щастя. Обнявши все, як наукове, так і релігійне, Теософія є наукова релігія і релігійна наука.

Теософія не є віра, або догма, складена, чи придумана людьми, але є знання законів, які керують еволюцією фізичних, астральних, психічних та інтелектуальних складників природи і людини. Нинішні релігії є лише рядом догм, створених людьми, і без наукових підстав для ширення етики. Наші ж науковці, коли ще все ігнорують невидиме та не в силі зрозуміти існування цілого добору внутрішніх здібностей сприймання людини, є відрізані від величезного поля досвідів, які є всередині видимого і відчутного світу. Але Теософія знає, що ціле складається із видимого і невидимого, і теж, що сприймання зовнішка [зовнішності] речей та предметів є переходове, тим вона охоплює факти природи як зовнішні, так і внутрішні. Тому Теософія є комплектна [укомплектована, повна, самодостатня] в собі і не бачить нігде непояснених містерій; вона викидає із свого словника слово випадковість і вітає панування закону у всьому і за всяких умовин.

Є загальне вірування серед людей, що людина має безсмертну душу. До цього Теософія додає, що людина є дух; а далі, що все у

всій природі є відчуваюче; що оце все велике множество речей і людина не є лише збірка атомів, навманці поскиданих до купи без закону і тим творячи закон, але, що все, аж до найменшого атому, є душа і дух, що розвивається вічно під правлінням закону, властивого в цілому. Як стародавні вчили, так і Теософія вчить, що пробіг еволюції є драмою душі, і що природа існує задля ніякої іншої цілі, лише для досвідів душі.

Теософіст [теософ] погоджується з проголошенням професора Гакслі, що у Всесвіті мусять бути істоти, яких інтелігенція [інтелект] настільки вища нашої, наскільки наша перевищує її у хробаків, та що ці істоти беруть активну участь в упорядкуванні справ природи. Ідучи далі при світлі довір'я до своїх учителів, Теософіст додає, що ті інтелігенції були колись людьми і прийшли, як і всі ми, із інших попередніх світів, де набували різних досвідів, подібно, як то є можливе і на цім світі. Отже ми, прийшовши на цю планету, не з'являємося вперше, але проходили довгим, незміримим курсом активності та інтелігентних перцепцій [інтелектуального чуттєвого сприйняття] на інших системах глобусів, які були знищені віками перед укладом нашої Сонячної системи. Цей величезний розсяг [поширення?, розмір?] еволюційної системи означає, отже, що оця планета, на якій ми тепер, є вислідом [наслідком] активності і еволюції якоїсь другої, що вмерла давно, залишаючи свою енергію для вжитку у приведенні до існування Землі, на яку в свою чергу її мешкаці прибули із деякого старшого світу оттут продовжувати їх намічену роботу в матерії. А ясніші планети, такі, як Венера, є житлом ще більш поступових [досконалих] істот, що були колись такі ж, як ми, але тепер підняті до щабля величі, не до розуміння нашому інтелектові.

Отже, людина, найрозумніше єство Всесвіту, ніколи не була без приятелів, а має ряд старших братів, які безнастанно придивляються до поступу меньше розвинених і схоронюють [заховують] знання, набуте трудом і досвідами віків. Вони стало використовують всі нагоди, щоб підтягати розвиваючий розум людської раси нашої і інших планет до здібності зрозуміти накінець великі правди остаточної долі душі. Ці старші брати також схоронюють ними здобуті знання законів природи у всіх її ділянках, і є готові, коли того цікличні закони дозволяють, вживати їх для добробуту людства. Вони все існували у формі групи, всі знаючи один за другого, незалежно, де б вони були в світі, всі працюючи для людства багатьма різними способами. В деяких періодах вони бувають добре знані людям і вільно рухаються між звичайним народом, коли цього суспільний

лад, чесноти і розвиток народів дозволяє. Якби вони показувалися де-небудь і будь-коли, до них би деякі молилися, як до богів, а інші би їх гонили, як дияволів. В тих часах, коли вони виходять, деякі із них бувають володарями над людьми, інші учителями, декілька великими мудрецями, а деякі залишаються незаниманими, хіба лише деякими, найбільш поступовими в групі. Було би на шкоду їх задуманих цілей, якби себе відкрили публіці сучасної цивілізації, яка основана майже цілком на грошах, славолюбстві і особистості. Бо ж оця доба, як один із цих старших братів уже і сказав, "є одною добою переходу", коли всі системи думання, наука, релігія, влада і суспільство міняється, а розуми людей лише приготуються до зміни у той стан, який уможливить людській расі піднятися до того ступеня, що є відповідним для цих старших братів представити себе в своїй дійсності для нашого зору. Їх справді можна звати носіями смолоскипу правди скрізь і вздовж віків. Вони досліджують усе і всі істоти; вони знають, чим є людина по своїй найглибшій натурі та яка її сила і доля, стан її перед народженням і стани, в які переходить після смерті тіла. Вони стояли при колисці народів, бачили величезні досягнення стародавніх, сумно приглядалися до упадку тих, що не мали сили протистояти циклічному закономірному росту і упадку; а коли руйнуючі перевороти здавалися універсальним пониженням штуки [мистецтва], архітектури, релігії і філософії, вони захоронили записки про них усіх в місцях безпечних від згуби людиною, або часом. Вони, при допомозі вправлених психіків із свого кола, робили дослідження до найменших подробиць в невидимих ділянках природи і розуму, зазначили досліджене і записки захоронили. Вони опанували загадками звуку і барви, при допомозі яких самотньо можливо сполучатися з елементарними істотами, які є скриті за матерією, і так могли сказати, чому дощ паде і для чого, чи земля порожня, або ні, чому вітер дує та світло світить та, більший подвиг від усіх, той, що вимагає знання про найглибші основи природи, вони знають, які є кінцеві поділи часу і що є значення та часи циклів.

Але, питається метушлива людина нашого часу, коли оці старші брати в дійсності такі, як ви їх описуєте, чому не залишили знаку в історії та ані не згуртували людей довкола себе? На це їх власна відповідь, якийсь час тому назад опублікована паном А.П.Сіннетом, подає кращу відповідь, ніж я би міг написати:

"Якщо позволите, ми обговоримо спочатку ідею буцімто недоліку "Брацтва" залишити будь-який знак в історії людства. Ви думаєте, що вони були спроможні при допомозі їх надзвичайних вигод згуртувати в їх школах значну частину більш просвіщених розумів з усіх

рас. А як ви знаєте, чи вони того не робили? Чи вам є відомі їх зусилля, успіхи і невдачі? Чи ви маєте якусь установу, де б ви їх могли перевіряти? Як може ваш світ збирати докази діяльності людей, які наполегливо тримають закрито усі можливі двері доступу, крізь які допитливі очі могли б стежити за ними? Уточнення умовин для їх успішності були завжди такі, щоб вони ніколи не були під доглядом та перешкоджувані. Вони знають, що зробили. Ті, що є поза їх круга, можуть бачити лише наслідки, причини яких були замасковані, від зору. Для вияснювання причин тих наслідків в різних добах многі придумували різні теорії про участь богів, спеціальні провидіння, долі, та доброго і злого впливу зірок. Не було ніколи такої пори в часі, або і перед так званого історичного періоду, коли б наші предтечі не формували події і "робили історію", факти яких опісля завжди викривлювалися істориками задля пристосування до їхніх співчасних упереджень. Чи ви є певні, що видимі героїчні постаті в чергуючих драмах не були лише їх маріонетками? Ми ніколи не удавали бути спосібними втягати масово народи в ті, чи інші кризи, без огляду на загальний намір космічних умовин світу. Цикли мусять іти своєю дорогою. Періоди світла і темноти розуму та моралі чергуються, як день і ніч. Великі і малі юги мусять бути поповнені відповідно установленим порядком справ. А ми, народжені уздовж могутнього припливу, можемо лише приспособлювати і направляти деякі його менші струмини" («Листи Махатм», лист 5).

По закону циклічному в часі темного періоду історії розуму стається, що правдива філософія на деякий час зникає, але той же самий закон спричинює її поворот з такою ж певністю, як і Сонце встає і людський розум є присутній того бачити. Деякі роботи можуть виконувати лише Старші Брати-Майстри, а інші праці вимагають поміч товаришів. Справою Брата-Майстра є охоронювати правдиву філософію, але поміч товаришів є потрібна до відновлення і ширення її. Оце чергово старші брати знову визначили, де правда – Теософія – може бути знайдена, а товариші зайнялись її виведенням для ширшого обігу і пропаганди [пропаганди, поширення].

Старші Брати Людства є люди, які були удосконалені в попередніх періодах еволюції. Ці періоди прояву не є знані модерним еволюціоністам щодо їх числа і порядку, хоч раніш були зрозумілі не лише старинним індусам, але теж для тих великих розумів і людей, які устаткували і проводили перші чисті і непідроблені форми Містерій Греції. Періоди, коли із Великого Незнаного скрізь виходили видимі світи, що є вічними у їх приході і відході, чергуючись тої ж довжини періодами тиші і спокою знов у Невідомому. Метою оцих

могутніх хвиль є виведення удосконаленої людини, еволюція душі, в часі яких завжди помічається зріст числа Старших Братів; життя і найменших людей зображує їх в день і ніч, на яві і в спанню, в народженні і в смерті, "бо оці два, світло і темнота, день і ніч, є вічні путі світів" («Бахавад-гіта», гл. 8).

В кожному віці і повній народній історії ці люди сили і співчуття діставали різні назви. Їх звали: Ініціати, Адепти, Гіерофанти, Царі зі Сходу, Мудрі Люди, Брати, тощо. Але в мові Санскриту є слово, яким означивши їх, вони відразу зтотожнюються з людством. То є Магатма. Воно сполучене із слів Мага, що є великий, і Атма – дух, отож воно означає великого духа. Тому, що всі люди є духи, відрізнювання Магатми є у великості. Термін Магатма увійшов до ширшого уживання через Теософічне Товариство, бо так Пані Олена Петрівна Блавацька все про них говорила, як її Майстрів, що дали їй все знання, яким орудувала. Вони спочатку були знані лише, як Брати, але пізніш, коли до Теософічного руху прилучилося багато Індусів, назва Магатма була взята до вжитку, завдяки тому, що вона мала за собою велику масу індуської традиції і літератури. В різні часи безсовісні вороги Теософічного Товариства говорили, що навіть і це ім'я було видумане і що такі істоти не є знані між індусами і в їх літературі. Але ці твердження були роблені лише для знеславлення, коли б це було можливе, філософічного руху, який змагається цілковито перекинути переважно мильні теологічні догми. Скрізь у всій індуській літературі часто говориться про Магатми, а в північних частинах краю ця назва є в загальному вживанні. В стародавній поемі Ба'авад-Гіта, шанованій всіма індуськими сектами та признаній західними критиками за благородний і прегарний твір, є вірш, що читається: "Такого Магатму є трудно знайти".

Але, недивлячись на всі ті суперечки відносно специфічних назв, є вистарчальний аргумент і докази довести, що гурт людей, володіючий чудовим знанням, наведеним вище, завжди існував і правдоподібно існує і нині. Старші містерії їх безнастанно згадують. Старинний Єгипет мав їх у особі великих Королів-Ініціатів, що були синами Сонця і приятелями великих богів. Нині є звичка поменьшувати ідеї старинних, що власне саме в собі є пониженням нинішніх людей. Навіть християнин, який з пошаною говорить про Авраама, як "приятеля Бога", глумливо засміється над думкою присвоювання єгипетськими королями таке ж саме приятельство, як дитячі фантазії, додані до достоїнства і титула. Але правдою є, що ці великі єгиптяни були Ініціати, члени одної великої Ложі, що загорнювала усі другі, будь-яких ступенів, або обов'язків. Пізніші, упадкові єгиптяни,

розуміється, що мусіли наподобнювати [нагадувати] своїх попередників, але то вже було, коли правдива доктрина ізнову почала бути затемнена в часі появи догм і духовенства.

Історія Аполонія із Тіани є про члена одного із тих же самих старинних чинів, явившихся між людьми в час спадного циклу, лише задля свідкування на сцені для будучих поколінь.

Авраам і Мойсей у Іудеїв є другі ініціати-адепти, які мали своє діло робити з певним народом; а в історії Авраама зустрічаємо Мелхізедека, що був так високо над Авраамом, що мав власть уділяти йому гідність, привілей, або благословіння. Той самий розділ людської історії, в якому уведені Авраам і Мойсей, висвітлений таким же Соломоном. Отже ж оці три творять Трійку Адептів, описання діл яких не можна відсунути набік, як небилиці, або безпідставні фантазії.

Мойсей був вихований Єгиптянами і у Мідіян; від обох здобув багато окультного знання, і будь-який ясного зору студент Універсального Масонства може помічати скрізь в його книгах руку, планування і роботу майстра. Знов же, Авраам був обізнаний в таємних штуках і доволі володів силою в психічній сфері, що були культивовані в його часах, бо інакше б не спілкувався з королями і не був би "приятелем Бога", та й сама гадка про його розмову зі Всемогучим в справі понищення міст показує, що він був Адепт, який вже давно переріс потребу церемоніальних, або будь-яких помічних споруд. Соломон поповнює цю трійку і виникає в характері вогню. Довкола його є накопичена така маса легенд і оповідань про його вчинки з елементарними силами та його магічні властивості, що приходить ся засудити цілий той старинний світ, як зібрання пустунів, що видумували брехні для розваги, коли б заперечувати, що він є великим характером і чудовим прикладом втілення могутнього Адепта серед людей. Ми не мусимо приймати ім'я Соломон, ані претензію, що такий королював над Іудеями, але повинні признати факт, що десь у сірій давнині, про яку іудейські записки говорять, жив і рухався на землі між людьми один, що був Адептом, та ім'я йому було дане пізніше. Періпатетики [від грец. περὶπατῆς — прогулюватись — давньогрецька філософська школа послідовників Арістотеля, проіснувала до III століття нашої ери] та короткозорі критики може бачуть у перевазі загальної традиції ніщо інше, ніж доказ легковірності людей та їх здібність наслідувати, але правдивий студент людської природи та життя знає, що загальна традиція є правдива та виростає із фактів в історії людини.

Повертаючи до Індії, так довго забутої та ігнорованої пожадли-
вим, самозакоханим, воюючим і гендлюючим Заходом, ми знаходи-
мо її повну вченням про цих чудових людей, із яких Ной, Авраам,
Мойсей і Соломон є лише приклади. Тут люди є придатні темпера-
ментом і кліматом бути зберігачами філософічних, етичних і психіч-
них самоцвітів, які були б навіки страчені для нас, якби були вило-
жені спустошенню таким Готам та Вандалам, якими були західні
народи в ранніх днях їх змагань для осягнення культури і цивіліза-
ції. Якби люди, які жадібно спалювали величезні маси історичних і
етнологічних скарбів, вишукуваних агентами католицьких правите-
лів Іспанії і центральної та південної Америки, якби були знали про
існування і положили руки на книги і записки на пальмових листях в
Індії перед тим, ніж охоронний щит Англії був піднятий проти них,
вони б їх понижили всі, як те зробили в Америках і як їх предтечі
пробували те в Александрійській бібліотеці. На щастя, події скла-
лись інакше.

Вздож струму індуської літератури ми можемо знайти десятки
імен великих адептів добре знаних народом, які всі учили ту саму
історію – величезний епос людської душі. Їх імена незвичкі для за-
хідного вуха, але записки про їх думки, роботу і силу залишаються.
Та ще й більше: внутрі спокійного і непохитного Сходу є нині сотки
людей, особи, які із свого власного досвіду знають, що Велика Ложа
досі існує, а з нею і Магатми, Адепти, Ініціати і Брати. А ще далі, в
тій землі є таке число знавців практичного пристосовання [застосу-
вання], хоч меншої, та все ж дуже дивної сили над природою і її
сил, що дає нам неперебориму масу людського свідкування для
доказу наведеної пропозиції.

Та, коли Теософія – навчання цієї Великої Ложі – уважається як
науковою, так і релігійною, то на боці етичним ми маємо ще більше
доказів. В напрямку і в крузі етики діє могутня Трійка, складена із
Будди, Конфуція та Ісуса. Перший, Індус, засновує релігію, яка нині
загорнює [охоплює] багато більше народу, ніж християнство, учив-
ший століттями перед Ісусом етику, яку і він (Ісус) учив, та яка була
ширена навіть сторіччями перед виступом Будди. Ісус, прийшовши
зреформувати свій народ, повторює оці старинні етики, а Конфуцій
робить те саме для старинного і почесного Китаю.

Теософіст говорить, що усі ці великі імена представляють
членство одного брацтва, в якому усі мали ту саму доктрину. А ті
надзвичайні характери, які час до часу появляються в західній циві-
лізації, як Сан Жермен, Яків Беме, Калліостро, Парацелзус, Мес-
мер, граф Сан Маррен і пані Олена П.Блавацька, є діячами-

агентами для роблення діла Великої Ложі у своїх відповідних часах. Є правда, вони є загально обмовлювані і брані за самозванців, хоч ніхто не може довідатись, чому, коли вони звичайно зичать добро і мають добрі поради, або роблять відкриття, що по їх смерті мають величезну вартість для науки. Але ж і самого Ісуса би тепер назвали обманником, якби показався в якійсь церкві на Шостій Вулиці Нью-Йорку і почав докоряти віруючим християнам. Парацелзус був основником цінних методів і обслуг в медицині, які сьогодні загально у вжитку. Месмер вчив гіпнотизм під іншою назвою. Пані Блавацька поновно звернула увагу Заходу на найбільш важливу систему, здавна знану для Ложі, відносно людини, її природи і долі. Але всіх їх, однаково, названо обманниками тими людьми, що не мають своєї оригінальної філософії, і жебраки та кримінальні класи яких перевищують лихом та численністю будь-яких інших цивілізацій на землі.

Для майже всіх західних читачів не є незвичайним дивуватись, як є можливо знати так багато і мати таку силу над операціями природних законів, які я приписував Ініціатам, що нині загально зовуться Магатмами. В Індії, в Китаю та в інших землях Сходу це не є дивниця, бо там, хоч тепер в матеріальній цивілізації є все заостале [застаріле], люди ніколи не втрачали віру у внутрішній натурі людини і в силу її, яку може проявити, коли хоче. Внаслідок того, живих прикладів сил і здібностей у тих народів не бракувало. Але на Заході внаслідок нелогічного догматизму виросла, крізь заперечування душі в житті і в природі, матеріалістична цивілізація; тут не було ніяких висліджувань [досліджень] оцих справ та, ще до недавня, загал не вірив у можливості володіти такими силами ніким, хіба лише здогадним Богом.

Магатма, володіючий силою над простором, часом, розумом і матерією, є можливістю якраз тому, що він є удосконаленою людиною. Кожна людина має зародок усіх тих сил, що приписуються цим великим Ініціатам, різниця полягає лише в тім, що ми загально не маємо розвинуто те, що посідаємо в зародку, дежто [в той час, як] Магатма пройшов крізь ті вправи і досвіди, які причинюються до розвитку усіх тих невидимих людських сил у ньому, і уділюють йому дари, що для змагаючихся менших братів виглядають богуподібними. Телепатія, відчитування думок і гіпнотизм, здавна знані Теософії, показують в суб'єктивній площині свідомості людини існування чинників і здібностей, про які нам звичайно і не сниться. Читання думок і вплив на хід думок гіпнотизованої особи на віддаль доказує, що розум існує окремо і не є цілковито залежний від мозку, та теж і

існування медіумів, посередництвом яких можна думки пересилати. По причині цього ж закону можуть Ініціати сполучуватись без огляду на віддаль межі ними. Пояснення цього ще не прийняте школами гіпнозу, лежить в тому, що коли два розуми вібрують, або міняються в той самий стан, думають однаково; іншими словами, той, хто чує, бачить, відчуває на віддаль, приймає імпресії [відчуття], висилані другим. То саме відноситься і до інших сил, які б не були вони незвичайні. Це все є природне, хоч наразі незвичайне, подібно що й велика музична здібність є природною, хоч і не звичайною, або загальною. Коли Ініціат може рухати цупким предметом без дотику, це тому, що він є ознайомлений із законами притягання і відштовхування, про які назва "гравітація" визначає тільки половину; коли він є здібний осаджувати із невидимого повітря вуглець, який, ми знаємо у воздуху [повітрі] буває, та формує його на папері у писання, це є задля [через] його знання тайної вищої хімії з уживанням вправленого і зміцненого уявно-образотворчого факультету [частини, відділу], що кожна людина має; коли ж він з легкістю читає наші думки, це робить при допомозі внутрішньої і самотньо правдивої сили зору, яка не потребує сітківки ока для видження ніжнозображеного мережива, бо вібруючий мозок людини йому це прямо подає. Все те, що Магатма може робити, для удосконаленої людини є природним. Коли в нас всі ті сили ще не в об'явленні, це тому, що наша раса є ще цілковито егоїстична і живе лише для сучасного та переходового.

Повторюю, коли на якийсь час між людьми правдива доктрина втрачається, вона мусить знову об'явитись, бо, по-перше, вона є вщеплена в невмирущий центр природи людини, а по-друге, Ложа схоронює її навіки, не лише в об'єктивних свідоцтвах, але і повсякчасною присутністю на Землі інтелегентних і самоосвідомлених людей, які успішно пройшли багатьма періодами еволюції, що були перед тим, в якому тепер ми живемо, і не могли стратити дорогоцінні здобутки своїх надбань. Та й тому, що Старші Брати є найвищим продуктом еволюції, при допомозі яких самотньо, зі співпрацею всієї людської родини, може бути дальше продовжуване правильне і вправне виконання планів Великого Архітектора Всесвіту, і я думаю, що було добре пом'янути їх та їхню універсальну Ложу перед тим, ніж увиходити в інші частини предмета.

РОЗДІЛ II

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

Навчання Теософії в сучасну пору займається головно нашою Землею, хоч його поле діяльності розтягається на всі світи, бо ж ніяка частина проявленого Всесвіту не є за межами єдиної структури законів, яка керує нами. Наша Земля, будучи частиною Сонячної системи, з певністю є сполучена з Венерою, Юпітером і другими планетами, але тому, що велика людська родина мусить триматися свого матеріального носилища – Землі, поки всі одиниці раси, що готові, є удосконалені, еволюція тої фамілії є важливішою для її членів. Деякі особливості відносно інших планет можуть бути подані пізніше. Спершу візьмім загальний перегляд законів, володіючих усім.

Всесвіт впливає із невідомого, про яке ніяка людина, ніякий розум, хоч як великий, не може довідатись, а то у сімох площинах, або семи способами, чи методами, у всіх світах, і це семискладове розрізнення спричинює, що всі світи Всесвіту і всі істоти в них мають семиразовий склад. Як вчилося в старі часи, що і малі світи, і великі є копіями цілого, та найдрібніший хробачок так само, як і найбільші та високо розвинуті істоти, є репліки, повторювання у малому, або у великому того величезного і всезагорнюючого оригіналу. Звідси вийшла приговорка, "як вгорі, так внизу", яку вживали Гермесівські філософи.

Поділ семиразового Всесвіту в грубих рисах можна уложити ось як: Абсолют, Дух, Розум, Речовина, Воля, Акаша-Ефір і Життя. На місці "Абсолюту" ми можемо вживати слово Простір, бо Простір є те, що вічно є, і в чому мусять міститися усі прояви. Термін Акаша взятий із Санскриту, вживаний замість слова Ефір, бо в нашій мові ще нема слова для відповідного означення того крайне ємного стану матерії, що нині модерні науковці часом зовуть Ефіром. Щодо Абсолюту, ми не можемо нічого більше сказати, хіба, що Воно Є. Ніхто із великих вчителів Школи не приписує Абсолюту жодних прикмет, хоч то в йому існують усі прикмети. Наше знання починається розрізнюванням, а всі проявлені предмети, ества, або сили є лише розрізнюваннями Великого Невідомого. Найбільше, що можна сказати є, що Абсолют періодично розрізняє, диференціює само себе і періодично відтягає [втягує] диференційоване в самого себе.

Перша диференціація – говорячи метафізично щодо часу – є Дух, з яким появиться Матерія і Розум. Акаша є продукувана із Ма-

терії і Духа, Воля є сила Духа в акції [дії], а Життя є вислід акції Акаші, руханої Духом на Матерії.

Але Матерія, про яку тут говориться, не є та, за яку її звичайно знають. То є правдива Матерія, що є завжди невидима і часом була звана Первісною Матерією. В системі Браманічній її зовуть Мулапракріті. Старинне вчення було завжди те, як і тепер признається наукою, що ми бачимо, або сприймаємо лише прояви, а не суттєву природу тіла, або істот матеріальних.

Розум є інтелігентна [інтелектуальна] частина Космосу і в зборі сімох диференціацій, вище згруба [загально] виложених, є те, в чому план Космосу є втілений, або зафіксований. Тому, що для періодичних маніфестацій Абсолюту ніколи не було ніякого початку, не буде і жодного кінця, а вічно буде продовжуватись той вплив від і поворот назад до Невідомого.

Де-небудь один світ, або система світів розвивається, там план був уложений в універсальному розумові; оригінальна, творча сила приходить від духа; база є матерія, яка фактично є невидима, Життя підтримує всі форми, що потребують життя, а Акаша є сполукою між матерією з одного боку, та духа-розуму із другого.

Коли якийсь із світів, або систем, приходить до кінця певного великого періоду, люди в історії або в переказах зазначають катаклізми. Цих в традиції багато; у Іудеїв їх потоп; у Вавилонців їхній; теж на папірусах Єгиптян і в космології Індусів; та жодне із них лише, як потвердження малої іудейської традиції, але всі вони напружують зір до раннього вчення і неясних споминів теж про періодичні розрушення і відновлення. Єврейське оповідання є лише бідним уривком, вирваним із підлоги Церкви Правди. Бо ж подібно, як бувають менші періодичні катаклізми, або частинні розрушення, так, доктрина вчить, є і універсальна еволюція і інволюція. Вічне Велике Дихання виходить і вертається безнастанно. Коли видихує, з'являються речі, світи і люди; коли вдихує, все зникає і вертається у початкове джерело. Оце є ява і спання Великого Буття: День і Ніч Брами; прототип днів і ночей людських, нашого зникнення із сцени при кінці одного людського життя та нашого повороту взятись знову до невикінченої роботи в слідуючій житті, у новому дні.

Правдивий вік світу був довго закутаний в сумніви для західних дослідників, які й до цього часу показують дивну неохоту поучитися із записок східних народів, далеко старших від західних. А правда в цій справі є з Орієнтальцями [сходознавцями]. Було признане, що єгипетська цивілізація цвіла перед багато сторіччями і що нині немає живої єгипетської школи старинного навчання, щоби проти-

тись модерній гордості, та це може тому, що Іудеї "вийшли із Єгипту" начежити мойсеївську помилково толковану традицію на плечі модерного поступу; написи, врізані в скали і писані на папірусах, дістають о мало [трохи] більше кредиту нині, ніж живе свідоцтво і документи Індії. Бо ж оці останні є стало з нами, та не випадає добре признати, що одна збідніла і побіджена [переможена] раса є більшою в посіданні знання про вік людини і його світу, про яке західні квіти культури, воєн і загарбання не знають нічого. З того часу, як неосвічені монахи і теологи Малої Азії і Європи успішно наклали мойсеївські ідеї о походженні Землі і людини на підростаючу західну еволюцію, навіть і найученіші із наших науковців стояли в страху перед числом років, минулих від Адама, або побаламутились в думках і сприйманні кожного разу, коли їх очі повернулись на будь-яку хронологію, інакшу, ніж та, що є від малого числа племені синів Якова. Навіть і почесна, старинна і мовчазна піраміда в Гізе, хоронена Сфінксом і кам'яним Мемноном, була Піаці Смітом і іншими здеградована [спотворена] для свідкування в тому, що брітійський інч [дюйм] мусить переважати і що "Континентальна Неділя" протиричить закону Всевишнього. До того ще в мойсеївському оповіданні в місцях, де б читач очікував знайти згадку про такий доказ, як піраміда, ми не можемо відкрити ані натяк на неї, а лише писання про будову короля Соломона і церкву, якої сліду ніколи нігде не було. Але Теософіст знає, що гебраїстична традиція сталася виразним волочком [затримувачем] на розумі Заходу; він знає про зв'язок між Іудеєм і Єгиптянином; що є і має бути воскресіння старинних будівничих пірамід долини Нілу і де є сховані від непокликаних очей плани тих старинних майстрів будівничих, аж поки повернеться цикл для їх віднайдення. Іудеї зберегли тільки частину вчення Єгипту скрито під буквами книг Мойсея і там воно є і до нинішнього дня в тому, що вони зовуть кабалістичним, або скритим значенням письма. Але Єгипетські душі, які помагали в плануванні піраміди Гізе, які брали участь в єгипетській владі, теології, науці і цивілізації, відійшли від їх старої раси; та раса вимерла, а бувші [колишні] Єгиптяни взяли до роботи в інших, приходячих расах Заходу, а спеціально тих, що тепер знову заселяють Американські континенти. Коли Єгипет і Індія були молодші, між ними був сталий зв'язок. По думці Теософіста, їх думання було подібне, але доля вирішила так, що із них лише Індуси мали захоронити старинні ідеї між живим народом. Тому я візьму із Браманських записів Гіндустану їх доктрину про дні, ночі і роки життя Брами, який представляє Всесвіт і світи.

Доктрина відразу перекидає так довго подаване тлумачення Мойсеївської традиції, але є в повній згоді з ясними словами про інші і попередні "творення" в першій книзі Мойсея; з кабалістичною будовою вірша Старого Завіту про королів Едому, які там представляють попередні еволюції раніш тої, що почалася з Адамом, і також збігається з віруванням деяких Батьків раннього християнства, які говорили своїм братам про чудові попередні світи і творення.

Про день Брами сказано, що він триває одну тисячу років, а його ніч має ту саму довжину. В християнській Біблії є вірш, що каже, що один день є, як тисячу років для Господа, а тисячу років, як один день. Це, звичайно, було вживано для звеличування сили Єгови, але воно має підозрілу подібність до старшої доктрини про довжину дня і ночі Брами. Було б більше вартісне уладити того [це], як проголосити про періодичний прохід великих днів і ночей однакової довжини у Всесвіті проявлених світів.

Один день смертників рахується по Сонцеві і числить дванадцять годин. На Меркурію було б інакше, а на Сатурнові, або Уранові знову ж інакше. Один день Брами є зложений із, так званих Манвантар, – або періодів між двома людьми – по їх числу чотирнадцять. Це робить чотири біліони [мільярди] триста і двадцять мільйонів смертних, чи земних років, і це є один день Брами.

Коли цей день відкривається, космічна еволюція, оскільки торкається нашої Сонячної системи, починається і забирає від одного до двох біліонів [мільярдів] років еволюції до досягнення дуже ефірної первісної матерії, Акаши, перед тим, ніж астральні царства мінералів, рослин, тварин і людей є можливі. Оця друга ступінь забирає десь триста мільйонів років, а потім ще все більше матеріального процесу потрібно для продукції відчутного світу природи, включно людини. Це криє понад півтора біліонів [мільярдів] років. Число сонячних років, пройдених в сучасному "людському" періоді, є дещо понад вісімнадцять мільйонів років.

Це є точно те, що Герберт Спенсер означає, як прибування знаного і різнорідного із незнаного і однорідного. Адже ж єгипетські і індуські теософісти ніколи не припускали ідею створення із нічого, але завжди уперто настоювали на еволюції поступними ступнями різнорідного, та диференційованими із однорідного і недиференційованого. Ніякий розум не може збагнути несконечність [безсконечність] і абсолютне незнане, яке є, не має початку і не буде йому кінця; а то є і останнє і перше, бо, чи диференційоване, чи втягнуто назад в себе, воно вічно є. Це то є, що Бог казав в Християнській Біблії, що навкруги його дому є темнота.

Ця космічна і людська хронологія Індусів була висміювана західними Орієнталістами [сходознавцями], при чім вони не могли вийти з нічим кращим і постійно не погоджувалися між собою в тій же справі. Вілсон у своїм перекладі "Вішну Пурана" зове їх текст безосновними фікціями і дитячими хвастощами. Але Масони, що в цім питанні залишаються неактивні, могли б знати краще. Вони могли б зрозуміти справу в оповіданні будування Церкви Соломона із різних матеріалів, знесених звідусюди, та складення її, не видаючи звуку ані одного робочого інструменту, і погодитись з ідеями їх єгипетських та індуських братів. Бо Соломонова Церква означає людину, чиє тіло було будоване, викінчене і прикрашене без найменшого звуку. Але матеріал мав бути знайдений, зібраний і підготовлений в інших і далеких місцях. Це було у вище згаданих періодах, дуже далеких і дуже тихих. Людина не могла мати своєї тілесної церкви за житло, доки Майстер, що є внутрішня людина, не знайшов весь матеріал із цілого світу; коли все було знайдене, були потрібні детальні плани. Ті мали бути поповнені на матеріалах до різних подробиць, поки всі частини досконало готові і придатні до влучення [вкладення] у остаточну структуру. Отже, у довжезнім розсягу часу, що почався з появою майже первісної, нечулої матерії, збиралося, змішувалося, весь же матеріальний і рослинний світ був власністю Майстра – людини – що був скритий від зору внутрі; ішла підготовка по плану для основ церкви людини. Це все потребує багато, багато віків, бо ж знаємо, що природа ніколи не робить перескоку. А коли груба робота була скінчена, церква людини була збудована, багато дальших віків потрібно, щоб усі слуги, жреці і радники повчилися і вправились у своїх обов'язках службових так, щоби людина-Майстер міг вживати свою церкву для її найвищих цілей.

Стародавня доктрина є далеко благородніша, ніж Християнська релігійна, або і чисто наукова школа. Релігійна дає теорію, яка протирічить розумові і фактам, а наука подає лише спостережені факти і ніякі причини, які б у який-небудь спосіб були шляхетні і піднімаючі [надихаючі]. Одинокі Теософія, включаючи усі системи і всякі досвіди, подає ключ, план, доктрину і правду.

Правдивий вік світу по твердженню Теософії є майже не до обчислення, а вік людини в нинішній формі є поверх вісімнадцять міліонів років. Те, що накінєць сталося людиною, є далеко довшого віку, бо перед тим, ніж сучасні дві статі появились, людська істота була то одної, то іншої форми, поки цілий план був викінчений у нашу сучасну форму, функції і спосібності. Натяки відносно цього можна знайти в деяких книжках для загальних читачів, де про лю-

дину сказано, що була пора, коли вона була глобулярної [кулястої], форми. Це було в тих, часах, коли умовини вимагали таку форму, але, розуміється, що це було далеко раньше, ніж вісімнадцять міліонів років тому назад. А коли ця глобулярна форма була правилом, статі, як ми їх знаємо тепер, ще не були диференційовані і тому тоді була лише одна стать, або, як бажаєте, жодна стать, чи безстатевість.

В часі всіх цих віків, перед тим, ніж людина увійшла в буття, еволюція продовжувала роботу над удосконалюванням різних сил, якими ми нині володіємо. Це зробив Его-суб'єкт, або правдива людина, проходячи безліччю досвідами у всяких умовах в матеріях, усіх різних одно від одного, і загально все той самий план був виконуваний, який володіє [є ключовим] у відношенні до загальної еволюції всесвіту, про що я переже [раніше, попередньо] говорив. То значить, були спочатку випрацьовані деталі у сферах, що були дуже ефіричні, фактично – метафізичні. Потім, в наступному кроці, ті ж деталі опрацьовані на полю матерії дещо більше згущеної, аж поки вкінці, могла проходити робота в нашій сучасній площині, яку ми помилково зовемо грубим матеріалом. В тих ранніх попередніх станах органи почування існували лише, так би сказати, в зародку, або як ідеї, поки досягнуто астральну площину, що слідувала за тим, і тоді вони зосередничились так, що стались дійсними органами, які ми нині вживаємо посередництвом послуг наших різних зовнішніх, себто фізичних, органів. Ці зовнішні органи є зір, дотик, слух і другі, які часто невченими, або легкодумними помилково вважаються за правдиві органи почування, але ті, що застановляться [зупиняться] і подумають, мусять видіти, що почування є внутрішні, їх зовнішні органи є лише посередниками між видимим світом і правдивим, сприймаючим всередині. Коли всі ці різні сили і можливості були добре опрацьовані в цьому повільному, але певному процесі, нарешті виведена на сцену людина, семиразова істота, таксамо, як і Всесвіт та й сама Земля є семиразові. Кожний із його сімох принципів зведений від одного із великого першого семиразового поділу, і кожний споріднений з одною планетою, або сценою еволюції, а також і расою, в якій та еволюція відбувалася. Отже ж, важливо тримати в пам'яті першу семиразову диференціацію тому, що вона є основою всього, що слідує. Так, як всесвітня еволюція є семиразова, так і еволюція людства, семиразова в її складі і проходить на семиразовій Землі. О цім говориться в теософічній літературі, як Семиразовий Планетний Ланцюг, що є інтимно [схрито] пов'язаний зі спеціальною еволюцією Людини.

РОЗДІЛ III

ЗЕМНИЙ ЛАНЦЮГ

Пристаюючи тепер до нашої Землі бачимо, що круговид, представлений Теософією в справі її походження, її еволюції та еволюції Людини, Тварин і інших Монад, дуже різняться від модерних ідей, а в деяких справах протилежні прийнятим теоріям. Але сучасні теорії не є стійкі. Вони міняються кожного століття, дежто [в той час, як] Теософічна ніколи не перероблюється, тому що, по думці тих Старших Братів, які спричинились до її відродження і показали в старинній літературі на підтвердження її, вона є проголошенням фактів в природі. А модерна теорія, навпаки, завжди спекулятивна, мінлива і постійно перероблюється.

Ідучи за загальним планом, наміченим на попередніх сторінках, Земля є семиразова. Вона є істота, а не якась купа грубої матерії. А, будучи такою істотою семиразової природи, тут мусить бути шестеро інших глобусів, які з нею разом кружляють в просторі. Це товариство сімох глобусів було названо "Земним Ланцюгом", або "Планетний Ланцюг". В книжці "Езотеричний Буддизм" це є ясно описане, але у спосіб радше матеріалістичного погляду, так що читач може помилково думати, що доктрина говорить о сімох окремих Глобусах, сполучених один з одним. Він є примушений до висновку, що автор мав на думці, що Земля є так відокремлена від других шістьох, як і Венера від Марсу.

Оце не є та доктрина. Земля є одна із сімох Глобусів лише в свідомості людини, тому що, коли людина живе на одній із сімох, сприймає лише той один глобус із сімох, а других шість не бачить. Це є в досконалій згоді з людиною самою, яка має теж шість других складників, із котрих лише грубе тіло є видиме для неї, бо вона тепер діє на Землі – себто на четвертому глобусові – а її тіло є представником Землі. Усіх сім "глобусів" разом творять одну масу, взаємно просякаючи один одного, у один великий, або повний глобус. Мусимо вживати слово "глобус", бо остаточна форма є глобулярна, або сферична. Коли хтось слідкує тісно за виясненням п. Сіннета, може уявляти собі, що глобуси не пересікають один одного, а тільки зв'язані струмом, або лініями магнетичних сил. А як занадто придивлятися до діаграм, вживаних в Тайній Доктрині для ілюстрації системи, без належної уваги до пояснень і застережень, роблених О.П.Блавацькою, можна потрапити в той же блуд. Але як вона, так і її Адепти-вчителі кажуть, що сім глобусів нашого ланцюга є в

"коадюнкції [спорідненості?] одно з одним, але не в консубстанціальності [однозначності?]". Це є даліше посилене обережністю [обережністю] не покладатися на статистики, або плоско-площинні діаграми, але дивитись на метафізичний і спіритуальний [духовний] аспекти теорії радше, ніж на мову англійську. Ще й від самого джерела, книжки пана Сіннета, ми маємо пояснення, що ці глобуси є сполучені в одну масу, хоч відрізняються від себе [один від одного] в субстанції, і що оця різниця в субстанції є внаслідок зміни центру свідомості.

Земний Ланцюг сімох глобусів, як оце тут описано, є прямою реінкарнацією попереднього ланцюга семи глобусів, і та попередня родина сімох був ланцюг Місяця, а самий Місяць є видимим представником четвертого глобуса того старого ланцюга. Той ланцюг був істотою, зложеною із Місяця і шістьох других, що всі були сполучені з ним в одну масу, він дійшов до межі свого життя і вмер, як і всі істоти умирають. Кожний із тих сімох глобусів випустив свої енергії у простір і дав подібні життя, чи вібрації, космічному порохові – матерії – і суцільна сила зчеплення тримала сім енергій разом. Це спричинилося до еволюції в? сучасного Земного Ланцюга сімох центрів енергії, або еволюції, сполученої в одну масу. Тому, що Місяць був четвертий в старій серії, він є на тій же самій площині сприймання, що і Земля, і тому, що ми тепер в нашій свідомості є прив'язані здебільш до Землі, ми можемо бачити лише один із старих сімох, а то наш Місяць. Коли б ми жили на будь-якій другій площині свідомості із сімох, то би бачили на нашому небі відповідні старі трупи, що би були тоді для нас місяцем, а не виділи би сучасного. Венера, Марс, Меркурій і другі видимі планети є всі глобуси четвертої площини свідомості своїх планетарних мас, і через те вони нам видимі, а їхні другі шість глобуси центрів енергії і свідомості нам не видимі. Всі діаграми на плоских поверхнях лише затьмарюють теорію, бо діаграми вимагають лінійне [послідовне] розділювання.

Течія, або маса Его-свідомостей, які розвиваються на семи глобусах нашого ланцюга, є обмеженого числа, хоч та кількість є величезна. Хоч у гадці Всесвіт є безмежний і нескінченний [безконечний], всеж у будь-якій окремій частині Космосу, в якій прояви і еволюції почались, розсяг [протяжність] маніфестацій і число Его-суб'єктів, зайнятих в тій частині, є обмежені. Ціле ж число Монад, що тепер проходять через еволюцію на нашому Земному Ланцюгові, прийшло сюди із старих семи планет, чи глобусів, які я щойно описав. Книга "Езотеричний Буддизм" зове ці маси "хвиля життя",

маючи на думці течію Монад. Вона прибула до цієї планетної маси, представляючої [представленої] для нашої свідомості центральною точкою нашої Землі і зачалась на глобусі А, або число 1, напливаючи, як армія, або ріка. Перша частина зачалась на глобусі А і проходила крізь довгу еволюцію в тілах, відповідних для такого стану матерії, а потім перейшла на глобус В і так далі, через цілих сім більших станів свідомості, які зовемо глобусами. Коли перша частина залишила А, дальші монади вливалися і проходили той самий курс, і так ціла армія їх проходила з правильністю всю семиразову дорогу.

Це проходило чотири рази довкола, кругом цілого, а потім прибула ціла армія Его-суб'єктів із старого Ланцюга Місяця і, будучи комплетною [укомплектованою? повною?], більше їх не приходило після половини Четвертого Кола. Такий самий кружляючий процес проходить зі всіма цими в різному часі прибулими класами, уздовж сімох комплетних [укомплектованих? повних?] Кіл усіх сімох планетарних центрів свідомості, і коли, в кінці сьомого Кола, найвища можлива здоконаність [досконалість] є осягнута за оцей час незміримої довжини, то оцей наш ланцюг, або маса "глобусів", помре, щоб віддати місце і енергії своїй для народження дальших подібних серій життя.

Кожний із глобусів вживається еволюційним законом для виведення семи рас і їх органів почувань, здібностей та сил, відповідно стану їх матерії, тому, що для досконалого розвитку є потрібний досвід усіх сімох глобусів. То ж для цього ми маємо Кола і Раси. Коло є одно кружляння сімох центрів свідомості, а Раса – расовий розвиток на одному із тих сімох. Для кожного глобуса є сім рас, але лише повних сорок дев'ять рас чинить сім великих рас, спеціальна сімка рас на кожному глобусові, або планетарному центрі, становить в дійсності одну расу сімох складників спеціальних особливих функцій і сили.

А тому, що на жодному глобусові комплетна [укомплектована] раса не може повстати за один момент, поволий, порядочний [покроковий] процес природи, який не дозволяє скоку, мусить проходити відповідним способом. Задля того підраси, або побічні раси мають еволюватись одна за одною перед тим, ніж досконала корінна раса є формована, а тоді корінна раса випускає свої підраси за той час, коли підготовлюється прихід наступної великої раси.

Зображуючи оце, виразно викреслюється ідея, що нова – шоста – раса розвинеться в Америках; тут усі раси Землі тепер є в стані змішування, із чого вийде одна високо розвинена підраса, після чо-

го і другі такі будуть розвиватись, доки одна нова, велика раса довершиться.

Між кінцем будь-якої великої раси і початком другої є період відпочинку для глобуса, бо тоді струм людських Его-суб'єктів залишає його для слідувачого в ланцюгу, щоби там продовжувати еволюцію сил і здібностей. Але коли сьома і остання раса прибула і вповні удосконалилася, настає великий розклад, подібний до того, про який я коротко говорив, що проходить перед народженням земного ланцюга, а після того світ, як відчутна річ, зникає, та, що торкається людського вуха, настає тишина. Оце, як сказано, є коренем загального вірування, що буде кінець світу, що прийде судний день, та що були універсальні потопи і вогні.

Беручи еволюцію на Землі сказано, що струм Монад спочатку оброблює первісну масу матерії у так званих елементарних умовах, коли все є газове, або вогненне. Стародавня теорія говорить, що жодна еволюція не є можлива без Монади, як оживляючого агента. У цій першій ступені нема ні тварин, ні рослин. Слідують мінерали, коли вся маса затвердне, з Монадою заарештованою всередині. Тоді перші Монади починають виходити в рослинній формі, яку вони самі собі будують, а тварини ще не появляються. За цим перший клас Монад виринає із рослинності і продукує тварину. В той час людина є ще лише астральною тінистою моделлю, коли ж ми маємо мінерали, рослинність, тварини і будучу людину, бо другий, пізніший клас ще все лише розвивається в нижчій царстві. Коли досягнуто половину дороги в Четвертому Колі, Монади перестають переходити в людську форму і не буде їх більше, аж поки із нашої планетарної маси, по її смерті, реінкарнується нова. Оце є в грубих рисах весь процес, хоч вилишено багато деталей, бо в одному із Кіл людина з'являється перед тваринами. Але ця подробиця не повинна утворити помішання.

Ще раз сказати те саме в інший спосіб. План повстає вперше у Всесвітньому Розумові, після чого астральна модель, або база є роблена, коли та астральна модель закінчена, цілий процес проходить так, щоби на ній згущувати матерію аж до половини Четвертого Кола. Після цього, а то є наша майбутність, ціла маса є одухотворена повною свідомістю і ціле тіло глобусів піднесене до вищої площини розвитку. В процесі вище згаданого згущення є одна зміна відносно часу появи людини на планеті. Але, щодо деталей у цій справі, Учителі сказали лише, що "в Другім Колі план міняється, але варіація не буде виявлена оцій генерації." Отже, цього неможливо мені тут подати. Але немає сумніву в тій точці, що сім великих рас

має розвинути тут на цій планеті, і що цілий збір рас мав обійти сім разів довкола цілої серії сімох глобусів.

Людські істоти не появились тут у двох статях із зачатку. Спочатку не було статей, потім вони змінились у гермафродити, а вкінці настало відлучення у дві статі, чоловічого і жіночого. Оце відлучення статей у людей було скінчене понад 18 000 000 років тому назад. Тому говорилося у цих старинних школах, що наше людство є 18 000 000 років старе і трохи понад.

РОЗДІЛ IV

СЕМИРАЗОВА СКЛАДНЯ ЛЮДИНИ

Відносно природи людини в релігійних кругах Християнства є поширені дві ідеї. Одно є вчення, а друге є загальне прийняття його; перше, бути певному, не є тасмницею в Церкві, але так зрідка говорить про ту ідею перед мирянами, що сталася майже тайною для звичайної особи. Майже кожний каже, що він має душу і тіло, і на цьому все кінчається. Що отта душа є і чи вона є правдива особа, або чи вона має якісь власні сили, не випитується, проповідники звичайно обмежуються лише на її спасіння, або прокляття. І так говорячи о ній, як щось окреме від нас самих, люди набули підкладну думку, що вони не є душі, бо душа може бути ними страчена.

Із цього впливає стремління до матеріалізму, звертати більше уваги на тіло, ніж на душу, а душа залишена на ласку попів, або старання про неї у нерелігійних відкладається на останні дні, або день смерті. Але коли правдиве вчення є знане, буде ясным, що старання про душу, що є то правдиве "Я", є життєвою важливістю, що потребує уваги щодня, і відкладання якої має в наслідках важкі ушкодження для цілої людини, як душевні, так і тілесні.

Християнське вчення, підпоруване [підтримуване] святим Павлом, бо ж властиво на нього опирається усе догматичне Християнство, є те, що людина складається із тіла, душі і вічного Духа. Це є триразова складня людини, що в неї вірять теологи, але залишають в тіні, бо її досліджування може причинитись до відновлення ідей, які були колись загальноновизнані, а тепер є єретичні. Бо ж, коли ми кладемо душу поміж тіло і духа, ми дуже зближуємося до потреби заглянути глибше до справи відповідальності душі, адже ж саме тіло немає ніяких відповідальностей. Та щоби зробити душу відпо-

відальною за свої вчинки, ми мусимо припустити, що вона має сили і функції. Від цього є легко дістатись до ставлення, що душа може бути раціональна, або нераціональна, як і Греки колись думали, а тоді тут залишається лише один крок до дальшої, цебто Теософічної пропозиції. Оця триразова схема природи людини в дійсності вміщує в собі і семиразовий уклад її, бо бракуючі [недостаючі] даліші чотири складники можна знайти в силах і функціях тіла і душі, як я це пізніш спробую показати. Це переконання, що людина не є лише дуад – двоїна, а є семиразова, трималося давно і вчилось дуже просто з належними доводами, але пізніше, так як і інші філософії, і ця ідея зникла, коли в східній Європі моралі zdeгенерувались [здеградували] ще перед тим, ніж матеріалізм і його близнюк, скептицизм, запанували над розумами. Після відтягнення тої доктрини сучасна догма тіла, душі і духа залишилася для Християнства. Причину того зникнення і відродження в цьому сторіччю, добре вияснює пані О.П.Блавацька в її книзі "Тайна Доктрина".

У відповідь на питання, "ми не можемо розуміти, яка небезпека може повстати від виявлення такої чисто філософічної доктрини, як еволюція планетарного ланцюга", вона каже: "Небезпека була оця: Доктрини такі, як Планетарний ланцюг, або сім рас, відразу дають ключ до семиразової природи людини, бо вони є у співвідношенні з одною площиною свідомості, одною планетою і одною расою; а людські принципи, або складники людини, є в кожній площині у співвідношенні до семиразових окультних сил, із яких ті, що є у вищих площинах, мають страшенно велику окультну міць, зловживання чого може навести на людство незмірне зло. Такого ключа сучасна генерація – особливо західна – може і не має, ото ж є охоронувана її власною сліпотю і нетямующою матеріалістичною невірою; цей же ключ в часі ранніх століть християнської ери міг бути особливо небезпечним, коли народи ще були цілковито свідомі реалізму окультизму і переходили в цикл доби деградації, що їх робило дорослими і безборонними супроти надуживань окультних сил і чарівництва найгіршого сорту."

Пан А.П.Сіннет, що був один час урядовцем влади Індії, перший в цьому столітті вияснив правдиву природу людини в його книзі "Езотеричний Буддизм", яка була написана із інформацій, поданих йому О.П.Блавацькою прямо від Великої Ложі Ініціатив, що згадується на її сторінках.

Виявивши істинну доктрину перед Західною цивілізацією, пан Сіннет надав велике добро своїй генерації і значно поміг справі Теософії. Його класифікація складні людини була оця:

Тіло фізичне, або	Рупа
Життєвий принцип, або	Прана-Жіва
Астральне тіло, або	Лін'га-Шаріра
Тваринна душа, або	Кама-Рупа
Людська душа, або	Манас
Духовий принцип, або	Будді
Дух, або	Атма

Слова в другому стовпці є рівнозначні в санскритській мові, прийняті ним за англійські терміни. Для практичних потреб ця класифікація вживається до сьогодні, але надається до пристосування і розширення. Наприклад, пізніше уладження, в якому Астральне тіло ставиться на друге місце замість третього, по суті не міняє її. Ця класифікація зразу подає поняття, що є людина, інакше, ніж неясні слова "тіло і душа", а також сміливо викликає [висміює?] матеріалістичну ідею, що розум є продуктом мозгу і частиною тіла. Не робиться претензія, що оці принципи переже [раніше] не були знані, бо вони були здавна відомі не лише Індусам, але і багатьом Європейцям. Але скорочене представлення семиразової складні людини у вузькій відношенні до семиразового укладу ланцюга глобусів, крізь які людина проходить, не було подане. Французький Абат Еліфас Леві писав за астральний світ і астральне тіло, але, очевидно, не мав знання про решту доктрини, а коли Індуси мали вирази і терміни в їх мові та філософії, вони не вживали семиразової класифікації, але здебільш лише чотириразову, а якщо знали про доктрину ланцюга сімох глобусів включно Землі, то її сховали. Учений Індус Субба Ров, нині вже мертвий, з певністю проявив, що вони знають і знали про семиразову класифікацію, але вона не була і не буде виявлена.

Придивляючись до цих складників з іншого боку, скажемо, що нижча людина є складне єство, але по своїй правдивій природі є одна єдність, маючи трійцю Духа, Свідомості і Розуму, а ця Трійця потребує чотири нижчі і смертні інструменти, або носила, через які працювати в матерії і набувати досвіди від природи. Назва цієї трійці в санскриті є Атма-Будді-Манас. Атма є Дух. Будді є найвища сила знання і свідомості. Проявляється часом у формі т.з. інтуїції. Будді є властиво те, що в нас в дійсності сприймає, судить і рішає [вирішує]. А Манас є Розум, невидимий інструмент повищих двох. Цей "трикутник", трьохразова єдність, є правдива людина. Безперечно

теологічна ідея трійці Отець, Син і Дух Святий походить із цього. Чотири нижчі інструменти, або носила, показані ось тут:

{	Прагнення і Пристрасті
	Принцип Життя
	Астральне Тіло
	Фізичне Тіло

Оці чотири нижчі матеріальні складники є переходові і підлягають розкладові самі в собі та відділені одно від одного. Коли прийде година початку відокремлюватись, ця комбінація не може далі триматись разом, фізичне тіло вмирає, за ним пізніш і астральне, атоми, із яких вони склалися, почнуть відділятися від себе [розпадатися], і цілий збір їх, як інструмент, далі стає неможливим до вжитку людини. Це є те, що зовуть "смерть", між звичайними смертниками, але не є це смерть для правдивої людини, бо вона є безсмертна, тривка, невмируща, трансцендентальна. Тому людину кличемо Тріада, або незнищима трійця, хоч є знана, як Кватернарій або смертна Чотирка.

Цей кватернарій, або нижча людина, є продуктом космічної, або фізичної субстанції і законів. Він розвивався протягом багатьох довгих віків, як і будь-яка інша фізична річ із космічної субстанції, і тому підлягає фізичним, фізіологічним і психологічним законам, які керують расою людини як одна цілість. Тому період його правдоподібного продовжування [існування] можна вираховувати подібно, як межі натягу і напруги металу при будові мостів обчислюють інженери. Будь-яка збірка у формі людини є збудована із цих складників, її довжина тривалості є обмежена законами еволюційного періоду, в якому вона існує. В нашій добі це загально буває від сімдесят до сто років, хоч є можливий і далеко довший вік. Були в історії випадки, що звичайні люди жили і двіста років; а при допомозі знання окультних законів границю тривалості можливо віддалити до майже чотириста років.

Видима фізична людина є	{	Мозок
		Нерви
		Кров
		Кости
		Лімфа
		Мускули
		Органи почування і Акції та Шкіра

Невидима
фізична
людина є

{ Астральне Тіло
Прагнення і Пристрасті
Принцип Життя (званий Прана, або Жіва)

Пізніш побачимо, що фізична частина нашої природи є поширена на другий відділ, що є, хоч невидимий для фізичних очей, все ж таки матеріальний і підлягає розкладу. Тому, що люди загально по звичці припускають за правдиве лише те, що можуть бачити фізичними очима, вони прийшли до висновку, що невидиме не є ані правдиве, ані матеріальне. Але такі забувають, що навіть на цій земній площині є згубні гази, які є невидимі, але дійсні і сильно матеріальні, а теж і вода може існувати в повітрі у невидимій формі аж до зміни умовин, коли настає осаджування.

Повторім справи перед тим, ніж увійдемо у деталі. Правдива людина є трійця, Атма-Будді-Манас, або Дух і Розум, та вживає певні агенти і інструменти для стосунку з природою, щоби пізнати самого себе. Ці інструменти і агенти знаходяться у нижчій Чотирці, або Кватернарію, кожний принцип у своїй категорії будучи сам собою один інструмент для специфічних досвідів його власної сфери, між якими фізичне тіло є найменше важливе, і найбільше переходове, чи тимчасове із усіх в серії. Бо ж коли ми, ідучи зверху від Вищого Розуму, дійдемо до тіла, можна доказати, що всі його органи самі в собі є нечулі, нечинні і без користі без стосунку з людиною внутрішньою. Зір, слух, дотик, нюх і смакування не належать до тіла видимого, але до другого, невидимого фізичного тіла людини, бо правдиві органи почування і діяння її сил знаходяться в Астральному Тілі, а ті, що є у фізичному тілі, є лише зовнішні механічні інструменти для координації між природою і правдивими органами внутрі.

РОЗДІЛ V

ТІЛО І АСТРАЛЬНЕ ТІЛО

Тіло, як купа м'яса, костей, мускулів, жил, нервів, мозковини, жовчу, слизі, крові і шкіри є предметом майже виключного старання аж забагато людей, які роблять його своїм богом, бо ототожнюють себе з ним, маючи на думці тільки тіло, коли висловлюють займенник "я". Воно, коли залишене саме зі собою, без розуму і чуття, діє

хіба рефлексіями і автоматично. Це ми бачимо при спанні, коли тіло позує, робить рухи, видає звуки і поводитьсь так, як би людина на яві собі не дозволяла. Воно є як мати-земля тим, що є збудовано із величезного числа несконечно [безконечно] дрібних "життячок". Кожне із них є одною чутливою точкою. То не є лише мікроби, бацили і бактерії, але ці є збудовані із других, менших, а оці далі із ще дрібніших життів. Ці життя не є клітини тіла, вони будують клітини, тримаючись завжди в межах, визначених для еволюції клітин. Вони вічно виряються [вирують] і рухаються разом крізь ціле тіло, бувають у певних, очевидно, вільних просторах подібно, як і м'ясо, кости і кров бачимо. Вони і поширюються, а теж і до зовнішнього простору поза границі зовнішніх обрисів тіла на зміриму віддалі.

Одна із містерій фізичного життя є скрита між цими "життями". Їх діяння, примушуване силою Життєвої енергії – званої Прана, або Жіва – пояснює активне життя і фізичну смерть. Вони є поділені на два класи, одні є нищителі, а другі – зберігачі, а ці воюють одно з другим від самого народження, аж поки нищителі переборюють. В цій боротьбі [результат] змагання вирішує сама Життєва Енергія, бо власне життя є те, що вбиває. Це може звучить, як протиріччя, але Теософічна філософія вважає за факт. Тому і говориться, що дитина живе, бо комбінація здорових органів є способна абсорбувати життя кругом неї в просторі, хоч і примушена до сну щодня, або завжди, коли є переможена силою струму життя, але не вмирає, бо зберігачі в клітинах молодечого тіла ще не опановані другим класом. Цей процес сну і розбудження є просто і самотньо [єдино для, саме для] вдержування рівноваги між сном і активністю. Можна це порівняти до дугово-електричного світла, в якому сильне дугове світло в точці опору є символом активної людини на яві. Так і в сні, коли ми не ставимо опір Життєвій Енергії, але абсорбуємо, накопичуємо її; коли збудимося, починаємо її викидати. Але, тому, що вона завжди довкола нас, як океан, в якому пливемо, наша сила відкидувати її є звичайно обмежена. Коли ми на яві, маємо рівновагу між нашими органами і життям; коли ж засипаємо, ми повніші життям, ніж вранці, як пробудились; життя нас вимучує; вконець і забиває тіло. Така боротьба не може провадитись без кінця, бо ж вся вага життя цілої Сонячної системи є направлена против сили опору, фокусованого в одній малій людській формі.

Тіло вважається Майстрами Мудрості за найбільш минушу, несталу і облудну частину цілої серії складників в людині. Ані на один момент не є воно те саме. Безнастанно міняється, всі його частини в русі, в дійсності ніколи не викінчене, хоч і відчутне. Стародавні

цього ясно усвідомлювали і тому устаткували доктрину, звану Нітія Пралая, що означає сталу зміну в матеріальних речах, стале нищення. Це є нині признане наукою в доктрині про цілковиту зміну і відновлення тіла через кожних сім років. При кінці перших сім років то не є те саме тіло, що було в початку. В кінці нашого зрілого життя тіло змінилося сім разів, та може і далі міняється. При тім його загальний вигляд від зрілості до смерті є той самий; та є то людська подоба від народження до зрілості. Це є містерія, яку наука не вияснює; це питання торкається клітин і посередництв, які зберігають загальну людську форму.

Сама "клітина" є ілюзія. То є лише слово. Вона не існує як матеріальна річ, бо клітина є утворена між інших клітин. А тоді, що є клітина? То є ідеальна, цебто уявлена форма, всередині якої дійсні фізичні атоми, збудовані із "життів", упорядковуються одно з другим. Як і було сказано, що фізичні молекули безупинно вироюються із тіла, ото ж мусять залишати клітини в кожний момент. Через те там немає фізичної клітини, а лише уявлені її границі, ідеальні стіни і загальний вигляд. Молекули займають положення в середині ідеальної форми, відповідно законам природи, і майже зразу залишають її, уступаючи місце другим атомам. І як то є з тілом, так є і зі Землею та Сонячною системою. Подібно є теж, хоч у поволішому мірілі, зі всіми матеріальними предметами. Вони є всі у сталому русі і зміні. Це є як модерна, так і стародавня мудрість. Оце є фізичне пояснення ясновидіння, телепатії і інших психічних проявів. Воно теж помагає нам розуміти, яка обманлива і незадовольняюча річ є наше тіло.

Хоч, точніше сказано, другим складником людини є Астральне Тіло (в санскриті Лінг'а Шаріра), ми будемо обмірковувати Життєву Енергію (Прана і Жіва в санскриті) разом з ним, бо прояв життя, як із досвідів знаємо, виявляється багато ясніше в сполученні з тілом.

Життя не є вислідом операцій органів, ані не пропадає, коли тіло розкладається. Воно є універсально проникаючий принцип. То є океан, в якому Земля пливе. Воно пронизує глобус і всі єства та речі на нім. Воно безнастанно працює в нас і кругом нас навіки. Коли ми є в тілі, то у стосунках чи з Прана, або Жіва вживаємо лише більш спеціалізовані інструменти, ніж будь-які інші в обох випадках. В строгому розумінні слова, Прана є дихання; тому що дихання є потрібне для вдержування життя в людській машинерії, це є ліпший термін. Жіва означає "життя", та теж вживається до ідеї живої душі, бо життя загально зводиться від Верховного Життя самого. Через те Жіва надається до загального вжитку, дежто [в той час, як] Прана

є вираз більше особливий. Не можна означувати кількісно Прану, або Жіву, що, мовляв, ми маємо стільки то Життєвої Енергії в собі, яка відлетить кудись до свого джерела, коли наше тіло спалиться, але радше лише, що вона діє, працює, яка б не була маса її субстанції. Ми, так би сказати, викидаємо, або вживаємо її так, як живемо. Бо чи ми є живі, чи мертві, життєва енергія є завжди там; за життя між нашими органами підтримуючи їх, у смерті між нечисельними [безчисленними] істотами, що повстають, або відокремлюються внаслідок нашого розпаду. Ми не можемо збутися цього життя так, як і неможливо відобрати повітря від пташок, в якому вони літають, і так, як і воздух [повітря] виповняє всі простори на планеті, так і життєва енергія, нігде ми не можемо стратити її вигод, ані не уникнути її останньої вбивчої сили. Але для її роботи з фізичним тілом вона – Прана – потребує якусь споруду, опертя, або возиво, а це є астральне тіло.

Є багато різних назв для Астрального Тіла. Оттут є деякі: Лінґа Шаріра, в санскриті, означає узорне тіло, а це [слово] є ліпше усіх; ефірний двійник (фантом-привид), примара, поява, доппелґенгер, персональна людина, нерациональний дух, тваринна душа, Бута (в санскриті), елементарій, страшило, злий дух, диявол, демон. Деякі із цих означають астральне тіло без фізичного тіла по смерті. Бута, диявол і елементарій є майже синонімічні. У Індусів Бута є астральне тіло, відлучене від фізичного тіла і від розуму, є без свідомості, без сумління і, як таке, уважається за диявола. Вони є недалеко від правди, коли відкинемо стару ідею, що чорти є упавші ангели із неба, бо цей втілений диявол є справді щось таке, тільки, що він підноситься із землі.

Є можливі закиди проти назви Астральне Тіло, що мабуть вона не є відповідна для цієї цілі. Думка спірності насовується із природи нашої мови, яка, разом з другими західними мовами, виросла в боротьбі практичного життя здебільш матеріалістичного і не встигла ще витворити ідіоми для означення цілої низки факультетів [частин] і органів невидимої людини. Наші філософи не признають існування таких внутрішніх органів і тому відповідних термінів в нашій мові немає. Назва Астральне Тіло є найближче до правдивого факту, бо матерія цієї форми має походження космічної субстанції, просто сказано із речовини зірок. Але старинна санскритська назва, Лінґа Шаріра, подає точний опис, що то є узорне тіло, Модель для фізичного тіла. Це є ліпше, ніж "ефірне тіло", що, мовляв, мало б слідувати за фізичним, але астральне тіло в дійсності є перед усяким фізичним тілом видимим і невидимим.

Астральне тіло, коли порівняти з видимим тілом, є матерія дуже ніжної текстури і має дуже велику розтяжну міцність, тому бігом одного життя міняється мало, дежто [в той час, як] фізичне змінюється кожного моменту. В додаток тієї величезної сили має таку еластичність, що уможливорює розтягнення на значну віддаль від тіла. Воно є гнучке, пластичне, розтяжне і сильне. Матерія, із якої воно будоване, є електрична і магнетична в своїй суті, якраз така, яка вповняла увесь Всесвіт в сірій минулості, коли процес еволюції лише починався і не дійшов до точки продукування матеріального тіла для людини. Але то не є сира, або груба матерія. Пройшовши довgezний період розвитку і очищувальними процесами незліченної кількості, природа тої матерії була витончена до такого ступеня, що є далеко понад натурою грубих фізичних елементів, які ми можемо бачити фізичним оком і доторкатись до них рукою.

Астральне Тіло є провідною моделлю для фізичного і все в усіх царствах існування має таку ж саму модель. Мінерали, рослини і тварини мають своїх ефірних двійників. І це є самотність [єдина] теорія, яка відповість на питання, чому зерно продукує рослину свого роду, а істоти родять свої подоби. Біологи можуть лише казати, що є факти, як вони знають, але не можуть подати причину, чому із жолудя виростає дуб, та хіба лише те, що людина того інакше не знала. Але в старих школах давнини правдива доктрина була знана, і вона була знову винесена на світ і для Заходу через труд О.П.Блавацької та і тих, які знайшли натхнення в її працях.

Ця доктрина говорить, що в ранній добі еволюції оцього нашого глобуса різні царства природи є спочатку начеркнуті в планові, або в ідеальній формі, а після того астральна матерія починає працювати над цим планом при допомозі принципу Життя, поки, бігом довгих віків, розвинулась і була удосконалена астральна форма людини. Оце і є та, перша форма, що людська раса мала, що відповідає в певній мірі алегоричному оповіданню про стан людини в Раю. Це було перше коло людських рас на Землі, яка, розуміється, в той час не була ще в стані, який уможливорює розривок фізичного тіла людини. Після дальшого довгого періоду, під час якого котиться цикл дальшого входу в матерію, нарешті астральна форма загортується в "Плащ із шкіри" і сучасна форма людини появляється на сцені. Таким є значення віршу в першій книзі Мойсея, що описує давання плащів із шкіри Адамові і Єві. Це є кінцевий вхід у матерію, бо, починаючи від тої точки, внутрішня людина старається піднести цілу масу фізичної матерії на вищий рівень і просвітити більшою мірою спіритуального [духовного] впливу, щоб могла бути підготовлена до

ще вищого піднесення в наступнім великім періоді, який слідує після кінця сучасного. Отже, в сучасну добу, модель для виростаючого немовляти в утробі матері є астральне тіло вже формою здоконане [досконале] перед тим, ніж дитина вродиться. На цьому ж – невидимому – тілі молекули уладжуються, поки дитина стане цілком комплектна [укомплектована], а присутність ефірного узор-тіла вияснить, як форми виростають у комплекс тіла і обличчя, як очі витискуються із нутра на верх і багато іншого із містерій ембріології, яке описується медичними людьми, але без пояснень. Оцим можна теж витовмачувати краще, ніж чим іншим, ознаки на дитяті в утробі, чого лікарі часом заперечують, але для тих, що слідкують, є фактом частих випадків. Виростаюча фізична форма є підлегла астральній моделі; є теж сполучена з уявою матері посередництвом фізичних і психічних органів; мати утворить міцну картину із переляку, страху, або що іншого, а астральна модель її плоду це все подібно переймає. У випадку ознаки ембріона вродиться без ніг, сильним уявленням мати діє так, що відріже і знищить астральну ногу і внаслідок цього молекули, не маючи астральної моделі ноги, не збудовують фізичної форми її, і дитина родиться без ноги; це є вияснення усіх подібних випадків. Коли ми маємо випадок, що особа, якій нога була ампутована, далі відчуває ту ногу, що хірург відрізав, або відчуває відрізаний палець; в тих випадках астральні моделі не були пошкоджені і особа не почуває брак тих частин. Астральні моделі ножем, вогнем, або кислотою не можна ушкодити, але, в початковім стані її розвитку, ідеї та уявлення мають силу кислот і гострої сталі.

У звичайних людей, що не вивчались у практичному окультизмі, або не мають такої здібності з народженням, астральне тіло не може виходити із фізичного даліше, ніж на декілька стіп. Воно є частиною того фізичного, тримається його і належить до нього подібно, як фібра, що скрізь прошиває м'ясо плоду манго. Але є такі, що внаслідок практики, провадженої в їх попереднім житті на землі, мають в собі вроджену силу несвідомо висилати із себе астральне тіло і на велику віддаль. Це є медіуми, деякі видці і багато істеричних, каталептичних і золотодушних людей. Ті, які вправлялися довгочасно в незвичайно важкій дисципліні, яка засягала в моральну і розумову натуру і навіть понад сили пересічної людини, можуть довільно вживати астральну форму, бо вони вже цілком вільні від обману, що фізичне тіло є сталою частиною їх та, між іншим, вивчили хімію і електричні закони, що панують в цій справі. В їх випадку вони діють свідомо і зі знанням; в інших випадках акція настає без сили

контролю над нею і без убезпечення від ризику ушкодження силами природи вищого характеру.

Астральне тіло має в собі правдиві органи зовнішніх органів почувань. В ньому є зір, слух, нюх, як і органи дотику і смакування. Має теж комплектну [укомплектовану] систему нервів і артерій для переправи астрального плину, що є для того тіла тим, чим є кров у фізичного. То є правдива особиста людина. В ній містяться підсвідоме сприймання і прихована пам'ять, яка дивує і гіпнотизерів. Коли тіло вмирає, то астральна людина звільняється, а тому, що тоді і безсмертна людина – Тріада – відлітає в інший стан, астральне тіло стане, так би сказати, шкарлупою бувшої [колишньої] людини і потребує певної довжини часу до розпаду. Воно затримує усю пам'ять життя, пробутого з людиною, і тому рефлексією, або автоматично може повторювати все те, що померлий знав, казав, думав і бачив. Воно утримується близько покинутого тіла майже цілий час, поки воно цілковито розчиниться, бо і воно мусить пройти своїм процесом умирання. При певних умовах воно може бути видиме. Воно є те страшило спіритуалістичних сеансів, де його замасковують, як правдивого "духа" різних осіб. Приманений [приваблений] думками медіума і учасників сеансу, неясно мерехтить там, де вони, і враз гальванізований [тут оживлений] у штучне життя великим числом елементарних сил, а також активним астральним тілом медіума, який руководить [керує] сеансом, або будь-котрого іншого медіума в зібранні. Від того, як від фотографії, відбиваються і подразнюють мозок медіума різні вихвалені докази, які спіритуалісти вважають за тотожність померлих осіб. Такі прояви є прийняті за дійсну присутність духа покійника, бо ні медіуми, ані присутні не є ознайомлені із законами, які керують їх власною природою, та й не знають про конституцію, силу і функції астральної матерії і астральне тіло людини.

Теософічна філософія не заперечує фактів, доказаних при спіритистичних сеансах, але подає їх вияснення, що є цілковито протилежне твердженням спіритистичним. Є певним, що повна відсутність будь-яких логічних наукових пояснень появ і подій, які спричинюють оці так звані духи, підпирає висновок, що вони не мають ніякого знання. Вони можуть спричинити лише деякі прояви, вияснення яких та правильні висновки можуть бути подані лише вправленим інтелектом, веденим живою трійцею духа, душі і розуму. А зараз тут ще й другий тип спіритуалістичних появ потребує згадки. То є поява, так званого, "матеріалізованого духа".

Пропонуються три пояснення: Перше, що астральне тіло живого медіума відділюється від його корпусу і набирає вигляду так званого духа; бо ж одна із прикмет астральної матерії є її здібність відбивати образи скриті в ефіру. Друге, коли дійсна астральна шкарлупа покійного – цілковито без духу і свідомості – стане видимою і відчутною, як умовини в повітрі і ефіру такі, що змінюють дрогання [вібрації] молекул астральної шкарлупи до придатності для зору. Справа прояву густоти і наявної ваги вияснюються іншими законами. А третє, як накопичиться маса електричної і магнетичної матерії, і на ній явиться, накинутий астральним світлом, бажаний образ будь-якої особи живої чи мертвої. Цей образ приймається за "духа" такої особи, але він тим не є, і справедливо названий О.П.Блавацькою "психологічним обманом", бо удає себе за щось, чим не є. І, на диво, це пояснення матеріалізації було пояснене самим одним "духом" при однім сеансові, та спіритисти не повірили, бо це перекидує їх теорію про повертання духів померших осіб.

Вкінці, астральним тілом вияснюються майже всі дивні психічні прояви і події в деннім житті звичайнім так, як і в сполученні з медіумами; воно показує, що те появлення може бути, дає можливість їх бачити і тим запобігає недовірчивих науковців діяти проти здорового глузду, коли ті твердять, що ти не видів того, коли ти знаєш, що видів. Воно проганяє забобони тим, коли вияснить правдиву суть оцих прояв і застановлює [попереджує, зупиняє] нераціональний страх від незнаного, що робить [змушує] людей боятись бачити "духів". Тим ми теж можемо вияснити апортацію предметів без фізичного контакту, невидима астральна рука може бути висунена на віддаль і тримати, рухати та переносити предмети. Коли це доказане, то не буде сміху з оповідання когось, хто бачив в Індії факіра, або його, які роблять штуки з чайними чашками, літаючими в повітря, без того, що б він до них дотикався. Всі випадки ясновидіння, телепатії і інших подібних явищ вияснюються теж астральним тілом і астральним світлом. Астральні органи є ті дійсні, правдиві, що видять, чують і відчують, і тому, що всі матеріальні об'єкти між своїми атомами є в безупиннім русі, астральне видження і астральний слух не мають перешкод і діють на будь-яку віддаль довкола Землі, що є вся обгорнута і просякнута астральним світлом, або матерією. Через те великийvideць Сведенборг видів горючі дома в Стокгольмі, коли був у іншій місті, на багато миль віддаленім, і тим самим чином будь-котрий ясновидець бачить і чує на віддаль.

РОЗДІЛ VI

КАМА - БАЖАННЯ

Автор книги "Езотеричний Буддизм" – яку кожний студент Теософії мав би читати, бо вона була написана на основі порад, даних деякими із Адептів самих – дав назву Кама Рупа четвертому принципіві складні людини. Причиною того було, що Кама в санскритській мові означає "бажання", а задум, що четвертий принцип уявляє собою "тіло, або масу прагнень і пристрастей", пан Сіннет додав санскритське слово Рупа, що означає тіло, або форма, утворивши так складене слово Камарупа. Я буду вживати і його рівнозначний вираз прагнення і пристрасті, бо ці терміни точно означають їх природу. Це я роблю і для того, щоби акцентувати загострене відношення, яке в дійсності існує між психологією та розумовою філософією західною і тими, що на сході. Захід поділяє людину на інтелект, волю і почування, але не дає до розуміння, чи прагнення і пристрасті творять окремий принцип, або належать цілковито тілові. На ділі більшість людей вважає їх вислідом впливу тіла та прямо зовуть їх "тілесні похоті". Але старинні [стародавні] і Теософісти все [завжди] знали, що вони [прагнення і пристрасті] самі в собі є принципом, а не лише імпульси, виходячі із тіла. Нема помочі в цій справі від західної психології, що є в її [перебуває в] дитинстві і якій цілковито бракує знання про внутрішню людину, яка є психічна і, починаючи від цієї точки, існує між нею [західною психологією] і Теософією величезне розходження.

Прагнення і пристрасті не є продукovanі тілом, а навпаки, тіло є спричинене попередніми. То є прагнення і пристрасті, що є причиною нашого народження і змусить нас родитися знову і знову в різних тілах на цій Землі, або іншим глобусові. То є прагнення і пристрасті, що нас примушує проходити еволюцією крізь лабіринт смерті, що зовуть життям на Землі. То було збуджене бажання в невідомій першій причині, в єдиному абсолютному існуванні, що спричинило маніфестацію цілої зграї світів і вплив того ж бажання тримає в існуванні і тепер усе буття.

Оцей четвертий принцип є, з поміж усіх сімох, принципом рівноваги. Є в середині між ними, і від нього іде дорога вгору, або вниз. Він є основою акції і рушієм волі. В старі часи Гермесівці казали: "За волею стоїть бажання". Бо, чи ми хочемо чогось доброго,

чи злого, в нас спочатку мусить збудитися бажання для одного із курсів. Добра людина, яка вкінці буде досконалою, колись давно забажала бути в товаристві святих людей і продовжує в тому бажанні все далі своє життя. Навіть і Будда, або Ісус раз мусіли вчинити обітницю, що є бажання, в декотрім із своїх ранішчих [попередніх] життів, що врятують світ, або його частину, і схоронювати це бажання в їх серцях до кінця крізь множество життів. А подібно з другого боку у випадку злої людини, егоїста з поганими бажаннями життя за життям, що, замість облагороднення, zdeградує оцей принцип. По матеріальній і науковій сторінці окультизму – вживання скритих внутрішніх сил нашої природи – коли оцей принцип бажання не є сильним, головна сила уяви сама не може зробити своє діло, бо хоч вона устроїть форму, або матрицю, воля не може діяти, коли безупинно не натискувана, направлявана і вдержувана на найвищій шаблі негасимим бажанням, прагненням.

Отже, бажання і пристрасті мають два аспекти, один є низький, а другий високий. Низький є той, що у свідомості безнастанно є в положенні низьким, цебто виключно в тілі, або в астральній тілі; високий набувається від впливу, або аспірації [прагнення, тяжіння] до вищої трійці, цебто Розуму, Будді і Духа. Оцей четвертий принцип, Камарупа, є подібний до символу Ваги в дорозі Сонця через Зодіак; коли сонце (що є правдива людина) дійде до знаку, тремтить в рівновазі. Як би повернутись, світи би були знищені; іде далі і вся людська раса піднімається далі до досконалості.

За життя прагнення і пристрасті, тому що належать до астрального тіла, тримаються цілої нижчої людини і, подібно, як той ефірний двійник нашої фізичної особи, вони можуть бути побільшені, або зменшені, ослаблені, або підсилені, zdeгенеровані [zdeградовані], або очищені.

При смерті четвертий принцип прилучається до астрального тіла, яке в той час стається шкарлупою; бо коли людина умирає, астральне тіло і принцип прагнення та пристрасті залишають фізичне тіло разом і з'єднуються. Це є якраз пора, коли термін Камарупа може бути вживаний, бо Камарупа в дійсності є складена із астрального тіла і Кама в сполученні, і цей зв'язок двох творить форму, яка є звичайно невидима, але матеріальна і може бути зроблена видимою. Хоч вона є без розуму і свідомості, має свої власні сили, які можуть бути активні, коли цього умовини дозволяють. Ці умовини наставляють [створюють] медіуми спіритистів, і на кожному їхньому сеансі астральні шкарлупи покійників є наявні, щоб обманути присутніх, сила розрізнювання яких була знищена здивуванням. То

є "чорт" Індусів, і гіршого ворога бідний медіум і не може мати. Бо астральне страшило – Камарупа – є купа прагнень і пристрастей, залишені покійником, що пішов у "небо" і не має вже жури з тими, що їх залишив, та ще менше йому в гадці медіуми і сеанси. Отже, покинуті благороднішою душою, оці прагнення і пристрасті діють лише в найнижчій частині природи медіума і не розбуджують добрих елементів, а завжди лише нижчі нахили істоти. Через те навіть і спіритуалісти припускають, що між медіумами буває багато обману, та й вони часто признаються: "Духи мене звели і я обманював по їх волі".

Оцей Камарупа-дух є теж ворогом нашого суспільства, бо дає нам можливості страчувати людей за кримінальні вчинки і тим викидати в ефір масу прагнень і пристрастей, звільнених від ваги тіла, що в будь-який момент легко абсорбуються чутливими особами. Бувши так втягнуті, ці жалюгідні образи пороблених злочинів і теж картин езекуції разом зі всяким проклинанням та жадобою помсти, увіходять в живі особи, що не мають сили їх відкинути. Тим злочини і нові ідеї злочинів множаться і довільно пропагуються щодня в країнах, де судові смертні кари практикуються.

Астральні шкарлупи разом з живим астральним тілом медіума з поміччю певних сил природи, які Теософіст зове "елементниками" [елементалами], продукують майже всі нефальшиві спіритистичні прояви. Астральне тіло медіума, що має здібність виходити і розтягнутись [розтягуватись], є підкладом [основою] так званої "матеріалізації духів"; воно рухає предметами, подає звіти за покійників, та ніщо інше, ніж спогади і картини із астрального світла, роблячи це все при допомозі різних астральних шкарлуп самогубців, страчених кримінальників і всякого роду примар, які природньо бувають поблизу в цій площині життя. Число випадків, коли є сполучення з дійсним духом зовні тіла, буває так мале, що на одній руці можна почислити. Але духи живих людей часом, коли їх тіло спить, приходять на сеанси і беруть участь в них. Але вони того не пам'ятають, не знають, як то діється з ними, і медіуми їх не відрізняють від маси астральних шкарлуп. Факт, що внутрішня людина може робити такі діла і не пам'ятати того, не ставить нічого против оцих теорій, бо ж і дитина може бачити без того, щоби знала, як це око робить, а теж і примітивна людина, яка не має відомості про складну машинерію, діючу в її тілі, продовжує процес травлення досконалим. Всі ці випадки є в згоді з теорією, бо ці діяння внутрішньої людини є робота підсвідомого розуму. Ці слова "свідомий" і "підсвідомий", розуміється, вжито у відносному значенні, несвідомо-

мість буває лише у мозкові. Гіпнотичні експерименти заключно ствердили правдивість оцих теорій у всіх випадках, що одного дня недалекої будуччини буде в повності признане. Між іншим, астральні шкарлупи самовбивців і страчених кримінальників є найбільше зв'язні [міцні?], довговічні і найближче до нас з-поміж усіх типів із того пекла, і тому мусять бути у перевазі випадків при контролі на сеансах.

Прагнення і пристрасті, разом з астральним модель-тілом є загальним у людей, у тварин і навіть у рослин, хоч ці є слабо розвинуті. А в один період еволюції лише ці матеріальні принципи і ніякі другі не були в існуванні, а три вищі принципи, розум, душа і дух, були лише приховані. До цієї точки еволюції людина і тварина були рівні, бо жорстока і тупоголова "тварюка" є з нами і тепер, збудована із пристрастей в астральній тілі. Розвиток зародку Розуму вчинив людину через велику диференціацію. Бог в середині починає з Манасом, цебто розумом, і є то боротьба між цим Богом і звіром в нас, про що Теософія говорить зі застереженням. Нижчий принцип зовється злий, бо в порівнянні з вищим таким він є, але всеж він є основою акції [дії]. Ми не можемо підніматися, хіба коли наше я запрагне чинити краще. Оце прагнення в цьому аспекті зовється раджа, або активна і зла якість, для відрізнення від тамас, якості темноти і байдужності. Підвищення не є можливе без тамаса [раджаса]. Його присутність дає імпульс і при допомозі цього принципу прагнення всі вищі якості виводяться в кінець до такого високого ступня очищення наших прагнень, що вони зможуть повсякчасно стояти лише на правді і духові. Цим Теософія не каже задовольнювати усі прагнення, бо більш згубної доктрини б і не можна придумати, але навчання є таке, що треба користатись оцим четвертим принципом так, щоби все підніматись, і не падати під панування темної якості, що кінчиться знищенням, коли початки були самолюбивість і байдужність.

Пройшовши полем пояснювання нижчих принципів, в науці Теософії бачимо, що людина при сучасній точці еволюції є вповні розвинутий кватернарій з частинно розвинутими трьома вищими принципами. Тому говориться, що нині людина живе, порушувана прагненням і пристрастями. Це виявляється відразу, як подивимосся на нинішні цивілізації Землі, бо вони всі рухані цим принципом. Країни, як Франція, Англія і Америка, та їх вихвалювання і наподоблювання виявляють майже виключне зацікавлення лише в показності [показовості], чуттєвім мистецтві, боротьбі за міць і панування у всіх тих навичках і способах життя, які задоволення бажань тілесних і мен-

тальних чуттєвостей часом уважають за найвище добро. Але Розум розвивається все більше і більше, як ми поступаємо в своїй дорозі по лінії розвитку раси, є можливо помічати у всіх країнах початки переходу із стану тварини, зі зародком правдивого розуму людини, до людини з комплетним [укомплектованим, цілісним, нищий+вищий Манас] розумом. Про той день Майстри-Магатми знають. Вони відкрили деякі старинні правди для цього "переходового періоду". Горда наука і ще гордїйша релігія цього не припускає, але обі думають, що які ми є, такими залишимось назавжди. Але теософіст, повіривши своєму учителеві, бачить довкола себе докази того, що расовий розум міняється збільшуванням, що старі дні догматизму минули, прибув день "доби довідки", що розвідування з року на рік стануться голосніщими, а відповіді на запити будуть задовольняти розуми все більше і більше, поки вкінєць весь догматизм зникне, раса буде готова дивитись у вічі всіх проблем, а то і кожна людина сама для себе, а всі, працюючи разом для добра цілого, і що кінцем буде удосконалення тих, які змагаються для побороення звіра. З цієї причини старинні доктрини випускаються знову, а Теософія просить кожного подумати, чи дати волю звірові внизу, або дивитись вгору і бути керованим Богом, що в нашому нутрі.

Повніщий розбір четвертого принципу нашої складні приневолює нас подумати і про питання дальші, як дивні діла, показувані на Сході, спіритуалістичні прояви, гіпнотизм, привиди, божевілля і тому подібні, але для цього треба зберегти окреме трактування.

РОЗДІЛ VII

МАНАС

В нашій розборі природи людини ми досі оглядали лише тлінні складники, із яких є зложена нижча людина, і доспіли до четвертого принципу, або площини прагнення і пристрасті, недоторкнувшись до питання Розуму. Але дійшовши лише так далеко, уже має бути ясно, що є велика різниця між звичайними ідеями про Розум і тими, що подає Теософія. В звичайній думанні Розум є нематеріальний, або таке ім'я дається діянню мозку у витворюванні думки, процес цілковито незнаний, хіба лише у вислідах [наслідках], а теж, що коли нема мозку, то й розум не може бути. Велика увага була звернена на укладання каталогів про деякі функції і властивості розуму, але термінів для описання дійсних метафізичних і спіритуальних

[духовних] фактів в житті людини в нашій мові цілковито бракує. Конфузія і біднота слів для цієї потреби є спричинена майже цілком перш за все догматичною релігією, яка накинута і примушувала [підтримувала] через багато століть догми і доктрини, яких розум не може прийняти, а по друге, що виросла природна війна між наукою і релігією зразу з того часу, як кайдани, наложені релігією на науку, були зняті і пізніше було дозволено студіювати факти в природі. Реакція проти релігії природно не позволяла науці мати інший, ніж матеріалістичний, погляд про людину і природу. Тому від жодного із цих двох ми ще не дістали слова, потрібні для означення і опису п'ятого, шостого і сьомого принципів, тих, що творять Трійцю, правдиву людину, безсмертного паломника.

П'ятий принцип є Манас, як є в класифікації пана Сіннета, а звичайно перекладається Розум. Інші назви були давані йому, але він є те, що знає, сприймає, думає. Щостий є Будді, або спіритуальна [духовна] свідомість; сьомий є Атма, або Дух, луч [промінь] від Абсолютного Буття. Наша мова вистарчає [дозволяє] частинно описати, що Манас є, але не Будді, або Атма, та залишить багато справ відносно Манаса неописаними.

Курс еволюції розвинув нижчі принципи і витворив нарешті форму людини з розумом ліпшим і глибшого обсягу, ніж у будь-якої іншої тварини. Але ця людина по формі не була людиною по розумові, і потребувала п'ятий принцип думання, усвідомлювання, відрізнєння від тваринного світу, а теж і силу стати самоусвідомленою. Монада була арештована у цих формах, а та монада складається із Атми і Будді; бо без присутності монади не може бути еволюція. Вертаючись на момент до часу, коли раси були без розуму, повстає питання: "хто дав розум, звідки він прибув і що є розум?". Є то сполука між Духом Бога угорі і персонального внизу; він був даний безрозумовим монадам другими, які пройшли крізь оцей процес множеством віків раньше в інших світах і системах світів, і так він прибув із інших еволюційних періодів, які проходили і скінчилися давно перед тим, ніж повсталася Сонячна система. Оце є теорія, може дивна і несприятлива [несприйнятлива] нині, але мусить бути передана, коли маємо сказати правду за Теософію; це є лише передавання того, що другі казали раньше.

Спосіб, яким було оце світло розуму передане Безрозумній Людині, може бути зрозумілим із ілюстрації одної свічки, розсвічуючи [яка засвічує] багато інших свічок. Дано одну свічку освічену і чистельні неосвічені, слідує, що від одної освіченої і другі можуть освітитись. Так є і у випадку Манасу. Він є свічка з полум'ям. Безрозум-

на Людина має чотири елементарні принципи, Фізичне Тіло, Астральне Тіло, Життя і Прагнення, незасвічені свічки, що не можуть самі засвітитися. Сини Мудрості, що є Старші Брати кожної людської сім'ї будь-якого глобусу, мають світло, яке дістали в свою чергу від попередніх Старших Братів, а ті знову так у все глибшій і глибшій давнині безконечною процесією без початку і кінця. Вони запалили світло і для нижчих принципів і для Монади, давши Манас, прогресивний Розум, новій людині, підготовлюючи дальшу велику расу до кінцевої ініціації. Оце засвічування полум'я, вогню, Манаса є символізоване в церемоніях всіх більших релігій і Масонства. На Сході один духовник стає біля вітваря зі засвіченою свічкою в руці і тисячі других запалюють свої свічки від тієї одної. Парсії теж мають свій святий вогонь, що був запалений котримсь другим святим полум'ям.

Манас, або Думаючий, те, що думає, є реінкарнуюча істота, безсмертний принцип, що переносить вартості і досвіди усіх життів, пройдених на землі, або інде. Його природа стається двійною з того моменту, як сполучиться з тілом. Тому, що людський мозок є вищого організму, Манас вживає його для міркування від засновку до заключень. Це теж відрізняє людину від тварини, бо тварина діє автоматично на подразнення так званого інстинкту, дежто [в той час, як] людина може вживати розум. Це є нижчий аспект думання, Думаця, або Манаса, а не, як деякі думали, найвищий і найкращий дар людини. Є другий, і по теософічному вищий аспект, так званий інтуїтивний, який знає прямо, само від себе, і не залежить від думання. Нижчий аспект, чисто інтелектуальний, є найблище до принципу Прагнення, і тим відрізняється від другого боку, вищого, який є направлений і зближений до спірітуальних [духовних] принципів, Будді і Атма. Отже, коли Думець стає цілковито інтелектуальним, ціла природа людини почне направлятися вниз; бо ж інтелект самий є холодний, безсердечний, егоїстичний, бо не є освічений, озарений двома вищими принципами Будді і Атма.

В Манасі є збережені думки усіх життів. То значить: в будь-якому одному житті всі дії протягом того життя в підсумку ідей будуть одного загального характеру, але можуть належати в один, або більше класів. Фінансово-торговельна особа сучасності є один тип; хід думання крізь ціле його життя представляє одну одиночну низку думок. Артист є другий. Людина бізнесу, а при тім думаюча багато про міць і славу, якої ніколи не осягла, є дальший тип. Велика маса фізично працюючих сильних, сміливих, самопосвятних і бідних людей становить інший виразний клас. У всіх цих цілкова кількість життєвих думань зливається в один струм, або низку ме-

дитації життя – “те, в чім є серце вложено” – і складається в Манас для вжитку в будь-яким будучім житті, коли мозок і тілесне оточення є подібні тим, в яких колись цей клас думок зроджувався.

То є Манас, що бачить предмети, представлені йому тілесними органами і дійсними органами астрального тіла. Коли ретина [сітківка] відкритого ока приймає образ, ціла сцена міняється у дрогання [вібрації] в оптичних нервах і зникає в мозкові, де Манас є спроможний спостерігти той образ, як ідею. І так з кожним другим органом, або почуванням. Коли між Манасом і мозком сполука є зрушена [порушена], свідомість не буде виявлена, хіба лише, коли Манас є вправлений [натренований] проєктувати, або висовувати астральне тіло геть із фізичного і тим комунікуватись з особами. Гіпнотизм, месмеризм і спіритуалізм доказали, що органи почування самі не пізнають предметів. Як ми бачили в експериментах гіпнозу і подібних, що враження відчутих предметів повстають і тоді, коли ті предмети існують лише у формі ідей в мозгу оператора, а не у фізичній присутності. В той самий спосіб Манас, користуючись астральним тілом, має тільки передати ідею із одного мозку в інший, і тим утворити в ньому сприймання вражень різних звичайних фізичних ефектів, як температура, густота, вага і тощо. А в гіпнотизмі є багато експериментів, які доказують, що так звана матерія в дійсності сама в собі не є тверда, або цупка; що зір не завжди залежить від ока і променя світла, що відбивається від предмету; що невідчутне для нормального мозку і органів одного можуть бути перфектно [відмінно, добре] відчутне для другого; і що фізичні прояви в тілі можуть бути викликані самими ідеями, збудженими в уяві. Відомий експеримент продукувати на тілі пухлину звичайним куском паперу, або при вживанні витяжного пластира запобігти появі пухирів силою передачі ідей суб'єктові, що ті пухирі будуть, або не будуть, рішуче засвідчує силу для викликання імпульсу в матерії при вживанні того, що зоветься Манас. Але всі оці прояви показують силу нижчого Манаса, діючого в астральному тілі і четвертим принципові – Прагнення – вживаючи фізичне тіло, як поле дії для сил.

То є цей нижчий Манас, що зберігає усі враження протягом життя і часом дивно виявляє їх в снах, трансах, маяченні, сугестії [навіюванні] тут-там в нормальних умовах, а дуже часто в часі фізичної смерті. Але він є так зайнятий мозком, пам'яттю і почуванням, що звичайно подає лише мало спогадів із маси випадків, що роками проходили перед ним. Він перешкоджає в акції Вищого Манаса, бо якраз в сучасній точці еволюції Прагнення і з цим принципом пов'язані сили, факультети [відділення, частини] і почування є

найбільше розвинуті і, так би сказати, затуманюють ясно-біле світло спіритуального [духовного] боку Манаса. Він є забарвлений кожним об'єктом, представленим йому, чи то в ідеї, чи матерії. Можна сказати, що нижчий Манас, працюючи крізь мозок, відразу міняється у форму і характер будь-якого предмета ментального чи іншого. Це надає йому чотири особливості: перше, природно відлітати від будь-якого об'єкту, суб'єкту, або точки; друге, полетіти до якої-небудь приємної ідеї; третє, перелетіти до неприємної ідеї; четверте, залишатись нечинним і не думати о нічім. Перше є наслідком пам'яті і природного руху Манаса; друге і третє задля пам'яті самої; четверте означає спання, коли не аномальне, а коли є ненормальне, то є перехід до божевільності. Ці ментальні характеристики всі належать Нижчому Манасові, а ті, що належать Вишому Манасові і спираються на Будді і Атма, мусять боротись і побідити. Вищий Манас, коли може діяти, часом стається тим, що зовемо Генієм; а коли цілковито заволодіє, тоді людина стається богом. Але пам'ять безнастанно підносить образи у нижчий Манас і тим затемнюється Вищий Манас. Але все ж таки часом уздовж життя тут-там бачимо людей, що є геніями, великими видцями, або пророками. У них Вищий Манас є завжди активний і вони є освічені, осяяні. Такі були великі Мудреці минулого, люди, як Будда, Ісус, Конфуцій, Зороастер і другі. Великі поети теж, такі, як Тенісон, Лонгфелов, Шевченко і другі, є люди, в яких Вищий Манас часами кидає ясне проміння на нижчу людину, хоч це не триває довго, бо, під впливом догматичного і матеріалістичного виховання, пам'ять безпереривно підставляє образи, які не допускають Манас до активності у вищій, духовній сфері довше, ніж декілька хвилин за один раз.

У вищій Трійці кожний з нас маємо Бога над собою; то є Атма, і можна його звати Вище Я.

Наступна за тим є спіритуальна [духовна] частина душі, звана Будді; коли Будді є цілковито зв'язаний з Манас, цю сполуку, або єдність, можна звати Божественне Его.

Друге, внутрішнє Его, яке перевтілюється, чи реінкарнує, бере на себе тіло за тілом, накопичує враження життя за життям, набуваючи досвіди, які передає Божественному Его, мучиться і втішається крізь довжезні періоди років, це є п'ятий принцип, Манас, неприлучений до Будді. Це є постійна індивідуальність, яка дає кожній людині почуття окремоті, що вона є оця, а не інша індивідуальність; те, що крізь усякі зміни днів і ночей від молодості до кінця життя робить нас здатним відчувати одну ідентичність крізь цілий період; воно промощує перерви, зроблені спанням: подібно пере-

мощує прірву довшого спання — смерті. Оце то є, а не наш мозок, що підносить нас понад тварину. Глибина і різноманітність закрутів на мозковій людини є запричинені присутністю Манаса і вони не є причиною розуму. Коли ми цілком, або лише тут-там стаємо свідомо сполучені з Будді, Спіритуальною Душею, тоді ми, так сказати, бачимо Бога. Це то є, чого усі стародавні прагнули бачити, але чому модерні не вірять і радше відкинуть свої права бути великими в природі та замість цього моляться до уявленого бога, устроєного своєю фантазією, що натурою небагато різниться від слабкої людини.

Ця постійна індивідуальність сучасної раси проходила всякого роду досвідами, а Теософія настоює на її постійності і потребі продовжування її участі в еволюції. Вона має виконувати обов'язок, який полягає у піднесенні до вищого стану весь матеріал, належачий до ланцюга глобусів, до яких належить наша Земля. Ми всі жили і брали участь в цивілізації по цивілізації і в расі по расі на Землі, і будемо це продовжувати, крізь усі кола і раси, аж до кінця сьомого кола. При тім треба пам'ятати, що матерія цього глобуса і все, що пов'язане нею, проходила також всякого роду формами, з можливими деякими виїмками [винятками] в дуже низькій площині мінеральної формації. Але загалом весь видимий матеріал, або ще неосаджений і затриманий у просторі, колись в однім, чи другім часі, теж переходив формами всякої різноманітності, із яких багато було таких, про які ми нині і ідеї [гадки] не маємо. Через те процес еволюції в деяких відділах нині проходить з далеко більшою швидкістю, ніж в попередніх віках, бо і Манас і матерія набули більшу легкість акції [дії]. Особливо ж це є так з людиною, яка поступила найдалше вперед зміж усіх речей і істот в цій еволюції. Людина тепер інкарнується і проєктується вперед багато швидше, ніж у раньших періодах, коли було потрібно пройти багато віками, аби лише дістати "накривало із шкіри". Оце повертання в життя знову і знову звичайна людина не може оминати, бо Нижчий Манас ще все зв'язаний Прагненням, що є переважаючий принцип сучасного періоду. Будучи під впливом Прагнення, Манас, доки в тілі, є безнастанно обманюваний, і не в силі встояти [протидіяти] акції таких сил, що були против нього наставлені крізь ціле життя. Ці сили, власне, були рошені Манасом, то значить думанням за ціле життя. Кожна думка робить як фізичний, так і ментальний зв'язок з прагненням, у якому має свій корінь. Все життя виповнюється такими думками, а коли період по смертного відпочинку кінчиться, Манас є прив'язаний до Землі нечиселними [несчисленними] електрично-магнетичними нитками

всього думання останнього життя, цебто прагненням, бо то було прагнення, що наводило ту масу думок і спричинювало незнання правдивої природи речей. Розуміння цієї доктрини про людину, що вона є в дійсності те, що думає – думаючий, або Думач –, і є зроблений, вирощений із думок, зробить яснішим всю решту у відношенні до інкарнації і реінкарнації. Тіло внутрішньої людини є збудоване із думок, будучи це так, і з цього випливає, що коли думки мають більше притяжності до життя на Землі, ніж будь-де інде, поворот в життя сюди є неминучим.

В сучасні дні Манас в расі є не вповні активний, а Прагнення є ще все наверху. В наступному циклі людського періоду Манас буде вповні активний і розвинутий в цілій расі. Досі люди Землі ще не дійшли до точки зробити свідоме рішення у виборі, яку взяти дорогу; але, коли в згаданому циклі Манас буде активний, всі будуть примушені свідомо зробити вибір направо, або наліво, одна доведе до повної і свідомої спілки з Атма-Духом, а друга до знищення тих істот, які воліють піти тою дорогою.

РОЗДІЛ VIII

ПРО РЕІНКАРНАЦІЮ

Як людина сталася такою складною істотою, якою є, то є питання, на яке ані наука, ані релігія не можуть дати кінцевої відповіді. Цей безсмертний мислитель має гігантські сили і безмежні можливості для свого інтимного [скритого] зв'язку з кожною таємною частиною природи, із якої він є збудований, маячить на самім вершку величезної і мовчазної еволюції. Він питається, чому природа існує, що драма життя має за мету, як та мета може бути досягнута. Ні наука, ні релігія не є в силі дати путньої відповіді. Наука не прикидається бути здібною рішати це питання, кажучи, що досліджування речей, якими вони є, вистарчальне завдання. Релігія пропонує пояснення і нелогічне і незначуще, та прийнятне хіба для фанатика-бігота [від англійського «bigot» - фанатик, расист, ханжа, і т.д.], бо вимагає від нас повірити, що вся природа є містерія, а значення і ціль життя та її горя треба шукати в настрої і волі Бога, якого не можна відкрити. Освічений і довідний [допитливий] розум знає, що догматична релігія може дати лише відповідь, придуману людиною, а не від Бога, як вона претендує.

Адже ж для чого є Всесвіт і для якої кінцевої цілі є людина, отой невмирущий мислитель, тут у цій еволюції? То є все для досвідів і звільнення душі з ціллю піднести усю масу проявленої матерії до високого положення природи і гідності свідомого божества. Велика мета є досягнути самоусвідомлення; не через одну расу, або якийсь вибраний народ, але через удосконалення після трансформації усієї маси матерії і того, що ми тепер зовемо душою. Ніщо не є і не буде залишене. Ціль людини у сучасну добу є її засв'ячення до повного знання, а для світів, нижче людини, бути піднятими поступово із ступеня на ступінь до того ж стану бути у свій час теж ініційованими. Оця еволюція є ведена до її найвищої сили; є то величавий вигляд; він робить людину богом, і дає кожній частині природи можливість одного дня бути тим самим; в цьому полягає сила і благородність ідеї, бо цим жодна людина не є скорочена, або зменшена, бо ж ніхто не є настільки первісно-грішником, щоби не міг піднятися понад усі гріхи. Розбираючи з боку матеріалістичної науки, еволюція обіймає лише половину життя; в той же час релігійна концепція справи є мішаниною нісенітниць і страху. Сучасні релігії тримаються елементу страху і в той же час ідеї, що те Всемогуче Єство не може думати про інші землі, лише нашу, та і цею керує дуже недосконалено. Але старинний теософічний перегляд [погляд] робить Всесвіт величавою, закінченою і досконалою цілістю.

В той момент, коли прийнято очевидним подвійну еволюцію фізичну і спірітуальну [духовну], рівночасно маємо признати, що вона може проходити лише через реінкарнацію. Це на ділі було доказане і наукою. Було доказано, що вся матерія Землі і всіх речей на ній в один час були в стані газовому, або розтопленому; що вони охолоджувалися; що вони перемінювалися; що із їх змін, перетворювань і еволюцій вкінці була продукowana вся велика різноманітність речей і істот. На площині фізичній це є трансформація, або зміна із одної форми у другу. Цілковита маса матерії є згруба та сама, що і в початку цього глобуса, з дуже дрібним додатком хіба деякого астрального порошку. Зачим [оскільки] вона мала мінянись і перемінюватись знову і знову, тим, отже, була фізично переформована і перевтілена. Будучи строго акуратними, розуміється, тут ми не можемо вжити слова "реінкарнація", бо воно відноситься до живого тіла. Коли скажемо "перевтілено", при чому знаємо, що для обох, і матерії і людини, були безнастанні зміни форм, то є, в ширшій значенні, "реінкарнація". Щодо цілої маси матерії, в доктрині говориться, що вона буде піднесена до стану світу людини, коли людина сама пішла далі. Нема останку після кінцевого спасіння людини, яке би ви-

кидалося в містериичий спосіб на якомусь смітнику природи в далекому просторі. Правдива доктрина не припускає нічого такого і рівно ж не боїться виявити правдиве призначення того, що би уявлялося бути останком. То все є перепрацьоване в інший стан, бо, як філософія виявляє, нема ніякої неорганічної матерії, але кожний атом є живий і має зародок самосвідомості, із чого випливає, що одного дня він мусить мінятися. Що ми зараз зовемо людським тілом, то є все матерія, що колись була в цілості мінералом, пізніше рослиною, а тепер є удосконалена в людські атоми. В однім дуже далекому часі сучасна рослинна матерія буде піднесена на ступінь тваринний, а що ми тепер маємо, як органічну, або тілесну матерію, зміниться трансформацією через еволюцію у самосвідомі мислителі, і так все вище цілою шкалою, поки прийде доба, коли все, що нині вважається за мінеральну матерію, пройде еволюцією до стану людського аж до мислителя. Тоді, на світанку другого великого періоду еволюції, мінеральна матерія того часу буде щось, що тепер проходить його нижчими трансформаціями на інших планетах і інших системах світів.

Це може виглядає занадто фантастичною схемою для людей нинішнього дня, які привикли бути звані злими, грішними, слабкими і нерозумними від народження, що вже і бояться повірити правді о собі, але для учеників старинних теософістів це не є фантазією, але річ логічна і велика. Безсумнівно, одного дня це буде прийняте кожним, коли розум західних народів відірветься від мойсеївської хронології і мойсеївських ідей про людину і природу. Тому, щодо реінкарнації і метемпсихозу ми говоримо, що вони спочатку стосуються цілого Всесвіту, а не лише до людини самої. Зачим [оскільки] людина для себе є найцікавішим предметом, ми пройдемо деталями пристосування ідеї реінкарнації до її випадку.

Реінкарнація є одна із найбільш стародавніх доктрин, в яку вірило і зараз вірить більше людських розумів, ніж число тих, що не вірять в неї. Є прийнята майже всіма мешканцями Сходу. Вчили її в Старинній Греції. Велика частина Китаю до нині вірить в неї так, як у старинних її часах. Іудеї думали, що то є правда, і та віра не зникла із їх релігії. Та й Ісус, який вважається за основника християнства, теж вірив в неї і вчив її. В ранній християнській церкві знали і вчили про неї, і передові батьки церкви вірили в неї та ширили ту віру.

Християни повинні пам'ятати, що Ісус був іудей, бо і сам казав: "Послано мене тільки до загублених овець дому Ізраїлевого". Він мусів добре знати, в які доктрини вони вірили. Вони всі вірили в реі-

нкарнацію. Для них Адам, Ной, Сет, Мойсей і другі верталися на Землю, а в часі Ісуса було загальне очікування в народі, що давній пророк Ілля має вернутись. Отже, ми бачимо, по-перше, що Ісус ніколи не заперечував доктрину, а при різних випадках підтверджував її, як і тоді, коли казав, що Іван Хреститель в дійсності був Ілля, якого люд очікував. Це показує дуже ясно, що Ісус схвалював реінкарнацію. В посланні до Римлян IX Святий Павло, говорячи за Ісава і Якова сказав, що вони існували в дійсності і перед тим, ніж народились. Пізніш великі християнські отці Оріген, Сінезій і другі вірили в реінкарнацію і вчили її. В приповідці Соломона (VIII, 22), читаємо, що коли земля була створена, він був присутній і що далеко перед тим, ніж він народився як Соломон, він любувався життям на придатних до житла місцях земних зі синами людей. В одкровенні Св. Іване Богослова (III, 12) голос Бога, або одного, що говорить за Бога, каже, що хто побідить, більше вже не буде змушений "виходити вон", цебто не буде потреби йому реінкарнувати. П'ятьсот років після Ісуса доктрину церква вчила, аж до Ради Константинопільської. Тоді прокляття було проголошене на одну частину питання, та опісля многі уважали, що це стосується і реінкарнації, але, коли то осудження є против слів Ісуса, то не має ваги. Вони є проти Його, адже церква не може поводитись так, ніби Ісус не був в курсі справи, та проклинати доктрину, яка в Його днях була знана і вчена. Коли ж Його увага була на неї звернута, Він її не то, що не засудив, але в дійсності її затверджував.

Християнство є одна іудейська релігія і доктрина реінкарнації йому належить через історичне здідичення [успадкування] її від іудеїв, як також і через те, що її учили і Ісус і отці ранньої церкви. Коли б тут була яка-небудь правдива, або логічна змога для християнської церкви із цієї ситуації витягтись, теософіст бажав би того бачити. В дісності теософіст думає, що коли християнин відрікається цієї теорії, тим встановлює осудок против того Ісуса, який мусів знати ці справи краще, ніж той, хто, мовляв, іде його слідами. Ця анатема церковної ради і відсутність в навчанні доктрини є те, що ушкодило Християнству і поробило [примусило] християнські народи прикидатись за наслідувачів Ісуса і його закону любові, коли в дійсності ці народи є наслідувачі мойсеївських законів відплати-ретрибуції [від латинського слова «відшкодування»]. Бо відповідь на всі питання життя знаходяться в реінкарнації, та, додавши до неї Карма, є і сила, що робить людей здатними триматись фактів етики, які вони мають в теорії. Є завданням старинної філософії відновити

цю доктрину у всіх релігіях, які її стратили. Тому ми зовемо реінкарнацію теж "страченою хордою Християнства".

Але хто, або що є те, що реінкарнує? Не є то тіло, бо воно вмирає і розкладається. Та і не багато з нас би собі бажало прив'язати себе навіки до таких тіл, які вони тепер є, та ще й коли заражені хворобами, хіба лише якісь дикарі. Не є то ані астральне тіло, бо, як було показано, воно теж дочасне і мусить розійтись після того, як фізичне пішло. Ані не є то прагнення і пристрасті. Вони, знаємо, живуть дуже довго, бо мають силу відновлюватись в кожному житті, аж поки їх не викоринимо. А реінкарнація це уможлиблює, даючи багато слушної нагоди поволі, одне за одним, винищити прагнення і пристрасті, які псують вигляд спіритуальної [духовної] людини.

Було показано, як наш складник прагнень сполучується з астральним тілом після смерті, утворюючи на вигляд єство, яке має коротке життя, поки розкладається. Коли відлучення астрального тіла від померлого фізичного є цілковито скінчене, астральне тіло з прагненнями і пристрастями відокремились, життя починає набирати інші форми. Вища Трійця [Манас, Будді і Атма], що є правдива людина, відразу переходять в інший стан, який зоветься Девачан, або "царство небесне", а коли це мине, вони є притягнені назад на Землю для інкарнації. Вони є наша безсмертна частина; вони є в дійсності, а ніщо інше. Це повинно бути твердо захоплене розумом, бо на цьому ґрунтується розуміння усієї доктрини. В дорозі ясного зору модерної західної людини стоїть рішуче наше довготривале виховання і практикування життя у виключно матеріалістичнім дусі наших наук і релігій, які приписують одному фізичному тілові надміру високе значення. Наука вчить лише про матерію, а релігія вчить про воскресіння тіла, доктрину, яка перечить здоровому глуздові, логіці, фактам і свідченням. Але немає сумніву, що теорія тілесного воскресіння повстала із перекручення старшого і правдивого навчання. Воскресіння є основане на словах, які Іов говорив, що видів свого спасителя в його тілі, а теж на замітці Св. Павла, що тіло було піднесене непорочне. Але Іов був єгиптянин, казав, що видів свого вчителя, або ініціатора, який був спасителем, а Ісус та Павло говорили лише про тіло спіритуальне [духовне].

Хоч реінкарнація є закон природи, повна трійця Атма-Будді-Манас ще не втілюється в цілості в сучасній расі. Трійця займає тіло із входом Манасу, найнижчого із трьох, а інші два осягають його із гори [зверху], як Бог Небесний. Це було символічне вчення старо-іудейське в образі Небесної Людини, що стоїть з головою в небі, а ногами в пеклі. Це значить, що голова, Атма-Будді, є ще в небі, а

Манас ходить в пеклі, що є тіло і фізичне життя. З тої причини людина ще не є вповні усвідомлена, та потребує дальших реінкарнацій аж до останньої, коли повна трійця буде інкарнована в тілі. Коли це станеться, вся раса буде, як боги, а божественна трійця опанує всею масою матерії, яка удосконалиється і підійметься для дальшого кроку. Оце є правдиве значення слів "Слово сталося тілом". То була така величність в окремих випадках, як Ісус, або Будда, що уважалися інкарнаціями бога. Із цього вийшла теж ідея розп'яття, бо ж Манас був розп'ятий, аби злодія підняти в рай.

Оце тому, що трійця ще не є втілена в расі, життя подає так багато містерій, які являються з дня на день в різних експериментах особистих і суспільних.

Медицина не знає, що є життя і чому рух усіх її форм є такий, який є, бо духовна, спірітуальна, частина ще є скрита в хмарах неба; науковець дивується в темряві, обмежуваний і сконфужений дивними проявами психічних сил, бо повносвідома людина ще все є далеко від його кругозору десь на олімпі божественних гір, ото змушений придумувати вирази "підсвідомий розум", "скрита персональність" і таке інше; а піп не може нам дати взагалі ніякого пояснення, бо він заперечує божественну природу людини, яку знижує на ступінь початкового гріха, а на наше поняття Бога навалює чорне болото прикмет фізичної людини, як обмеженість, помилковість, безконтрольність, сторонність, невиходчивість [невинахідливість] і тому подібне. Але оця доктрина, оця стародавня правда, вирішує усі загадки і малює Бога і Природу у правдивих і гармонійних барвах.

Реінкарнація не означає, що ми по смерті переходимо і в тваринні тіла, як це вірять деякі із народів Сходу. "Раз людина, повік людина",— говорили у Великій Ложі. Але для деяких людей не було би занадто великою карою, якби було можливе їм перевтілитися в диких тваринах; однак природа не руководиться [керується] сентиментами, але законами, а ми, самі ще недосконалі, не можемо посудити, чи згрубілість пройшла цілою природою особи. Коли еволюція природи дала Манас людині і тим зробила її Мислителем, підняла в площину Безсмертної Особи, то не може послати її назад у тваринний світ, що не має Манасу.

Дивлячись на пояснення дослівного розуміння деякими народами Сходу тих законів книги Ману, які на вигляд вчать про перехід душ у тварини, комахи, тощо, ми бачимо, що правдивий студент цієї доктрини не попаде в помилку.

Першим є, що усі різні вірші і книги, що вчать про таку трансміграцію, мають діло з актуальною методою реінкарнації, то є, з пояснюванням дійсного фізичного процесу, яким має Его-Суб'єкт переходити, коли переступає із невтіленого у втілений стан, а теж і різними дорогами, або способами і стосунками переходу із невидимого світу у видимий. Ці справи ще не є просто вияснені в теософічних книгах тому, що вони є занадто складні і делікатні, та і тому, що деякі деталі навіть і сучасні Теософісти не могли б зрозуміти і повірити, хоч одного дня до того дійде. Вияснення оцих деталей тепер ще не мають величезного значення. Але тому, що ми знаємо, що людське тіло не може формуватись без сполуки двох статей, і що зародки такого формування є замкнуті у тілі статей і походять із виживи [поживи], яка дістається для їх тіла, то ж є очевидним, що харчування має дещо спільного з реінкарнацією Его-Суб'єкта. Тепер, коли дорога до реінкарнації веде через певного роду харчі і ніщо інше, є можливе, що коли Его-Суб'єкт є пов'язаний такою поживою, що не веде до зародку фізичної репродукції, певні караючі наслідки є названі в Ману, які говорять, що така практика веде до трансміграції, що в цім випадку є "затримка". Я випускав це задля користі деяких теософістів, які це читають і теорії яких в цій справі є неясні, а в деяких випадках спираються на цілком інші гіпотези.

Друге пояснення є, що, оскільки задум природи є вживати матерію, що входить в наше тіло і астральне тіло для такої цілі, між іншими, щоб матерія користалась відбитком, здобутим від спілкування з людським Его-Суб'єктом, а коли ми вживаємо її так, що дістає від нас лише тваринні імпресії [враження, сприйняття, відчуття], тоді вона мусить повертати назад у тваринне царство і бути абсорбованою там, замість бути удосконаленою і затриманою в людській площині. Всі матерії, затримані для людського Его-Суб'єкта, дістають ознаку, або фотографічну імпресію людської істоти, а коли дістають від Его-Суб'єкта тваринну імпресію, матерія трасмігрує у нижчу площину життя. Ця дійсність у великій лабораторії природи може бути легко перекручена недосвідченими. Але сучасний студент знає, що раз Манас-Мислитель прибув на свою сцену, він не вертається у нижчі форми; по-перше, бо він того не хоче, а по-друге, бо і не може. Так, як і кров в тілі є сперта [зупинена] клапанами в серці спричинити застій серця, так і велика система всесвітнього круговороту закриває двері за Мислителем і він вже не повертає в нижчі світи. Доктрина реінкарнації, яка відноситься до правдивої людини, не вчить про перевтілення в царство природи нижче людини.

РОЗДІЛ ІХ

ДАЛІ ПРО РЕІНКАРНАЦІЮ

На Заході, де ціль життя є комерційний, грошовий, суспільний або науковий успіх, то є особиста користь, виникання, слава і сила [тобто особиста користь, збільшення слави і сили], на правдиве життя людини звертається мало уваги і ми, не так, як орієнтальці, приписуємо дуже мале значення доктрині передіснування і реінкарнації. Що церква її заперечує, того вистарчить для багатьох і з такими сперечатися є безкорисним. Оперті на церкву, вони не бажають порушувати вигідний супокій своєї віри і догми, хоч би вони їм виглядали нелогічними; бувши все життя залякувані вічним пеклом, сліпого страху від анатеми, накинutoї на реінкарнацію на раді в Константинополі біля 500-ого року нової ери, саме достатньо, щоб відстрашити їх від прийняття проклятої теорії. В додаток церква видигає закид, що коли люди повірять, що будуть повертати в життя більше разів, спокуса провадити сучасне життя в зlodіянні і безконтролі була би занадто сильна. Та, хоч це межує з безглуздям, випускається вченими Єзуїтами, кажучи, що люди воліють користатись лише сучасною певною нагодою, ніж чекати інших. Коли б не було тут відплати взагалі, то це би був добрий закид, але Природа має свою Немезиду для всіх занопорушників тому, що кожний є під законом Карми – що є закон причини і наслідку та досконалої справедливості – і мусить прийняти точно означені наслідки сам в кожному житті за всі добрі і злі діла і думки, що він мав, або заподіяв в минулих життях, чим основа моральної поведінки є забезпечена. Вона є безпечна в цій системі, тому що жодна людина задля будь-яких можливостей, прихильностей, едиктів [владних заяв], або вірування, не може уникнути наслідків, і кожний, хто розуміє цю доктрину, буде рушаний [спонукуваний] совістю та всією силою природи робити добро задля того, щоби дістав добро і стався щасливим.

Говориться теж, що ідея зноународження є непідхожа і неприємна, бо є з одного боку холодна, не даючи місце впливу почуванням, забороняючи нам довільно відмовитися від життя, коли нам воно видиться занадто скорботним; а з другого боку, що в ній немає жодної надії побачити своїх дорогих і любих, які померли перед нами. Без огляду на те, що і як нам подобається, закони природи ідуть вперед безпомилково, а сентимент в ніякий спосіб не може відхилити наслідок, що мусить іти вслід за причиною. Коли їмо недобру страву, злий наслідок мусить прийти. Ненажера би бажав собі, щоби природа дозволила йому напихатись без поганих наслідків, але

закони природи не даються відсунути набік. А тепер той закид, що реінкарнація не дозволяє нам бачитись з нашими любими в небі, як нам того догматична релігія обіцяє, припускає цілковите застановлення [зупинку] еволюції та розвитку тих осіб, що залишають земне життя перед нами, а теж і те, що пізнання осіб є залежне лише від фізичного вигляду. Але як ми поступаємо в цьому житті, так ми мусимо поступати далі в розвитку і після того, як оце життя покинемо, то було би несправедливим вижадувати [вимагати] у других, щоби на нас чекали і перервали задля нас свій поступ, щоби ми їх могли пізнати. А як подумаємо про природні наслідки прибуття в небо, де всі журби і горя є забуті, повинно нам бути ясно, що ті, які там побували, скажемо, двадцятку років перед нами, мусять бути в справах розвитку розуму і духа на багато соток років далі, ніж коли нас залишили, беручи в огляд надзвичайно сприяючі умовини їх стану, будучи вільними як від фізичних, так і метафізичних перешкод. Як же зможемо пізнати їх, далеко досконаліших від нас, ми, які прибудемо в той стан набагато менше розвинутими. Ми знаємо, що тіло залишилось розкладатися, отже ясно, що в оточенні чисто ментально-спірітуальнім [ментально-духовному] не може пізнання залежати від фізичного вигляду. Ми теж знаємо, що часто негарне і деформоване тіло вкриває величезний розум і прегарну душу і навпаки, чудово формований зовнішок [зовнішність] – як наприклад Боргії – може скривати інкарнацію диявола характером; фізична форма не запевняє [не забезпечує] пізнання в тім світі, де тіла нема. І кожна мати, що стратила дитину уже в дорослому віці, мусить знати, що вона кохала ту дитину-немовлятко настільки, як і опісля, коли воно виросло, та великі зміни життя цілковито відвіяли форми ранньої молодості. Теософіст добре бачить, що оцей закид не має місця в картині вічного і чистого життя душі. А теософія теж вчить, що ті, які близькі до себе [один до одного], або люблять одно одне, реінкарнують разом, оскільки умовини того дозволяють. Будь-коли дехто з нас поступить вище в дорозі до досконалості, він завжди буде охочий підперти і потішати тих, що належать до тої сім'ї. Але, як хтось поробиться грубим і самолюбом та злим, ніхто би не бажав собі його товариства, чи в цім, чи в іншій житті. Пізнання залежить від внутрішнього зору, а не від зовнішка [зовнішності]; отже цей закид не має сили. А друга фаза, що відноситься до втрати батьків, дітей, або споріднених є основана на хибній уяві, що батьки передають своїм нащадкам їх тіло, а також і душу. Але душа є не лише безсмертна, але і без батьків; себто цей закид є безпідставний.

Деякі твердять, що Спадковість робить Реінкарнацію необґрунтованою. Ми кажемо, що вона є доказом Реінкарнації. Спадковість дає нам тіло в родині, яка є відповідною умовам, потрібними для реінкарнуючого Его-Суб'єкта. Его-Суб'єкт входить лише в ту родину, що або цілковито відповідає його натурі, або подає слушну нагоду йому до пророблення своєї еволюції, а теж є пов'язана ним деякими раньшими інкарнаціями, або задля взаємно встановлених причин. Отож зла дитина може увійти в сучасну добру сім'ю тому, що і батьки і дитина є нерозлучно зв'язані минулими акціями [діями]. Є то випадковість до визволення дитини, і слушна нагода кари для батьків. Це підкреслює тілесну спадковість, як природне правило, пануюче над тілом, в якому ми мусимо мешкати подібно до домів міста, які показують думки будівничих. Тому що ми так само, як і наші батьки, є будівничі і впливові фактори цих тіл, брали участь у будові і взяли на себе відповідальність за стан суспільності, в якій розвиток фізичного тіла і розуму покращав, або упадав, zdeгенерувався [здеградував], або навпаки, то ми є в цім житті відповідальні за цивілізацію, в якій ми нині живемо. Але коли дивимосся на характери в людських тілах, показуються величезні вроджені різниці. Це є прояв душі в середині, яка терпить, або втішається в родині, нації або расі, в яких вона мусіла втілитися, бо її власні думки і вчинки минулих життів зробили це неминучим.

Спадковість постарається про житло і теж наставляє межі здібностей і сили мозку та тіла, що часто буває карою, а часом і поміч, але це не має впливу на правдивий Его-Суб'єкт. Здідичення [успадкування], або перехід риси є справа фізична і ніщо інше, ніж вилиття в націю наслідків попередніх інкарнацій усіх Его-Суб'єктів, які мають належати до тої раси. Обмеження, наложені на Его-Суб'єкт будь-якою родинною спадковістю є акуратні наслідки попередніх життів того Его-Суб'єкта. Дійсність, що такі фізичні і ментальні особливості передаються спадково, не поменьшують важність реінкарнації, зачим [оскільки] ми знаємо, що провідне думання і правдивий характер кожного не є вислідом тіла і мозку, але є своєрідності Его-Суб'єкта і його суттєвого життя. Передача рис і нахилів тілесними родителями нащадкові є якраз той специфічно вибраний спосіб природи, яким інкарнуючий Его-Суб'єкт забезпечується відповідним житлом, в яким він має продовжувати свою роботу. Інший спосіб був би неможливий та згубний для порядку.

Сторонники спадковості в піднесенні закидів против реінкарнації часто підкреслюють лише подібності і не помічають різниць. Вони занотовують багато перенесених рис, але не роблять того у випад-

ках відрізень, число яких в спадковості далеко переважає число подібностей. Кожна мати знає, що їх діти різняться характером, як пальці на руці, хоч є від тих самих родителів, але різняться від себе [один від одного] характером і здібностями, при чому фізичним зовнішком [зовнішністю] можуть бути до себе [між собою] дуже подібні.

Але теорія спадковості, як керівне правило і пояснення уже є цілковито закинута історією. Вона не може пояснити безперервне передавання знання, сили і здібності. Берім приклад старинних Єгиптян. Їх лінія трансмісії розбита, ми не бачимо їх характеристик в їх потомстві. Коли фізична спадковість є вирішальна в питанні характеру, то як стратився той величезний єгипетський характер? Це саме відноситься і до інших старинних зниклих народів. Беручи індивідуально, ми маємо приклад композитора Баха, пряме потомство якого показує упадок музичного таланту аж до його цілковитого зникнення. Але Теософія вчить, що в обох цих випадках, як і в усіх подібних до них, правдива здібність і здатність витрачається лише із родинного і народного тіла, але затримується в Его-Суб'єктах, які ними визначувалися, та продовжується в реінкарнаціях інших народів і родин до сучасних днів.

Страждання приходить до майже усіх людей, велике їх число того має від колиски до ями, тому є тут закид, що реінкарнація є несправедлива, бо ми мучимось через погані діла когось другого, із попереднього життя. Цей закид оснований на фальшивім розумінні, що особою в попередньому житті був хтось другий. Але ж бо в кожному житті то є та ж сама особа-індивідуум. Коли ми приходимо знову, ми не просто надягаємо на себе тіло когось другого, або робимо діла когось другого, але ми є, як актор на сцені, що грає в багатьох ролях, той же самий актор в різних костюмах, різних гриміровках, рецитуючи [декламуючи] ряди різних ігор. Шекспір мав правду, кажучи, що життя є гра, бо велике життя духа є драма і кожне нове життя, нова реінкарнація, дальша дія, в якій ми граємо іншу частину і вдягаємося в інший костюм, але за цілий той час скрізь ми є та сама особа. Отже, замість звати її несправедливою, реінкарнація є досконало справедлива, та в ніякий інший спосіб неможливо справедливість зберегти.

Та знов говорять, коли реінкарнуємо, чому не пам'ятаємо то друге життя; а далі, коли не пам'ятаємо тих діл, за які караємося, чи не є це несправедливим і задля тої причини? [через ту причину?] Ті, що мають оці питання, завжди ігнорують факт, що вони мають в житті, і приємності та нагороди, які приймають із задоволенням і без питань. Адже ж коли уважаємо за несправедливість бути караним

за злі вчинки, які ми не памятаємо, то мусить бути несправедливо приймати нагороду за щось, що ми забули. Вступ в життя сам по собі не є підкладом [основою] ні для нагороди, ані для кари. Нагорода і кара є праві [справедливі] наслідки попередньої поведінки. Це є закон ретрибуції [відшкодування]. Природний закон справедливості є непомильний. Природа є перфектна [досконала, ...бо виражає дію минулого часу як таку, що зберігає свій результат у теперішньому]. Лише недосконалість людських законів вимагає, щоби винний знав і пам'ятав в цьому житті діла, за які кара є визначена. В попередньому житті діяч був свідомий того, що робив, а природа начепила наслідки до його акції [дії] так, як справедливість вимагає. Ми добре знаємо, що вона завжди примусить наслідки йти слідом за причинами, без огляду на те, чи ми їх пам'ятаємо, або ні, чи нам те подобається, або ні. Коли немовля є пошкоджене неосторожною нянькою так, що із того в пізнішому житті дитяти настане покалічення, як це часто і стається, покалічення приходить без огляду на те, що дитина того не заподіяла, та не могла ані причини пам'ятати. Але все ж, реінкарнація з її супровідником – доктриною Карма, в правильному розумінні, показує, якою досконала справедливою ціла схема природи є.

Спогад попереднього життя не є потрібний для доказу того, що ми проходили тим існуванням, та ані факт того, що не пам'ятаємо, не є добрим закидом. Ми забуваємо переважну частину подій в наших минулих роках і днях сучасних, але ніхто через те не скаже, що ми не проходили такими подіями в нашому житті. Ми їх переживали, хоч ми затримали лише мало деталей в нашому мозку, але підсумковий ефект їх відбився в нашій характері і творить частину нашого Я. Ціла маса деталей усього прожитого є захоронена Внутрішньою Людиною, щоби одного дня була в повноті видвигнута [запропонована] для свідомої пам'яті в тому житті, в якому будемо удосконалені. А навіть і тепер, в нашій недосконалості та слабого знання, експерименти гіпнотичні показують, що і найдрібніші подробиці є зареєстровані [зареєстровані, записані] в тому, що тепер зовуть підсвідомим розумом. Теософія вчить, що на ділі ніщо із цих подій не забувається, що в кінці життя, як очі востаннє закриються і ті, що біля нас кажуть, що ми є мертві, всі думки і образи обставин нашого життя в яснім світлі бистро пробігають нашим розумом.

Однак, є багато осіб, які пам'ятають, що вони жили переже [раніше]. Поети пишуть про те; діти це добре знають, поки безнастанне життя в атмосфері невіри вижене ці спогади із їх розуму за сучасного життя, та теж і задля [через] обмеження, наложені на Его-

Суб'єкта новим мозком в кожному новому житті. Це є причина того, чому ми не є способні затримати образи минулого, чи то із життя сучасного, чи попереднього. Мозок є інструментом для пам'яті душі, і тому, що він є новий в кожному новім житті та певної об'ємності, Его-Суб'єкт може його вживати в тому житті лише до меж його об'ємності. Та об'ємність буде, чи не буде вповні використана, залежить від еволюційного стану Его-Суб'єкта.

Проводивши життя душевної дисципліни, мозок в кінці може статись пористим для душевних спогадів; коли ж жити в протилежний тому спосіб, тоді спогади стануться поступово все більше і більше затуманеними. Але, зачим [оскільки] мозок не мав участі в попереднім житті, загально він не здалий [здатний] до пам'яті того життя. А це є мудрий закон природи, бо наше сучасне життя було би дуже нещасне, якби спогади діл і сцен із наших бувших життів нам безнастанно перешкоджали аж до того часу, доки ми відповідною дисципліною не є приготовані переносити знання про них.

Ще закидається і те, що під доктриною реінкарнації не є можливо пояснити зріст населення світу. При цьому припускається, що ми знаємо напевно, що людність Землі підросла і є інформовані в її змінах. Але не є певним, що людність глобуса побільшилася, коли знаємо, що величезне число народу трагічно гине, про яких ми і не знаємо. В Китаю рік за роком маса людю пропадає в повенях. Статистики голоду ще не робляться. Про відношення числа народжень і смертей в Африці нема даних. Закид опирається на неповний статистиці лише західних країн. Він теж припускає, що число Его-Суб'єктів, що викидають свої реінкарнації, є менше, ніж тих, що є втілені, а це є неправда. Анні Бесант це добре подає в книжці "Реінкарнація" кажучи, що залюднений глобус представляє собою салю [пляму] в місті, яка є наповнена ззовні із далеко більшого населення міста кругом неї; число людей в салі [плямі] може міняється, але безпереривне наповнювання салі [плями] є забезпечене із міста. Є правдою, що число Его-Суб'єктів, призначених для цього глобусу є обмежене, але того числа ніхто не знає, ані того, яку об'ємність має Земля для їх підтримки. Статистики сучасних днів є переважно на заході, а їх таблиці загорнюють [охоплюють] лише малу частину історії людини. Вони не можуть сказати, скільки осіб було інкарновано на Землі в будь-котрім попереднім часі, коли глобус був заповнений у всіх його частинах, отже кількість Его-Суб'єктів, які бажають, або викидають свої реінкарнації є незнана нинішній людині. Майстри-Ініціати теософічного знання кажуть, що тотальне число таких Его-Суб'єктів є величезне, далеко вище, ніж

число умираючих тіл будь-якої доби і завжди вистарчальне для інкарнації новопочатих тіл. А також мусить братися до уваги, що для кожного Его-Суб'єкта довжина часу посмертного стану є різна. Вони не реінкарнують в однакових інтервалах, але виходять із посмертного стану різними ратами [поширеннями?]. В часі війни, чуми, або голоду є відразовий масовий наплив душ для інкарнації, чи в тій самій околиці, або деякому іншому місці, або расі. Земля є лише один малий глобус між величезним числом подібних життєсприятливих планет, ото ж ми тут маємо вистарчальний запас Его-Суб'єктів для інкарнації. Але, з належною пошаною тих осіб, які видигають [висувають] цей закид, я не бачу в ньому ніякої сили, ані важливості відносно правди доктрини реінкарнації.

РОЗДІЛ X

ДОВОДИ, ПІДПИРАЮЧІ РЕІНКАРНАЦІЮ

Хіба, якщо ми заперечуємо безсмертність людини і існування душі, тут нема здорового аргумента проти доктрини передіснування і знову-народження, з виїмком [за винятком] тих, що стоять на проголошенні церквою, що кожна душа є нове творення. Цей дикт [твердження] може бути підпертий хіба лише сліпим догматизмом, бо у випадку душі ми, кінець кінцем, мусимо дійти до теорії знову-народження. Навіть і коли кожна окрема душа на цій землі є новостворена, після смерті її тіла мусить десь в якійсь формі своє життя, свою еволюцію продовжувати і тому, знаючи порядок діл в природі, буде мати інші тіла в якійсь другій планеті, або сфері. Теософія пристосовує до внутрішнього Я – Мислителя – ті ж самі закони, які бачимо діяльними скрізь в природі, а ті є всі висновковими варіантами великого закону кавзації, або причинності, що настановлює послідовність у всьому, цебто, що наслідки йдуть після причин і ніщо не діється без причини. Безсмертність душі, в яку вірить вся маса людства, вимагає втілення тут, або інде, а бути втілено означає реінкарнацію. Коли ми приходимо на деякі роки на цю планету, а потім ідемо на якусь іншу, душа мусить бути втілена і тут і там, а коли ми прийшли із деякого іншого світу, то ми мусіли мати і там якусь одіж. Сили розуму і закони його діяння, його застосування і відлучення, як подається в теософічній філософії, доказують, що їх реінкарнація мусить бути тут, де вони рухалися і працювали, аж до того часу, коли розум набуде сили і здібності побороти ті сили, які його приковують до цього глобусу. Позволяти істоті перенестися на

інший кін [бік, кінець] акції перед тим, ніж вона поборолася усі сили, що її притягають сюди, а теж сповнила свої обов'язки відносно відповідальності супроти других істот, що живуть з нею в тім самім струмі еволюції, було би несправедливим і теж противиться сильним окультним законам і силам, які постійно діють тут. Отці ранньої християнської доби це знали і вчили, що душа впала в матерію і мусила по законах її природи пробиватись назад вгору до місця, із якого вона вийшла. Вони вживали старогрецький гімн, який звучав ось як:

Предвічний Уме, рісток твій
Із свого глиняного сховку
На хвилі темного хаосу
Кидає промінь боязкий...
Твій Ум, обнявши душу, всіяв
Зерно для втілення в землі:
Розжалься ж, Господи, й прийми,
Що мало в Тобі початки...
Від Тебе вдаль, Центральний Вогню,
В сумнеє рабство земля пішла.
Хай мрійна іскра не погасне;
Вкінець – своє Ти пригорни!..

Кожне людське єство має визначений характер інакший від характеру кожної другої людської істоти, а маси істот, зібрані в народи, показують як цілість, що національна сила і відзначні своєрідності збудовують виразний і окремий національний характер. Ці різниці, як індивідуальні, так і національні, виростають із есенції характеру, а не із виховання. Навіть і доктрина виживання найбільш пристосованих це доказує, бо ж вирішальна сила пристосованості мусить в кінець кінців вийти наверх із дійсного внутрішнього характеру. Тому, що і індивідуали, і нації із тих, які виникають в боротьбі з природою, виявляють величезну силу в їх характері, ми повинні знайти місце і час, коли і де ця сила розвинулася. Теософія каже, що це є Земля і цілий період, за який людська раса була на Землі.

Отже, хоч спадковість дечим причинюється до різниць характеру, особливо в його силі і моралі, наклонюючи душу і розум в деяку міру, і теж подаючи принагідність для прийняття нагороди і кари, все ж таки не є причиною основної есенційної натури людей.

Але всі оці різниці, як у немовлят від народження, у дорослих, коли характер виходить наверх все більше і більше, а в народів в їх історії є наслідками довгих переживань і досвідів, накопичених в часі багатьох інкарнацій на Землі, і є наслідок власної еволюції ду-

ші. Перегляд короткого людського життя не дає підстави для продукції внутрішньої натури. Є необхідним, щоби кожна душа мала всі можливі досвіди, а одного життя не може для цього вистарчати ані при найкращих умовах. Було би нерозумним з боку Всемогучого пускати нас сюди на такий короткий час і забрати нас ще перед тим, ніж почнемо бачити, що є ціль життя і які є в ній можливості. Самого егоїстичного бажання особи оминати терпіння і дисципліни життя не вистарчає аби відложити набір закони природи, отож душа мусить знову народжуватись, поки перестане пускати в рух причину перевтілення, розвинувши характер до найдальших меж, які є можливі в різноманітностях людської натури, коли вже пройдено всіми досвідами і здобуто всего можливого знання про всю правду. Коли приписуємо природі, або Богові справедливність, великі нерівності між людьми щодо здібностей примушують нас припустити реінкарнацію і видіти джерело цих нерівностей в попередньому житті Его-Суб'єктів. Бо люди є відтручкувані, зловживані, перешкоджувані і виложені на вигляд різним несправедливостям тому, що їх здібності нерозвинені внаслідок різних умовин життя, народження, або виховання. Ми бачимо здатність особи без формального виховання підніматись понад умовинами родини і навчання, а теж таких, що із доброго роду і в кращих умовах, та залишаються в здібностях нерозвинутих. Але труднощі народів і родин є головно наслідками недостатку здібностей, а менше задля [через] інших причин. Між примітивними расами на вигляд несправедливність є величезна. Багато примітивних людей має велику мозкову об'ємність, причім є дикарями. Це тому, що Его-Суб'єкт їх тіла ще не пройшов достатком досвідів і є нерозвинений. З другого боку є багато цивілізованих людей меншої сили і об'ємності мозку, але по натурі не є дикунами, бо їх Его-Суб'єкти мали досвіди в цивілізаціях в часі їх попередніх життів, і, будучи більш розвинутими душами, мають силу вживати свій мозок-інструмент до його найвищих границь.

Кожна людина почуває і знає, що вона має свою власну індивідуальність, осібну тотожність, яка перемощує прірви, зроблені спанням, стратою пам'яті і – в рідкісних випадках – більш тривалою перервою свідомості внаслідок якоїсь аномальності в мозку. Ця тотожність у нормальної людини від народження до смерті ніколи не переривається, що може пояснюватися лише тривалістю і вічним характером душі.

Отже, відколи ми почали пам'ятати, ми знаємо, що наша особиста тотожність нас ніколи не покинула, яка б не була погана наша пам'ять. Це відкидає аргумент, що тотожність залежить від пам'яті,

бо якби це було так, то ми би щоранку, як збудились, мали б починати життя спереду [спочатку], бо забули деталі попереднього дня; та є такі, що їх пам'ять в цім відношенні дуже погана, але всеж відчують свою тотожність. Часом дехто, що пам'ятає дуже мало, так уперто триває на своїй тотожності, як будь-хто інший. Ця наполегливість в почуванні мусить виходити із старої та невмирущої душі.

Думаючи про життя і його правдоподібною цілі, вживши всі можливі для людини досвіди, ми є змушені прийти до висновку, що одне самотнє життя є невистарчальне для переведення того всього, що було задумано природою, незважаючи на те, що сама б людина собі бажала і планувала. Шкала різноманітності в досвідах є безмірна. В людині є широчезний розсяг скритих сил, в яких ми ясно бачимо можливість розвитку, аби лише було для того досить слушної нагоди. Знання безконечної ширини, глибини і різноманітності є розгорнуте перед нами, особливо ж у наші часи, коли спеціалізація в дослідженні є правилом. Ми помічаємо, що у нас є високі аспірації [тут поривання] та брак часу до досягнення їх вищої міри, при чім велика армія наших прагнень, егоїстичних мотивів і амбіцій бореться з нами та між собою навіть до дверей смерті. Все це має бути пробуване, опановане, вживане і підбите. Одне життя для цього є жалюгідно коротке. Казати, що ми маємо лише одне життя, а такими-то можливостями вистелено перед нами і в той же час неможливість для їх розвитку, є жакливо гірким жартом з боку могутнього Бога, про якого говорять ті, що вірять у спеціальне творення душ, та що Він триумфально грається з дрібненькою людиною лише тому, що вона є мала і слабка та є твором того ж Всемогучого. Одне людське життя пересічно тепер є, кажим, сімдесять років; статистики можуть це стягнути на біля сорока; із цього десь половина проспиться, а із малого останку інша частина припадає на добу дитинства. Отже, за одного життя є цілковито неможливим досягнути і крихту того, що очевидно природа мала з нами на думці. Многі правди ми не бачимо ясно, бо життя нам до їх схоплення [опанування] не дає часу, особливо ж, коли люди мають тяжко боротись лише, щоби бути живими. Наші здібності-факультети є малі, слабкі, або приголомшені; одне життя нам не дає змоги цього змінити; ми спостерігаємо інші сили, скриті в нас, для видвигнення [розвитку] яких такого короткого часу не вистачає; а ми маємо і певні підозри, що дійсне поле правди є далеко ширше, ніж те, до якого умовини нас приковують. Не є раціональним думати, що чи Бог, чи природа нас увіпхала в тіло, для того, щоб ми наповнялись огірченням [шкодуванням] через брак слушної нагоди, а радше ми мусимо дійти до висновку, що се-

рії інкарнацій привели нас до сучасного положення і що процес повертання сюди знову і знову мусить продовжуватися для того, щоби ми мали ту нагоду.

Факту умирання самого по собі недостатньо для того, щоби розвинути здібності і викорінити злі нахили і тенденції. Коли ми припустимо, що увійшовши в царство небесне, ми зразу здобуваємо усе знання і чистоту, тоді той стан після смерті є знижений до мертвої точки, а життя зі всіми його дисциплінами втрачає всяку вагу і значення. Деякі церкви вчать, що десь по смерті є школа дисциплін, в якій самі апостоли є вчителями. Це є безглуздя і не має ніякого підкладу в порядку природи. А коли б там була така школа, то для чого посилати душі в тіло на цій Землі взагалі? А після того, як ми тут стільки спотикались і мучились, чого нас забирати для суду кудись інде, а не судити зразу ж тут, де ми діяли? Залишається одинока розв'язка – реінкарнація. Ми повертаємо на Землю, бо на ній із другими істотами ми діяли; тому це є одиноке належне місце, де кара і нагорода має бути виміряна; тому, що це є одиноке природне місце, в яким можливо успішно продовжувати боротьбу за удосконалення в напрямку розвитку наших здібностей і винищення злого в нас. Цього вимагає почуття справедливості до самих себе і до усіх інших істот, бо ж ми не можемо жити лише самі з собою, і було би несправедливим, щоб деякі лише самі рятувались, залишаючи тих, що з ними разом трудилися, оставатись, або бути скинутими в пекло на вічні часи.

Уперте тривання дикості, ріст і упадок народів і цивілізацій, повне зникнення народів, потребують пояснення, чого нігде інде не можна знайти, лише в реінкарнації. Дикості затримуються, бо є все ще Его-Суб'єкти, круг досвідів яких є настільки обмежений, що характером залишаються дикарями; вони підійдуть у вищі раси, як будуть на те готові. Раси вимирають, коли їх Его-Суб'єкти набули всі досвіди, яких ті раси могли дати. Тому бачимо, як зникають червоношкірі Індіанці, Готтентоти, і інші, як приклад, коли расу залишають їх вищі Его-Суб'єкти, і так вони вимирають, міняючи поступово свій фізичний вигляд у міру, як до них прилучуються Его-Суб'єкти із інших рас, які є теж на ступені того ж нищого розвитку, але мають набувати досвідів таких, яких та раса може їм дати. Неможливо, щоби якась раса лише повстала і зразу же зникала. В цих справах наука немає ніякого пояснення, а лише занотовує факт, що народи упадають і зникають, не беручи під увагу внутрішню людину, та не знаючи нічого про невидимі фактори і окультні закони, які в сполученні творять расу, або народ. Теософія показує, що накопичена

енергія має розпинатися і розширятися поступово, і тому репродукція тіл в характері тої раси продовжується далі, хоч Его-Суб'єкти не є змушені триматись тіл того роду довше, коли в розвитку поступили вище рівня тої раси. Тому й приходить час, коли вся маса Его-Суб'єктів, із яких та раса складалася, залишають її для інших фізичних обставин, подібних до обставин попередньої раси. Економія природи не дозволяє фізичній расі нагло зникати, щоби – по дійсному порядку еволюції – інші і менш розвинуті Его-Суб'єкти могли увійти і вживати підготовлені фізичні форми, але від століття до століття все меншим і меншим числом. Ці нижчі, цебто менше розвинені Его-Суб'єкти не є здібні користатись у повноті тими здобутками енергії, які відійшовші Его-Суб'єкти в расі залишили, тому, нагромадивши стільки досвідів, скільки в їх умовах було можливо, теж залишають расу, яка за тим, після періоду упадку, вимирає. Це є пояснення того, що ми б могли назвати схил, або схід дикості, та ніяка інша теорія не дорівнюється фактам. Один час етнологісти думали, що більш цивілізовані раси винищують слабших, але фактом є, що внаслідок великої різниці між Его-Суб'єктами, що займають тіло старої раси, і енергії того тіла самого, жінки починають бути неплідними і поволі, але певно, число смертей піднімається понад число народжень. Китай є в процесі такого занепаду і наближається до стійкого положення, перед тим, ніж почнеться наглий спад вниз. Великі цивілізації, як Єгипет і Вавилон, пішли, бо душі, які їх творили, вже давно реінкарнували в тілах великих завойовницьких народів Європи та сучасних американських континентів. Як народи і раси вони були тотально реінкарновані і зновународжені для більших і вищих цілей, ніж колись. З-поміж усіх старих рас Арійсько-Індійська раса залишилася сама, як комора і хоронитель великої старої доктрини. Через те одного дня повернеться до висоти своєї старої слави.

Поява геніїв великого розуму в родинах без таких прикмет, як також і зникнення геніальності в потомстві великих людей, можна пояснити лише законами реінкарнації. Наполеон прибув в родину нічим не нагадуючу його силу і здібності. Спадковістю ніщо не можна пояснити в його характері. Він сам казав, як було написано в Пам'ятках Князя Таллейранда, що він був Карло Великий. Лише припускаючи довгу серію життя в правильній лінії еволюції, або причини для розвитку його розуму, характеру та сили можемо мати якусь ідею, як він, або будь-який інший геній може появитись. Моцарт уже в дитинстві komponував матеріал для оркестру. Ця здібність його не була спадкова і не вивчена в школі. А як? Та так, що

він був реінкарнацією музиканта, а родичі дали йому музичний мозок, і тим він не мав ніяких перешкод в показанні свого музичного знання. Але далеко сильніший був випадок Сліпого Томи, хлопчика від негерських батьків, працюючих як раби на американській плантації, де в домі було піано, на яким ніхто не вмів грати, не то щоб повчити, до того ще й зроду сліпе негрєня. Він при першій зустрічі з тим піаном, після кількахвилинного перемацання клавіш, здивував присутніх повним хистом музиканта-піаніста. Є сотні подібних прикладів у світі і такі дивовижні таланти часто дивують світ. В Індії є багато історій про мудреців з народження та з повним знанням філософії, та, без сумніву, в кожному народі є такі випадки. Таке відновлення знання з народженням виявляє інстинкт, бо ж то не є ніщо інше, ніж спогад, роздільний? [розкритий?] у фізичну і розумову пам'ять. Показується у дітей і у тварин, як наслідок попередніх досвідів. Чи дивимося на немовля, яке викидає руки для самозахисту, або тварину з великою інстинктовою силою, або бджолу, яка будує комірку на засадах геометрії, то все є наслідок реінкарнації, діючий або в умі, або у фізичній клітині, бо ж, як було сказано на початку, нема атому без життя, свідомості та своєї власної інтелігенції [інтелекту].

У випадку композитора Баха ми маємо доказ, що спадковість рахується за ніщо, коли Его-Суб'єкт нерозвинутий, бо геній Баха не вийшов із його родичів, а із його потомства поступово витрачався і, накінець, цілком зник. Подібно буває з народженням ідіотичних, або злобних дітей в родині добротних, щиросердечних, або висококультурних батьків; у всіх цих випадках пояснення є те саме. Є випадки, коли сила спадковості є цілковито знівечена вповні злим, або дефективним Его-Суб'єктом.

Вкінєць, той факт, що певні вроджені ідеї є загальними в цілій расі, або в народі, пояснюється мудрецями тим, що ці ідеї були вщеплені в розуми людей тої раси в самих початках її еволюційної дороги на цій планеті тими старшими братами-мудрецями, які здобули їх знання і були удосконалені в попередніх віках ще перед тим, ніж розвиток цього глобуса почався. Про такі вроджені ідеї наші науковці хіба скажуть, що вони "є", і нічого більше. Це було в дійсності навчання маси тих Его-Суб'єктів, які є ангажовані [залучені] в еволюції цієї землі. Ті ідеї були втиснені чи впалені в їхню натуру і за всігди пригадувані; вони супроводжують Его-Суб'єкта в його довгій мандрівці.

Часто думалося, що опозиція проти реінкарнації є основана лише на упередженнях, коли не опирається на догми, що може

встояти лише, коли розум є зв'язаний і неспроможний вживати свої власні сили. Реінкарнація є з між усіх доктрин найблагороднішою і разом з її завжди супровідною Кармою, про що зараз буде сказано, сама подає повну базу до етики. Я не маю ніякого сумніву, що основник християнства також був цього певний, та що сучасний брак цієї доктрини в тій релігії є причиною протиріччя між проголошуваною етикою християнських народів і їх дійсною щоденною практикою, яка так дуже протилежна навчання Ісуса.

РОЗДІЛ XI

КАРМА

Карма є маловідоме слово на Заході. То є назва, прийнята Теософістами дев'ятнадцятого століття для одного із найважливіших законів природи, безнастанного в дії, яка загорнює цілий світ, цебто планети, системи планет, раси, народи, родини та індивідуали. Це є парна доктрина до реінкарнації. Ці дві доктрини є так тісно переплетені одна з одною, що є майже неможливим розглядати їх окремо від себе [одну від одної]. Ніщо і ніяка точка у Всесвіті не є звільнена від операції Карма, а все є під її контролем, вона карає за помилки, але і нагороджує відповідно, проводжаючи крізь дисципліновану працю і відпочинок до далеких висот досконалості. Є то закон так об'ємистий розсягом, загорнюючий одночасно все наше фізичне і моральне буття, що хіба лише парафразуванням або ширшим описом можна передати його значення в нашій мові. Тому для його означення був прийнятий старовинний санскритський термін Карма.

В стосунку до морального життя людини є то закон етичної каузальності [причинності], справедливості, нагороди і кари; теж причина для народження, знову-народження, як рівно ж і посередник до звільнення від реінкарнації. З іншої точки зору є то лише закон причинності, наслідок, впливаючий із причини, акція і реакція, точний результат кожної думки і дії. То є акція і вислід акції, що і є буквально значення слова Карма. Теософія дивиться на Всесвіт, як на інтелігентну [інтелектуальну?, розумну?] цілість, тому кожний рух у Всесвіті є акція тої цілості, яка веде до наслідків, які стаються причинами до дальших наслідків. Беручи його широко, Індуси казали, що всі, від найнижчого ества до найвищого Брами є під законом Карма.

Вона не є єство, але закон, універсальний закон гармонії, який безпомилково настановлює лад і рівновагу у кожному русі і несупокою. В цьому відношенні Карма є в конфлікті зі звичайним поняттям Бога, збудованім на іудейській системі, яка припускає, що Всемогутий, як розумна істота, відокремлена від Космосу, будує, потім свою конструкцію знаходить негармонійною, непропорційною, хибною і тим є збентежений, змушений свою роботу розбити, знищити, або карати те, що сам створив. Це, або наганяло тисячі людей у життя в страху від Бога, згідно з нібито його заповідями егоїстичної обіцянки нагороди та безпеки від його гніву, або вкинуло їх у повну темноту, що є наслідком заперечування спіритуального [духовного] життя. Але тому, що не лише між людьми, але, очевидячки, всюди в природі і в Сонячній системі іде війна і нищення, приводячи сум у всіх напрямках, розум вимагає розв'язку загадки. Бідні і пригноблені, що не бачать порятунку, ні надій, вголос викликають Бога, який не відзивається, і потім в них зродиться зависть, коли подумають про вигоди і комфорт багатих. Вони видять [бачать], як легковажні ледарі, порожньоголові багатії втішаються безкарно. Коли питають, яка то справедливість, що дозволяє таку мізерію [мізерність, убогість] для тих, що нічим до того не спричинялись, щоби родитись без засобів, без сприятливої нагоди до виховання, без здібностей побороти соціальні, расові, або умовні перешкоди, від своїх учителів релігії дістають стереотипну відповідь: "Божа воля". Родичі приводять в світ кохане потомство, яке від них забирає смерть в пору, коли все виглядало так гарно, і теж питають: "Чого нас так покарано?". І на це нема відповіді іншої, ніж той же самий нераціональний відклик [посилання] на недоступного Бога, чия примхлива воля спричиняє їх нещастя. Отже, в кожному кроці життя, чи то є страта, пошкодження, переслідування, погіршення умовин, власні сили природи працюють для знищення щастя людей і смерть, звороти? [зневіра?] та розчарування безнастанно переслідують і добрих і злих людей однаково. Та нема в цих справах ні відповіді, ні ради кращої, лише самотньо в стародавній правді, що всяка людина є творцем своєї власної долі, єдиним джерелом усіх сил, які пускають в рух причини витворення її власного щастя, або мізерії [бідності, мізерності]. В одному житті посіє, а в другому жне. І так її закон Карма проводить навіки.

Карма є закон добродійний і вповні милосердний, а теж і безкомпромісно справедливий, бо ж правдиве милосердя не є угода із прихильності, але безстороння справедливість.

Брати мої! Нове життя
Із попереднього виходить:
Минуле зле нещастя плодить;
Старе ж добро блаженство родить;
Закон це вічного Карма!

Як є сучасне життя доторкуване добрими, або злими діями минулого, а чи то є завжди у формі кари? Чи Карма є лише інша назва для долі, наперед устаткованої, якої не можна уникнути, і тому може поробити нас легковажними в ділах і думках, без страху від наслідків? Ні, не є то фаталізм. Все, що роблено в попередньому тілі, має наслідки, які в новому народженні Его-Суб'єкт мусить пережити, втішаючись, або терплячи, як то і Св. Павло казав: "Брати, не обманюйте себе. Бог не є жарту, бо що людина посіє, то буде і жати". Наслідок є в причині і Карма продукує прояв у тілі, в мозку, а розум є переданий реінкарнацією. Та зачим [оскільки] причина, наставлена одною людиною, має виразне відношення до неї, як центру, із якого вона вийшла, кожний переживає наслідки своїх власних діл. Нам часом видиться, що ми переживаємо наслідки діл других, але в дійсності вони є наслідками наших власних діл і думок в декотрім нашім попереднім житті. Ми виконуємо наші діла завжди в спілці з іншими, і діла з їх супровідними думками мають відношення як до других осіб, так і до нас.

Ніяка дія не виконується без думки, її кореня, чи то в часі її виконання, або тісно [безпосередньо] перед тим. Ці думки містяться в тій частині людини, що ми назвали Манас, цебто розум, і там залишаються як тонкі, але міцні зв'язки з магнетичною сіткою, яка виповняє [наповнює] всю Сонячну систему, із якої видвигаються різні ефекти. Теорія, виложена на попередніх сторінках пояснює, що ціла система, до якої наш глобус належить, є жива і свідома у всіх площинах, хоч лише в людині показує самосвідомість, а тепер приходить тут пояснити, як думка в акції цього життя може дати вислід [наслідок] в цьому, або наступному народженні. Дивовижні модерні експерименти в гіпнотизмі показують, що і найдрібніші враження із будь-якого далекого минулого особи можуть бути відживлені, тим доказуючи, що ті враження не були втрачені, а лише приховані. Візьмімо, наприклад, випадок з дитиною, що народилася горбата, вужкоплеча, з головою, запалою між плечима, довгорукою і з недорозвинутими, скорченими ногами. Чого це так? Це її Карма за думки і діла попереднього життя. Вона в попередньому житті висміювала, принижувала, переслідувала та інакше мучила подібну zdeformo-

вану особу так довго і жорстоко, що в її безсмертний розум вкрився образ її жертви. Інтенсивність образу є в пропорції з інтенсивністю думок, як і в фотографії, коли експозиція чутливої фотографічної плити [пластини] є довша, або коротша, тим і імпресія [сприйняття, відбиток] на пластині буде сильніша, або слабша. Це ж саме з мислителем і діячем, Его-Суб'єктом, що вертатся в зновународження, приносячи образ попереднього життя з собою, і, коли його будучі [майбутні] родичі, до яких він є притягнутий, мають подібні фізичні нахили, ментальний образ запричинює новоформуючому астральному тілові взяти деформований вигляд при допомозі електрично-магнетичного осмосу [осмосу] крізь матір дитини. І, будучи на Землі в такому нерозлучному зв'язку, випадок zdeформованої дитини є і Карма родичів, точний наслідок подібних діл і думок в їхньому попередньому житті. Це є акуратність справедливості, що ніяка інша теорія не дасть.

Продовжуючи випадок для дальшої ілюстрації, коли ми бачимо zdeформовану людину, яка має добрий настрій, життєрадісну диспозицію, знаменитий розум, добру розсудливість і всі добрі моральні прикмети, цей випадок веде нас до висновку, що Карма різниться у всіх різних індивідуальних випадках, та, очевидно, працює у більше, ніж в одній ділянці нашого єства, з можливістю бути приємною в одній частині нашої натури, а неприємною в другій.

Карма є трьох родів:

Перше – та Карма, котра ще не почала продукувати ніякі наслідки в нашому житті, тому, що ще діють на нас деякі інші, звичайно, старші кармічні причини. Добре знане в законах фізики, що дві протилежні сили взаємно поборюються до міри, пропорційної їх величинам. Цей закон працює в невидимих ментальних і кармічних площинах, чи сферах, точно так, як і в матеріальній. Сила певної серії фізичних, ментальних і психічних здібностей разом з їх тенденціями може вповні стерти операцію причин, якими ми є пов'язані, бо цілість натури кожної особи бере участь у переведенні цього закону. Отже, особа слабка і обмежена подає слабкий фокус для Карма і в такому її наслідки за ціле життя будуть обмежені, хоч та особа почуває їх занадто важкими. Але особа, що має широкий глибокосяжний характер і багато сили, відчуває операцію далеко більшої кількості Карма, ніж слабша особа.

Друге – та Карма, котру ми тепер робимо, або накопичуємо нашими ділами і думками. То буде в операції в будучності, коли попередня перешкоджуюча Карма буде віддалена ще за того ж життя. Інакше ж тоді, як Его-Суб'єкт інкарнує в новім і відповіднім тілі, ро-

зумові й обставинах. Це є Карма і для сучасного, і для наступного життя. Може бути в одному житті, що всі попередні причини в наслідках поповнилися, цебто стара Карма відроблена, нова Карма, яка ще не відроблена, мусять відразу увійти в операцію.

В цій групі є випадки, коли людина має наглу [швидку] зміну в житті до кращого, або наслідком переміни обставин, або свого характеру. Дуже сильний вплив має на це наша сучасна поведінка. Хоч стара Карма мусить відробитися і не можна її застановити [зупинити], мудра людина старається вважати на свої думки і діла, щоби в даних умовах, які б вони не були, не продукувати погані, або упереджуючі причини для слідуючого [наступного] життя, або пізніших років цього життя. Бунтуватись нема рації, бо закон діє без різниці, чи ми плачемо, чи радіємо. Великий французький інженер-механік Лесепс є добрий приклад цього типу Карма. Піднятий до слави за промоцію Суецького каналу і многорічні досягнення, нагло падає, вкритий соромом через скандал каналу Панама. Чи був винен, або ні, його ім'я було замішане в групу високих урядовців у державному підприємстві, побрудженім [забрудненому] хабарництвом і корупцією. Це була операція його старих кармічних причин в той момент, коли ті, які керували його попередніми роками, були відроблені. Наполеон I, був другим таким прикладом, що піднявся до високої слави і теж нагло впав і вмер в неласці вигнання. Для уважного читача історії знайдеться багато дальших таких прикладів.

Трете – та Карма, що почала продукувати наслідки. Вона оперує тепер в нашому житті і її причини, назбиралися в нашому попередньому житті в зв'язку з другими Его-Суб'єктами. А працює тому, що є найбільш пристосована до сорту родини, індивідуального тіла, астрального тіла, расових тенденцій і в сучасній інкарнації виявляється просто, поки друга, невідпрацьована, Карма вичікує свою чергу.

Ці три класи Карма керують людьми, тваринами, світами і періодами еволюцій. Кожний наслідок впливає із попередньої причини, і всі істоти безнастанно знову-народжуються і вони безпереривно переживають ефекти своїх думок і діл (що і самі є причинами) одної попередньої інкарнації. І так кожний з нас – як Св. Матвій каже – відповідає за кожне слово і кожне діло; ніхто не уникне, не врятується ні молитвою, ні викупом, ні силою, ні прихильністю, або ласкою, ані жодним іншим посередництвом.

А тепер, тому що кармічні причини діляться на три класи, вони мусять мати різні поля праці. Вони працюють в людині в її розумовій та інтелектуальній натурі, в її психічній, або душевній натурі і в її

фізичному тілі та умовинах. Спиритуальна, або духовна натура людини є ніколи не доторкнута силами причинності, або Карма́. Аتما, Будді і Вищий Манас, ця трійця духовна є поза межами операції Карма́.

Один тип Карми може діяти в трьох специфічних площинах нашої натури в той самий час і в таку саму міру, або тут може бути мішанина причин, працюючих в різній пропорції сил в різних площинах. Беремо, наприклад, тілесно zdeформовану особу, яка має знаменитий розум, але недостаток в душевній натурі. Тут Карма́ карає тіло, але сприяє інтелектові, причому в психічній площині карми, або причини, є байдужого, або лінивого характеру, то і вислід [наслідок] є лінива, спляча душа, нездібна для будь-якої інтуїції, або прийняття будь-якого духовного прояву. В іншій особі показуються інші комбінації. Може мати дуже гарне тіло, але його характер є морозний, їдкий, напасливий, підозріваючий, мстивий, інтригуючий, невдоволений ні собою, ні з другими. Це є приклад знаменитої фізичної карми з дуже несприятливими кармами ментальними і психічними. Довідуємося часом про випадки осіб у високій позиції, що мають всякі можливості і сили, але є недоумними, або нагло захворюють на розум.

Подібно, як у всіх цих випадках Карма́ має силу над індивідуальною людиною, оперує і в расах, народах і рідинах. Кожна раса має свою карму, як цілість. Як добра карма, то і народ поступає вперед. Коли ні, то вигасає і, як раса, зникає, хоч заінтересовані душі продовжують свої карми в перевтіленні в інших расах та тілах. Народи не можуть уникнути своєї карми, і всяка нація, що творила зло, мусить мучитися за те раніше, чи пізніше. Карма дев'ятнадцятого століття на Заході є карма Ізраїлю, бо ж кожний, навіть і найтупіший розум може бачити, що із усіх расових впливів в європейських і американських народів найсильніший є вплив мойсеївський. Старі Ацтеки і другі стародавні американські народи вимерли тому, що їх власна карма – цебто наслідок їхнього власного життя в далекому минулому – впала на них і знищила. З народами така важка операція карми є завжди через голод, війну, хвороби, природні катастрофи і неплідність жінок тої раси. Оце останнє приходить завжди на кінець і відмете весь останок раси. Тоді індивідуали тої раси бувають напімнені [попереджені] цією доктриною, що, коли будуть у своїх думках і ділах байдужими та безжурно пристосуються до загального характеру тої раси, або народу, то будуть несені і зметені їх спільною долею. Тому то вчителі старих часів викликали: "Виходьте геть і будьте окремими!"

Разом з Реінкарнацією доктрина Карма пояснює причини мізєрії і мук світу і немає тут місця для скарги про несправедливість природи. Нещастя і муки кожного народу, або раси є прямим наслідком думання і діл Его-Суб'єктів, із яких та раса, або той народ складається. В сірій давнині вони колись діяли лихо і тепер за те мучаться. Вони порушували закон гармонії. Є незмінне правило, що рівновага, або гармонія мусить бути відновлена, коли була порушена. Так ці Его-Суб'єкти мучаться, роблять реституцію [відновлюють порушене ними], тим встановлюють рівновагу окультного, таємного космосу. Ціла маса Его-Суб'єктів мусить інкарнувати і реінкарнувати в тій расі, або народіві, поки вони всі відпрацюють до кінця наложєні причини. Хоч народ у фізичній формі і зникає, Его-Суб'єкти, із яких складався той народ, не покидають світ, але реінкарнують і виходять, як творці деякого нового народу, в якому продовжують своє життя, приймаючи нагороди, або кари, згідно їх карми. Стародавні Єгиптяни є прикладом цього закону. З певністю вони піднялися до високого ступеня розвитку і з такою ж певністю вони зникли, як нація. Але душі – старі Его-Суб'єкти – далі живуть і поповнюють свою самовироблену долю, як якийсь інший народ тепер в нашому періоді. Вони можуть бути нова Американська нація, або Іудеї, змушені долею бродити цілим світом, терплячи багато від рук других. Цей процес є перфектно справедливий. Візьмим, наприклад, Сполучені Штати Америки і червоношкірих Індіців чи Індіан. Оці останні були безсоромно і жалюгідно утискувані, мучені і винищувані новою нацією. Індіанські Его-Суб'єкти будуть реінкарновані в новому і побідному [переможному] народіві і, як члени тої великої родини, будуть самі чинником вчинення належних наслідків таких діл, які були роблені против них, коли вони були в червоній шкірі. Так це все було переже [раніше] і так же воно прийде знову.

Нешасливе життя індивідуальне пояснюється ось як: (а) то є кара за зло, роблене в минулих життях; або (б) строгий спосіб життя, дисципліна, прибрана Его-Суб'єктом задля вичищення характеру від дефектів, або для здобуття сили і симпатії. Коли дефекти є викорінені, то це подібне до чищення іригаційного каналу, після чого вода потече вільно. Щастя пояснюється в той самий спосіб: результат добротного попереднього життя.

Наукова і самопримусова база для правдивої етики лежить в цих, і в жодних [ніяких] других доктринах. Коли правдива етика практикується лише сама задля себе, тоді люди не можуть, як і ніколи перед тим не могли, зрозуміти, чого вони повинні робити добро. Коли ж етики маємо триматись зі страху, людина zdeградує і з

певністю буде її ухилитись; а коли задля задоволення Всевишнього, не основуючись на законі, або справедливості, по розумному, то ми б мали те саме, що нині панує в світі: правило, дане Ісусом, в яке вірять західні народи, але не практикують, з виїмком [винятком] малого числа деяких, які і без того були б чеснотні.

На цю тему написали Адепти слідуюче, що надруковане в "Тайній Доктрині":

"Дороги Карма́ не були би таємничі, якби люди співпрацювали в гармонії замість роз'єднано і в суперечках. Таємничість і наше незнання тих доріг – які одна частина людей зове темними, заплутаними дорогами Провидіння, другі бачать в них акцію сліпого фаталізму, а треті просто випадковість без богів, або дияволів для їх керування – з певністю би зникли, якби ми приписували це все їх правдивій причині. Правдивим знанням, або принаймні маючи довірливе переконання, що наші ближні не ушкодять нас, коли і ми не бажаємо їх ушкодити, дві третини лиха світу би зникло у повітрі. Коли б жодна людина не ушкодила іншої, Карма-Немезида не мала би ні причини, ні споруди для акції [підстави для дії]... Ми власними руками денно пробиваємося чисельними викрутасами крізь життя, уявляючи собі, що проїжджаємо високою королівською дорогою респектабельності і обов'язку, а потім жалуємося [нарікаємо], що ті дороги є так скрутні і темні. Стоїмо з подивом перед замотаннями нашої власної вироби [плутаниною нашого власного виробництва] та загадками життя, яких не можемо відгадати, і тоді винимо [звинувачуємо] великого Сфінкса, що пожирає нас. Але в дійсності, немає випадковості, ні одного невдячного дня і ніякого нещастя, що не можна прослідкувати назад до наших власних діл в цьому, або в іншому житті... Знання Карма́ нас переконає, що:

"В біді чеснотність, а в побіді вада

Нароблять атеїстів із людей", –

а це тому, що людство завжди закривало очі перед великою правдою, що людина є сама своїм спасителем і своїм власним руїником. Вона не має винуватити небо і богів, долю та провидіння, коли наявна несправедливість панує серед людства. Але хай радше пам'ятає, оцей кусок грецької мудрості, яка застерігає людину стриматись від обвинувачення Того, що:

"Та хоч і таємниче, непомильно нас веде

Путиями без знаку від провин до спокути", –

що є тепер ті путі і високі дороги, на яких рухаються вперед великі європейські народи. Західні Арійці з усіма їх народами і племенами подібно, як і їх східні брати п'ятої раси, мали свої Золоті і За-

лізні віки, їх період відносної невідповідальності, або Сат'я, чи віку чистоти, причому деякі із них дійшли до їх Залізного віку, в санскриті Калі Юга, вік чорний від страхіття. Цей стан потребує [триватиме]... поки ми почнемо діяти із середини, замість завжди піддаючись імпульсам іззовні... До того часу одинока [єдина] слухна дорога є єдність і згода – Братерство на ділі і альтруїзм правдивий, а не лише на слові.

РОЗДІЛ XII

КАМА ЛОКА

Розберемо тепер положення людини після смерті тіла і перед народженням, пройшовши цілим полем еволюції речей та істот в загальний спосіб. Це нас зразу приведе до питання: "Чи є там якесь небо, чи царство небесне, або пекло, і що вони є? Чи то є стани, або місця? Чи є якесь місце в просторі, де їх можна знайти і куди ми ідемо, або звідкіля приходимо?". Ми мусимо також повернутися до питання четвертого принципу складні [складу] людини, що зоветься Кама в санскриті, бажання, пристрасті і прагнення по-нашому. Тримуючи в гадці, що було сказане за той принцип, а також і вчення про астральне тіло і Астральне Світло, буде легше зрозуміти, що вчиться про два стани, передсмертний і післясмертний. За порядком, після залишення тіла, спочатку ми ідемо, або переходимо в стан кама лока, то є [тобто] в площину прагнень і пристрастей, а після цього правдива людина входить в стан девачан. Після перегляду кама лока буде легше студіювати [вивчати] справи девачану.

Дихання перестає, серце вже не б'ється, тіло вистиває і ми кажемо, людина мертва, але це є ще лише початок смерті; процес проходить ще іншими площинами. Як очі закрилися і труп вихолов, всі сили тіла і розуму бистро проходять скрізь мозок і в серіях образів ціле життя, що якраз скінчилося, відбивається незмивно в астральному мозку внутрішньої людини, не лише в загальних обрисах, але у всіх деталях навіть до найменших моментальних дрібниць. В ці моменти, хоч всі знаки ведуть лікаря до проголошення смерті, та зі всякого практичного погляду людина є мертва, але правдива людина є дуже діяльна в мозку і поки там робота незакінчена, особа ще не пішла. Коли там все докладно скінчене, астральне тіло відлучиться від фізичного, коли життєва енергія вже відійшла, а останні п'ять принципів затримуються в площині кама лока.

Природне роз'єднання принципів наведене [викликане] смертю розділює тотальну [цілісну, загальну] людину на три частини:

Перша, видиме фізичне тіло зі всіма його елементами лишено для дальшого розпаду на земній площині, де все, із чого воно було збудоване, за належний час розійдеться в різні фізичні відділи природи.

Друга, кама рупа, зложена із астрального тіла та принципу прагнень і пристрастей, що теж починає відразу розпадатися в астральній площині.

Третя, правдива людина, вища трійця Атма-Будді-Манас, безсмертна, але тепер поза умовинами фізичного життя Землі, бо без тіла, починає в стані девачан діяти лише як розум, загорнутий в невидиму дуже ніжно-ефіричну субстанцію, яку покине, коли прибуде час повернутись на Землю.

Кама лока, або місце бажань, є астральна сфера, що проникає і обнімає всю Землю. Як місце, воно є понад і довкола Землі. Ця верства є змірима від поверхні Землі, але фізичні розміри тут не мають такого ж значення, як простір і час для нас. Як стан, він є метафізичний, хоч та метафізика відноситься до астральної площини. Іменують її теж площиною прагнень і пристрастей, бо відноситься до четвертого принципу, закони якого є прагнення і пристрасті без сумління і відлучено від інтелігенції [відірвано від інтелекту]. Є то одна сфера астральна переходова поміж площинами земного і небесного життя. Без сумніву, є то джерелом християнської теорії чистилища, де душа спокутує свої гріхи і звідки вона може бути звільнена молитвою, жертвами і іншими церемоніями. Фактом в основі цього забобону є, що душа може бути стримана в кама лока величезною силою якоїсь незадоволеної пристрасті, і не може визволитися звідти, поки ця пристрасть не є задоволена за допомогою когось на Землі, або душею самою. Але, коли померша особа була чистої душі і вищих аспірацій [тут поривань, від латинського – видихання], відлучення принципів в тій площині скоро є скінчене і її вища тріада є вільна піти в девачан. Будучи чисто астральною сферою, кама лока користується природою астральної матерії, яка в суті є земно-диявольською і в ній всі сили працюють без керівництва духа і сумління. Кама лока є, можна б сказати, яма перегару величезного горна-печі життя, де природа уможлиблює нам відчиститися від елементів, які не мають місця в девачані, і з тої причини кама лока має багато ступенів, які в стародавніх часах були описані. Ці ступені в санскриті зовуться лока, або місця, в значенні метафізичному. Людське життя є дуже різноманітне в характері і потен-

ціональностях [потенціальностях], і для кожного типу із них після смерті є призначене місце в кама лока, чим [тому] вона є сферою неконечних [безконечних] варіацій. За життя деякі різниці між людьми пристосовуються і загладжуються, а деякі підкреслюються, посилюються внаслідок подібності тіла і спадковості, але в кама лока всі скриті прагнення і пристрасті ідуть на волю задля [через] відсутність тіла, і тому та площина є далеко більше різновидна, ніж земна площина. Тут треба подбати не лише про природні варіації і різниці, але і про ті, що є спричинені способом смерті, про що дещо буде сказано пізніше. Всі оці різні розділи є природним наслідком думок за життя і останніх думок осіб, умираючих на Землі. Є поза межами цієї праці йти в подробиці опису всіх цих ступенів, бо кілька томів би було потрібно для їх повнішого опису та ще і так мало хто би міг їх повністю зрозуміти.

Покінчити з [Покінчення з темою] кама лока приневолює [примушує] нас зайнятися теж четвертим принципом в класифікації складу людини і збудити конфлікт з модерними ідеями психології і педагогіки в ділянці бажань, прагнень і пристрастей. Загально думається [Панує думка], що прагнення і пристрасті є вроджені нахили, індивідуальні тенденції і звичайний студент в цій справі має цілковито нереальні та туманні поняття. Але в науці Теософії вони не є просто наслідком спадковості та не походять від тіла, як такого лише. Поки людина живе в світі, прагнення і пристрасті – принципове кама – не діє відділено від астральної і внутрішньої людини, будучи, так би мовити, в розсіянні скрізь [розсіяною скрізь] в її істоті. Але після смерті кама сполучається з астральним тілом і так творить одну єдність [сутність] зі своїм власним терміном життя та, хоч без душі, вирощує дуже важливі питання. В пору [впродовж] смертного життя прагнення і пристрасті є керовані розумом і душею; по смерті вони працюють без керівництва [керівництва] попередніх господарів; поки живемо, ми є відповідальні за них і їх ефекти, а як помremo, ця відповідальність, все одно [однаково], далі на наших плечах, хоч вони і діють без нашого контролю, поки лише існують, як свого сорту реальна річ, або істота, як я вище зазначив. В цьому лежить важливість продовжування відповідальності. Вони є частиною сканд – добре знаних в східній філософії – які є агрегати, або принципові складники характеру людини, те, що робить її тим, що є. Тіло має одну в'язку сканд, астральна людина другу, принцип кама третю, а дальші [наступні] є причеплені, до інших частин людини. Кама має найважливіші і найбільше чинні із них, ті, які контролюють реінкарнацію і ведуть до всяких варіацій життя та умовин при кожному но-

вонародженні. Сканди витворюються з дня на день згідно закону, що кожна думка відразу комбінується з одним із елементарних сил природи і в ту мить стається до тої обмеженої міри істотою, яка потриває в силі і часі пропорційно силі і якості думки, коли залишає мозок, та весь цей процес є нерозлучно зв'язаний з істотою, яка його започала. Немає путя [шляху] до уникнення! Одинока [єдина] річ для нас є лише уважати, щоби ми мали думки доброї якості, чисті, бо ані найвищі Майстри не є звільнені від цього закону, але вони "залюднюють їх струм в просторі" з істотами великої сили одиноко [тільки] для добра.

В кама лока ця маса прагнень і пристрастей різних думок існує цілою певністю аж до кінця її поступового розпаду, залишаючи лише останок, що складається із самої суті тих сканд, які є пов'язані, розуміється, з істотою, яка їх виростила і мала. Їх збутися неможливо так, як і збавитися [позбутися] Всесвіту. За [Про] них говориться, що вони перетривають [перебувають], поки істота вийде із девачан, а тоді, по закону притягання, вони відразу прилучаються до ества, яке вживаючи їх, як базу, або зародок, збудовує нову в'язку сканд для нового життя. Отже, кама лока відрізняється від земної площини тим, що в ній маса прагнень і пристрастей є без проводу [правління, керівництва] і контролю. В той же час і на Землі є одна кама лока, бо є здебільш керована принципом кама, що потриває [проіснує] так довго, поки десь в далекій будучності еволюції людські раси будуть мати розвинуті п'ятий і шостий принципи, викинувши тим каму в її власну сферу та звільнивши земне життя від її впливу.

Астральна людина в кама лока є, як шкарлупа, без душі і розуму, без сумління, а також не здатна до акції [дії], хіба лише, як оживлена силами ззовні. Вона має те, що виглядає, як тваринна, або автоматична свідомість, що в цілості набуто від недавно минулої близькості до людського Его-Суб'єкта. По принципу, описаному тут в іншому розділі, кожний атом, із якого твориться людина, має свою власну пам'ять, тривання часу [час існування] якої є пропорційний силі, що її утворила. У випадку дуже матеріалістичної, або егоїстичної особи, сила триває довше, ніж у будь-якої іншої, тому в такому випадку автоматична свідомість буде більш виразна і дивовижна для того, хто нерозумно вмішується в некромантію. Її чисто астральна частина має і переховує знаки і образи всього, що пройшло в житті особи, бо ж одна із прикмет [властивостей] астральної матерії є, що вона абсорбує всі сцени та імпресії усіх гадок [думок], та тримає їх і виявляє в спосіб рефлексії, коли умови цього допускають. Ця астральна шкарлупа, викинута кожною людиною при смерті, бу-

ла би нещастям для людей в кожному випадку (за виїмком [винятком] одного, про що буде слово [мова]), якби їй не бракувало вищих принципів-керівників. Але задля браку [через відсутність] цих контрольних складників вона безпорадно пливе з місця на місце, без жодної власної волі, притягувана і поштовхувана різними струмами в астральних і магнетичних полях.

Є можливе для померлої людини – що дехто зове духом – комунікуватись з нами безпосередньо по смерті на декілька моментів, коли ж це минуло, душа не має більше діла із Землею аж до реінкарнації. Що в дійсності може мати і має вплив на деякі чутливі особи і медіуми із поза нашої сфери, то є ті шкарлупи, які я щойно описав. Бездушні і без свідомості оці ні в якому разі не можуть бути духами наших покійників. Вони є одіяло [покривало], викинуте внутрішньою людиною за відкинутою земною частиною в часі її лету в девачан, тому їх в старині [давні часи] і звали чортами, або нашими особистими дияволами, бо вони є в підставі [основі] астральні, земні і пристрастні. Було би справді дивно, якби оця шкарлупа, будучи так довго возилом [носієм] правдивої людини на землі, не набралася автоматичної пам'яті і свідомості. Ми бачимо півня, або жабу з відрізаною головою, які можуть бігти, рухатися і деякий час поводитися, як би з інтелігенцією [розумно], то чому б не було можливе для більш складної і ніжнішої астральної форми діяти і рухатися з далеко більшою кількістю акцій [дій], що виглядають ніби керовані розумом?

В цілій сфері кама лока, як також у всіх частинах глобусу і всій Сонячній системі, існують так звані елементники [елементали], або сили природи. Кількість їх є безліч і поділ та сорти їх є незлічимі. Вони є свого роду нерви природи. Кожний їх клас має свою визначену роботу, як і кожний природний елемент, або річ. Як вогонь горить і вода тече вниз, а не вгору, відповідно їх загальному законові, так і елементники діють згідно закону, але будучи вище в шкалі, ніж вогонь, або вода, їх акція виглядає, ніби керована розумом. Деякі елементники мають спеціальне відношення до ментальних операцій і до акції астральних органів, чи є вони сполучені з тілом, чи ні. Коли якийсь медіум формує канал, або зв'язок, а теж при інших природних координаціях, ці елементники роблять штучне сполучення з шкарлупою померлої особи при допомозі нервової еманации медіума і других [інших] присутніх осіб, таким чином гальванізуючи шкарлупу в штучне життя. Крізь медіума сполучення є уроблене [створене] з фізичними і психічними силами усіх присутніх осіб. Старі імпресії [враження, сприйняття, відчуття] на астральному тілі

віддають свої образи розумові медіума і старі прагнення запалюються. Із того потім добуваються різні повідомлення і репорти [повідомлення, доповіді], але ані одно із цих не є оригінальним, жодне не є від духа. Дивовижність їх і неознайомленість осіб, що втручаються в такі справи, творить помилкову ідею в присутніх, що то є робота духа, хоч то все є від живого, або, в кращому випадку, збірка образів із минулого життя, віддзеркалена від астрального світла. Треба сказати, що в певних випадках тут працює і деяка інтелігенція [інтелект], що буває в цілості дуже погана і якій усі медіуми є підлеглі. Цим пояснюється, чому так багато їх підчиняється злу, до чого вони і признавалися.

Грубий [загальний, приблизний] розподіл оцих шкарлуп, що відвідують медіумів, був би наступний:

1) Шкарлупи недавно померлих, місце гробу яких є недалеко. Цей клас є в досить близькій згоді з життям і думанням бувшого [колишнього] власника. Нематеріалістична, добра і спіритуально орієнтована особа залишає шкарлупу, яка скоро розпадається. Шкарлупа грубого, злого, матеріалістичного і егоїстичного колишнього власника буває важка, стійка і довгого життя; подібно є з іншими варіаціями цього класу.

2) Шкарлупа тих осіб, місце поховання яких є далеко від медіума. Після довшого часу по смерті, коли пройшов значний розклад тіла, шкарлупа такого покійника може залишити оточення покинутого тіла. Розклад шкарлупи в астральній площині відповідає розкладу фізичного тіла. Після довшого часу цей розклад є значний і образ шкарлуп виглядає неясний, тінистий і розкускований, і теж слабше, і коротше реагує на психічні подразнення, та і слабші магнетичні струми їх розбивають, або відганяють. Вони є гальванізовані астральним струмом медіума, або тих присутніх осіб, що були споріднені з померлою особою.

3) Тінисто-туманні останки дезінтегрованих старих шкарлуп і інших астральних об'єктів, які трудно класифікувати, та в нашій мові навіть і нема слів для їх описування. Їх згруба можна брати хіба за неясні форми, або відтиски колишніх шкарлуп, зроблених на астральній речовині. Вони такі близькі до фіктивності, що майже заслуговують таку назву. Як такі неясні тінисті фотографії, вони бувають побільшувані, декоровані і їм надається уявне життя при допомозі думок, бажань, надій і уяви медіума та кружка [кола] сеансу.

4) Рішучі, зв'язні істоти, людські душі без зв'язків спіритуальних [духовних], які нині перебувають в тому стані, найгіршому із усіх, авічі, в якому повна деградація і руйнування людської персонально-

сті є кінцем. Вони знані під назвою Чорні Магіки. Оці, концентруючи свою свідомість на принцип кама, затримуючи інтелект, цілковито відлучилися від духа, є самотні прокляті істоти, які ми знаємо. В житті вони мали людське тіло і дійшли до свого жахливого стану, безнастанно діючи зло задля зла самого. Деякі із них уже є приречені стати такими, як я описував, живуть з нами на землі тепер. Це не є звичайні шкарлупи, бо вони зацентрували всі свої сили в кама, викинули кожен іскру доброї гадки, або аспірації, і є коплетними [укомплектованими, доскональними] майстрами астральної сфери. Я поміщаю їх в класифікацію шкарлуп, бо в певному відношенні вони є шкарлупами, лише, що вони розкладаються свідомо, дежто [в той час, як] звичайні шкарлупи дезінтегруються механічно і несвідомо. Вони можуть триматися при житті в астральному світі багато століть, задовільняючи свої пристрасті крізь будь-які чутливі особи, яких можуть зловити, де зла думка дає їм отвір. Вони опановують майже всі сеанси, прибираючи [приймаючи] високозвучні імена, беруть в свої руки контроль і в продовженні [подальшому] отуманюють медіумів, та тримають їх, як вигідні канали для своїх власних злих діл. Для своїх цілей вони вживають шкарлупи самогубців, кримінальників, загублених судом, п'яниць, ненажер. Оці чорно-магіки легко входять у психічну сферу будь-якого медіума, без огляду на те, чи він добрий, чи ні, а коли раз їм двері відчиняться, вони є [стають] відкритими для всіх. Цей клас шкарлуп втратив вищий манас, але в боротьбі не лише посмертній, але ще і за земного життя, в нижчій частині манаса, що мала бути піднесена до божественної вищості, шкарлупа була відірвана від її пана передчасно, перейняла всю його інтелекцію [інтелект], хоч і без духу, але має силу терпіти, те, що буде переживати і далі, поки прийде її останній день.

В стані кама лока самовбивці і ті, що були нагло вигнані із життя випадково, або вбивством легальним, чи нелегальним, проходять терміном майже рівним довжиною [тривалістю] до часу життя, яке б прожили, якби життя не було нагло [раптово] перерване. Оці особи в дійсності ще не є мертві. Щоб довести до правдивої, або нормальної смерті, мусить бути присутній ще один чинник, якого медичні науки не признають. Принципи істот, як було попередньо описано, мають свої власні терміни зчеплення, і при природному кінці відділяються один від одного по своїх власних законах. Тут вміщується обширний предмет про сили зчеплення людського суб'єкту, що би вимагав окрему книжку. Тому я мушу задовільнитися запевненням, що цей закон когезії, або зчеплення, є суміщений поміж людськими принципами. Перед тим природним кінцем прин-

ципи не є в силі відлучуватися одно від одного. Очевидно, нормальне знищення сили зчеплення не може буди заподіяне механічним процесом, хіба лише з виїмкою фізичного тіла. Тому самовбивця, або особа вбита випадково чи навмисно людиною, або людським законом, не дійшовши до природного кінця зчеплення між другими складниками людини, коли викинуті в стан кама лока, є лише частинно мертві. Решта принципів мусить вичікувати кінця свого дійсного натурального терміну, нехай то буде місяць, або сімдесят років.

Але ступені кама лока дають місце багатьом різним типам шкарлуп, наведених в кінці. Деякі проходять періодом великих страждань, інші в свого роду півсонному стані, та всі згідно їх моральної відповідальності. Але страчені кримінальники [кримінальні злочинці] в загальному є викинуті із життя, наповнені ненавистю з жадобою помсти, не приймаючи кару за справедливу. Вони в кама лока репетують [повторюють] свої кримінальні вчинки, суд над ними, екзекуцію та їх помсту. І будь-коли вони мають можливість зв'язатися з чутливою живою особою будь то медіум, або ні, вони намагаються впорскувати в їхні мізки ідеї вбивства, або інших злочинів; та часом повністю запановують над цими нещасними. Поступовий [послідовний] студент Теософії це добре знає і тому не одобрює закону смертного засуду [смертної кари], що зараз є здебільш узагальнене [загальноприйнята] в світі під впливом мойсеївської ідеї відомщення гріхів [відплати за гріхи].

Ми тепер дійшли до обговорення стану девачан. Після певного часу в кама лока єство впадає в стан несвідомості, що буває тісно перед [напередодні] переходу в наступний стан. Воно є подібне народженню в життя, перед яким є тяж доба темноти і важкого сну. Після того ж воно пробуджується в радісний девачан.

РОЗДІЛ XIII

ДЕВАЧАН

Показавши те, що відразу за порогом людського життя є місце розлуки, де ліпша частина людини відлучається від її нижчих, грубих елементів, ми розберемо, яким є після смерті положення [стан] тої безсмертної істоти, яка мандрує із життя в життя. Вимотавшись із тіла, вся людина іде в кама лока, в чистилище, де вона знову бореться і відв'язується від нижчих сканд. Коли цей період відроджен-

ня мине, вищі принципи, Атма-Будді-Манас, почнуть думати способом, інакшим від того, яким за життя тіло і мозок дозволяли. Це є стан, званий девачан, що є санскритське слово, означає дослівно "місце богів", де душа перебуває в блаженстві. Тому, що боги не мають такого тіла, як ми, наше Я в девачані є [перебуває] без смертного тіла. В старинних [стародавніх] книгах сказано, що цей стан триває крізь час "необмеженого числа років", або "крізь період сумірний заслугам істоти". Коли ж ментальні сили того стану є вичерпаними, "єство є відтягнуте назад до знову-народження в світі смертних". Тому девачан є перестановкою, або інтерлюдією між народженнями в світі. Закон карми, що примушує нас усіх входити в світ, є універсальний в розгону [просторі?] і працює безпереривно, а діє також і в істотах в девачані, бо ж лише силою карми є ми вибрані із девачану. То є щось подібне, як тиснення [тиск] атмосфери, яке будучи безперервним і рівномірним, видавить, або розтратить те, що є йому в дорозі, хіба що коли є присутня винагороджуюча [компенсуюча] кількість атмосфери, здатна протидіяти тому тисненню. В цьому випадку карма людини є та атмосфера, що безупинно і завжди тисне істоту входити в стан, або виходити із стану. Протидіюча кількість атмосфери є сила живильних думок і аспірацій самої істоти, яка запобігає її виходу із девачану; коли ж та сила вже зужита [вичерпана], істота мусить підпорядкуватись правилу своєї саморобної смертної долі і повертати в круговорот реінкарнації.

Потреба цього стану після смерті є одна із необхідностей еволюції, що впливає із природи розуму і душі. Суттєва природа Манасу вимагає стан девачану відразу, як лише тіло є покинуте, і то є просто наслідком зірвання пов'язок, наложених на розум його фізичною і астральною упаковкою. В кожному моменті фізичного життя ми можемо лише частинно вживати наші думки, та ще в меншій мірі використовувати наші психічні енергії, викликувані щодня снами, мріями і аспіраціями. Так викликувані енергії не витрачаються і не знищуються; вони зберігаються в Манасі, але тіло, мозок і астральне тіло не допускають їх до повного розвитку. Тому ці сили скрито переховуються аж до смерті, а тоді, звільнені від фізичних кайданів, вибухають і змушують Манас, Мислителя, до розширення, вживання і розвитку цих сил, накопичених за життя. Немоżliвість оминати цей потрібний стан лежить в людській неосвіченості і незнанні своїх сил і факультетів [складових частин]. Незнання народжує помилки, на яких Манас, усвідомлюючи неповність своєї волі, власною силою входить у спосіб думання девачан. Зачим [оскільки] незнання є причиною входу в цей стан, цілий процес є виправляючий, супокійний і

добродійний. Коли б пересічна людина по смерті зразу повернулася в друге [інше] тіло тої ж самої цивілізації, яку щойно залишила, її душа була б цілковито змучена і обезволена браком можливості для розвивання вищої частини її натури.

Его-Суб'єкт в девачані є без смертного тіла і без кама, а зодягається в щось, що не можна назвати тілом, а радше лише уявленим возивом [носієм], та в такому функціонує в девачаннім стані, цілковито в площині розуму й душі. Для його істоти тоді усе є таке реальне і правдиве, як і наш світ видиться для нас. Він тепер просто дійшов до можливості творити собі свій власний світ без засягу [впливу?] і перешкод фізичного життя. Його стан можна б порівняти до того, що хвилево мають поети і артисти в екстазі творчості, коли для них немає ні світу, ні часу.

Ми робимо [творимо] причини кожного моменту, та лише існують два поля для маніфестації, прояву наслідків тих причин. Одне є об'єктивне, як цей світ зоветься, а друге – суб'єктивне, що є з нами тут і після того, як залишимо оце життя. Об'єктивне поле відноситься до земного життя і до грубішої частини людини, до її діл тілесних і розумових гадок, а часом і до її астрального тіла. Суб'єктивне має справу з вищими та спіритіальними [духовними] частинами. В об'єктивному світі психічні імпульси не працюють, як також і вищі нахили і аспірації душі. Тому це мусить бути базою, причиною, підкладом [основною] і причиною для існування стану девачан. Що тоді є час в мірілі земних років для девачану?

Це питання, коли брати до уваги те, що земна людина зове часом, розуміється, не торкається правдивого значення часу самого, це є, що може бути для цієї Сонячної системи останнім порядком попереднього, наступного і довжина моментів. На ці питання можна відповісти у відношенні [стосовно] нашого часу, але не часу, наприклад, на планеті Меркурій, де час не є той самий, що наш, і тим менше той, що душа сприймає. Щодо останнього, будь-хто може зрозуміти, що після багатьох років життя, не маючи прямої перцепції щойно минулого часу, але є можливість вибрати із минулого деякі випадки, що визначились ярко, та й деякі моменти, або й години щастя, що відчуються, ніби сталися лише вчора. Оце так буває і з істотою в девачані. Там часу немає. Душа має усі вигоди того, що в ній діється в тому стані, але не звертає ніякої уваги на прохід [перебіг] моментів; все складається із подій в девачані, без різниці для душі, чи то все є в один і той же момент, а чи за тисячоліття, а в тім часі [той час, як] для нас на Землі обіг Сонця визначає роки за роками. Це все для нас не буде таким неймовірним, коли пригадаємо,

що і нам є відомі факти, коли випадки, образи, думки, ідеї, аргументи та інтроспективні почуття пролетять над нами за один момент в точних деталях, або є теж знаним, що ті, хто топилися і були оживлені, перед очами їх ума [розуму] за пару хвилин пройшов [спостерегали] весь перебіг їхнього життя. Але сказано, що Его-Суб'єкт залишається в девачані на довжину часу точно пропорційну до психічних імпульсів, зроджених за його життя. Зачим [Оскільки] це є справа, яка має до діла з математикою душі, хіба Майстер-Ініціат може сказати, який був би той час для пересічної людини в нашому столітті в кожній країні. Тому ми маємо опиратися на мудрість тих Майстрів в обрахованні [обчисленні] такого пересічного числа. Вони казали, як було подано в книжці пана А.П.Сіннета "Езотеричний Буддизм", що той період є загально [в середньому] тисячу п'ятсот років. Читаючи його книжку, що була складена на основі листів від самих Майстрів, є [складається] враження, що автор вважає, що період девачану в кожному випадку є п'ятнадцять століть. Щоб це виправити, його сповістителі пізнішою датою написали, що той період є пересічний [приблизний], а не певний [точний]. Це мусить бути правдою, бо ж, як ми бачимо, що люди різняться від себе [між собою] в багатьох відношеннях і в довжині [тривалості] часу, в якому бувають в будь-якому ментальному стані, залежно від зміни сил в їхніх думках, то подібно мусить бути і в девачані, де думання [мислення] має більшу силу, хоч це і тут залежить від істоти, що має [якій належать] ті думки.

Один Майстер сказав в цій справі наступне: "Той сон, девачан, триває, поки карма є задоволена в тому напрямку. В девачані проходить поступове вичерпування сил. Довжина періоду в девачані є пропорційна до невичерпаних психічних імпульсів, зроджених в земному житті. Ті, діла яких були переважно матеріальні, скоріше будуть приведені назад до знову-народження силою Танга", Танга є жадність, туга за життям. Отже той, хто за земного життя творив дуже мало психічних імпульсів, має мало сили в своїй основній натурі тримати власні вищі принципи в девачані. Десь все, що він мав, виходило із його дитинства перед тим, ніж почав зосереджувати свої гадки в матеріалістичному думанні. Туга за життям, визначена словом Танга, є притягаюча, або магнетична сила, вміщена в скандах, що є вродженою всім іствам [для всіх істот]. У випадках, як цей, пересічне правило не пристосовується [застосовується], бо тут весь наслідок чи в цей, чи в той бік балансується простою перевагою сил акції і реакції. Тому цього типу Его-Суб'єкт, матеріалістично думачий, може повернути із девачану у друге тіло на землі і за місяць.

Але тому, що кожна із таких осіб різниться щодо класу, сили і якості думок та психічних імпульсів, їх час перебування в девачані буде мінятися згідно тих даних. Крайньо матеріалістично думаючи бувають в девачані в стані запаморочення, або снання, бо в них майже немає ніяких сил, потрібних в душевному [духовному?] житті. Про них справді можна сказати, що нема загробного життя, щодо пам'яті, або розуму; вони запаморочені на якийсь час, а потім знову йдуть в життя на землі. Ця загальна пересічна доба перебування в девачані дає нам довжину [тривалість] дуже важливого періоду, що зоветься Цикл Реінкарнації. Згідно цього закону стається, що національний розвиток народів повторюється і часи минулі вертаються назад.

Останні серії міцних і глибоко вритих гадок подають напрям і характер цілого життя в девачані. Останній момент забарвлює кожний слідуєчий [наступний] момент. На цих [них] душа і розум фіксуються і з них розвивають цілу в'язку подій і досвідів, побільшуючи [підносячи] їх до найвищих меж, виконуючи все те, що за земного життя не було для них можливим. Отак нанизуючи і розширюючи оці думки, істота переживає власну молодість і старіє; то є вибух, експансія, ослаблення і вичерпання сил. Коли земне життя особи було безбарвним, життя в девачані буде теж безбарвне; а коли багатим, то теж буде багате в ефектах і варіаціях. Існування там не є сном, бо ж то є дійсна сцена життя людини, і коли ми є в девачані, нам земне життя здається сном. Те життя в ніякім сенсі не є монотонним. Ми є занадто залежні на нашому сучасному житті і тому воно нам здається самотньо [самотньо] правдивим. Але життя душі є безконечне і не може бути застановлене [зупинене] ані на секунду. Покинення нашого тіла фізичного є лише перехід в інший стан, або площину життя. Тому що ефірні одяги девачану є далеко тривкіші, ніж ті, що ми тут носимо, спіритуальні [духовні], моральні і психічні причини зуживають [потребують] далеко більшого часу для розширення і вичерпування в тому стані, ніж це роблять в земному. Якби молекули, із яких збудоване наше фізичне тіло, не залежали від загальних хімічних законів, керованих фізичною Землею, то ми би мали жити в цих наших тілах так довго, як живемо в стані девачану. Але оце життя постійного напруження і терпіння на так довго було б забагато для душі. Приємності і розкоші би "проїлися" і замінилися б у біль, а страждання б перейшли у вічне божевілля. Природа, завжди ласкава, поведе нас незабаром знову в рай для відпочинку, для розквіту найкращого і найвищого в нашій натурі.

Отже, девачан не є незначне, або безкорисне. "В ньому ми спочинемо; та частина наша, що не може вицвісти [розквітнути] під морозним небом земного життя, вибухає в повний розквіт і повертає з нами назад в земне життя міцніша і більш зв'язана нашою нату-рою, ніж перед тим. Чи ж мусимо ми нарікати, що Природа ласкаво допомагає нам в безконечній боротьбі, чи треба нам кружляти дум-ками завжди довкола сучасної маленької персональності і її доброї та злої долі?"

Часом дехто питається, а що ті, яких ми залишили? Чи ми їх бачимо звідти? Ми їх там в дійсності не бачимо, але ми робимо собі їхні образи такими повними, комплетними і об'єктивними, як в житті, але без всього того, що ми за життя уважали за хибу. Ми живемо з ними і видимо [бачимо] їх вирости [зростання] великими і добрими, а не поганими. Мати, що залишила сина-п'яницю, бачить його пе-ред собою в девачані, як тверезу, добру людину, а подібно у всіх можливих випадках, родичі, діти, чоловік і жінка мають своїх коха-них там в перфектній [досконалій] і повній свідомості. Це є задля користі душі. Хто хоче, може це кликати [називати] фантазією, але ж бо ілюзії є теж потрібні до щастя, так, як часто буває і в житті. А є то розум, що творить ілюзію, отже, то не є обман. Є певне [правда], що ідея царства небесного, збудованого понад воротами пекла віч-них мук, де згідно навчання сучасних ортодоксальних вірувань, ва-ші приятелі та споріднені [знайомі], що помиляються, караються у вічному огні і тортурах, не може прирівнюватися до доктрини дева-чану. В додатку [крім того], істоти в девачані не є цілком безсилі допомогти тим, що [кого] залишили на землі. Любов є майстер жит-тя, коли правдива, чиста і глибока, часом спонукає щасливого Его-Суб'єкта в девачані підперти [підтримати] залишених на землі не лише морально, але і в матеріальних умовах. Це є можливе по закону окультного всесвіту, що в достатній спосіб тут не можна по-яснити, лише сказати, що це є дійсний факт. О цім [Про це] раніше писано О.П.Блавацькою, але не багато уваги було на те звернуто.

Останнє питання для розбору є, чи ми звідси можемо досягти тих, що є в девачані, або чи можуть вони прийти сюди? Ми не мо-жемо їх досягнути, хіба лише, якби ми були Адептами. Твердження медіумів, що вони можуть скомунікуватися з духами, є безосновне, та ані не є правдою, що вони можуть помагати тим, які пішли в де-вачан. Магатма є єство, що розвинуло всі свої сили і є вільне від ілюзій, може увійти в стан девачану і тоді комунікуватись з Его-Суб'єктами там. То є одна із їхніх функцій, та це є самотність [єдина] "школа Апостолів" по смерті. Вони домовляються з певними істота-

ми в девачані для того, щоби вони [останні] вийшли із того стану і повернулись на землю для добробуту раси. Его-Суб'єкти, з якими вони [Магатми] домовляються, є дуже глибокої і великої натури, але не мають доволі мудрості, щоби побороти природні ілюзії девачану. Деколи надчутливі і чистодушні медіуми теж входять у той стан і спілкуються з Его-Суб'єктами там, але це є дуже рідкісні випадки і, з певністю, не стануться зі звичайними медіумами, які, звичайно, діють за гроші. Але душа ніколи не сходить сюди до медіума. Прірва між свідомістю девачану і земною є така глибока та широка, що медіум, повернувшись у земний стан, не пам'ятає, кого він зустрів, бачив, або чув в девачані. Ця прірва подібна до тої, що відділяє девачан від знову-народження; то є та, в якій вся пам'ять попереднього життя є витерта.

Коли весь період, призначений силами душі для девачану, пройшов, магнетичні нитки, що прив'язують душу до землі, почнуть проявляти їх силу. Індивідуальне Я пробуджується зі сну і раптово народжується в новому тілі. Тоді, тісно перед [перед самим] народженням, Его-Суб'єкт бачить на момент [моментально] всі причини, що повели його в девачан і назад до життя, яке якраз починає, та знає, що то є справедливий вислід [наслідок] його попереднього життя, не вагається і не жалкує, а просто бере на плечі свій новий хрест і – знову одна душа прибула назад на землю.

РОЗДІЛ XIV

ЦИКЛИ

Доктрина Циклів є одна із найважливіших у всій теософічній системі, хоч і найменше знана, бо за [про] неї рідко говориться. Західні дослідники крізь століття догадувалися, що події рухаються в циклах, а деякі писателі [письменники] цього поля в європейській літературі займалися цією темою, але дуже недостатньо. Причиною цього недостатку і браку точного знання була відсутність віри в спіритуальні діла і бажання пристосувати все до матеріалістичної науки. Ані я не удаю, що подам опис циклічного закону в повноті, бо це є одна справа, яку Майстри Мудрості не випустили в деталях. Але досить того було виявлено і багато було знане від стародавніх часів, щоб в достаток [достатньо] поповнити наше знання.

Один цикл є кружляюче коло, як і вивід [походження] слова того показує. Відповідними словами в санскриті є Юґа, Кальпа, Манвантара, але із цих юґа є найближче до значення циклу, бо є коротшою

тривалості, ніж другі. Початком циклу повинен бути момент, а моменти складаються в день, а дні творять місяці, роки і століття. По-за цим на Заході дальших мір часу не вживають. Ще хіба признають цикл місяця, сонцевороту [сонцестояння] і великий сидеричний, але дивляться на них, як на періоди часу, якими користуються хіба лише студенти сухої науки і астрономи. Мислителі сучасної Європи і Америки говорять, що цикли є, але не мають важливого значення для людського життя, а також, що вони не приводять [викликають] дійсні повторювання подій, або поновне появлення на сцені життя осіб, які переже [попередньо] жили в світі. Теософічна теорія є виразно іншої думки, як і мусить бути, бо вчить доктрину реінкарнації, про яку на попередніх сторінках було багато сказано.

Вищеназвані цикли є не лише дійсні фізичні факти у відношенні до часу, але вони, та й інші періоди, мають дуже сильний вплив на людське життя і еволюцію глобуса зі всіма формами життя на ньому. Починаючи з моменту і продовжуючи крізь день, ця теорія підносить цикл у ясно-виразне кружляюче коло події, що загорнює [охоплює] все в своїх межах. Беручи за основу момент, головне питання відносно великого циклу є, коли цей перший момент настав? Відповісти на це прямо неможливо, але можна сказати те, що стародавні теософісти знали правду, в першому моменті твердіння нашого глобуса первісна маса його отримала визначену рату дрого-вання [порцію вібрації] для зчеплення, яка затримується у всіх варіаціях будь-яких його частин, аж поки прийде час останнього розчеплення, розпаду. Оці рати [порції] вібрації є тим, що встановлює різні цикли, та, протилежно [протилежно] ідеям західної науки, ця доктрина каже, що Сонячна система і глобус, на якому ми є, дійдуть до кінця, коли сила цілої маси видимої і невидимої матерії дійде до границі існування під законом циклу. Тут наша доктрина знову відрізняється, як від релігійної, так і від наукової. Ми не припускаємо, що кінець сили є відтягнення її, або відібрання охорони Бога, ані напущення [посил] ним іншої сили проти глобуса, але що діюча сила і визначення великого циклу є ділом самої людини, як спіритуального [духовного] ества; коли людина вже покінчила справи із Землею, вона залишить її, а тоді з людиною відійде вся сила, тримаюча її (Землю) разом; наслідком цього є розклад вогнем, водою, або будь-чим іншим, бо ці прояви є просто лише наслідками, а не причинами. Сучасними спекуляціями наук є, що Земля, можливо, впаде на Сонце, або комета значної густої маси знищить її, або удариться [зіткнеться] з іншою, більшою і незною планетою. В сучасний момент всі ці спекуляції залишаються такими ж порожніми снами.

Реінкарнація, найвищий закон життя і поступу, є сплетена [переплітається] з циклами і кармою. Ці три працюють разом і є майже неможливим в практиці відмотати [відокремити] реінкарнацію від циклічного закону. Індивідуали і народи у визначених струмах [потоках] повертаються у правильно повторюваних періодах на землю, і так приносять назад мистецтво, культуру і цивілізацію тих самих осіб, що колись в тих ділянках [галузях] тут працювали.

Єдності [спільноти] в расах і народах є сполучені міцними невидимими нитками, великі кусні таких спільнот рухаються поволі і впевнено до сполуки в різних часах, та появляються знову і знову, як нова раса і нова цивілізація, як цикли завертають їх визначені кола. Тому душі, що творили і найбільш стародавні цивілізації, придуть знову і принесуть із собою ту ж саму в ідеях і суті стародавню цивілізацію, що, з доданням здобутків того, що інші зробили для людської раси в характері і знанні, збудує нову і вищу цивілізацію. Оцей новий і кращий розвиток не буде вислідом [наслідком] книг, записів, мистецтв, або техніки, бо це все, щодо фізичних залишків, періодично знищується, але душа вічно затримує в Манасі кожне знання раз здобує, що завжди пре, тисне в напрямок повнішого розвитку, в якому основна суть прогресу сходиться з такою ж певністю, як світло Сонця. Та вздовж цієї дороги є точки, коли малі і великі цикли Аватарів виносять для добра людства осіб величезного характеру, які час до часу переформовують расу.

Цикл Аватарів включає декілька менших. Великі цикли визначаються появою таких, як Рама і Крішна між Індусами, Менес між Єгиптянами, Зороастер у Персійців і Будда для Індусів та інших народів Сходу. Будда є останній із великих Аватарів і є у більшому циклі, ніж Ісус в народі Іудеїв, бо вчення Ісуса є те саме, що і Будди і забарвлене тим, що вчили інструктори Ісуса??? [Будди]. Ще інший великий Аватар має прийти, який буде комбінацією Крішни і Будди. Крішна і Рама належали до військового, цивільного і релігійного чинів окултних. Будда – до етичного, релігійного і містичного, в якому наслідував його Ісус. Магомет був проміжний і менший для певної частини раси і мав цивільний, мілітарний та релігійний чин. В ці цикли ми можемо залучити змішані характери, які мали великий вплив на народи, як Король Артур, Фараон?, Мойсей, Карло Великий, реінкарнований, як Наполеон, Кловіс у Франції, реінкарнований в особі Імператора Фрідерика III в Німеччині, і Вашингтон, перший президент Сполучених Штатів Америки, де корінь нової раси формується.

В перетині великих циклів настають рухливі прояви, які змінюють поверхню планети зміною полюсів, або іншими судорогами. Це

не є загальноприйнятою теорією, але ми вважаємо її за правдиву. Людина є величезне динамо, виробляючи, зберігаючи і викидаючи енергію, коли ж маси людей, що складають расу, так діють і розповсюджують енергію, результатом того є динамічний ефект на матеріалі планети, доволі значний перекинути [спроможний перетворити] деякі її чутливі фізичні рівноваги у катастрофи. Що раніше були такі величезні і страшні розрухи в сферах світу [оболонках планети], було вже всіма признано і зараз не потребує доказів. Із геологічного погляду це були землетруси і льодові формації [льодовикові періоди]. Але щодо тваринних форм, циклічний закон каже, що певні тваринні форми, які вимерли, а також з ними і деякі людські, що зараз неznані, а лише деkim сумнівно-очікувані, повернуться знову у своїх власних циклах. А також певні людські мови, нині звані мертвими, будуть у практичному вжитку знову у їм призначеному циклічному часі.

Метонічний [пасхальний] цикл є круговорот Місяця. То є період приблизно дев'ятнадцяти років, за який повний і новий Місяць повертає на той самий календарний день року.

Цикл Сонця є [триває] двадцять вісім років, після яких, згідно юліанського календаря, неділя попадає на своє первісне місце в календарі і весь календар попереднього циклу повторюється.

Великий Зоряний рік (Платонівський рік) є період, взятий між двома точками рівнодення, себто одного повного обороту зоряного неба. Він становить майже точно 25 868 сонячних років. Було сказано, що останній Зоряний рік закінчився десь 9 868 років тому назад, і в той час мусіли бути на Землі великі фізичні зміни, або серії розрух разом із змінами в розміщенні народів. Поповнення [Повторення] цього великого циклу поміщає Землю в новий простір Всесвіту, не у відношенні власної орбіти, але в дійсному русі Сонця по своїй власній орбіті, що в сучасні дні не може бути обчислене, а лише зазначається положенням стосовно однієї із дванадцяти зоряних констеляцій [сузір'їв].

На людей особливо впливають спіритуальні [духовні], психічні і моральні цикли, із яких виростають расові, національні та індивідуальні цикли. Расові та національні цикли є історичні. Індивідуальні цикли є реінкарнаційний, чуттєвий і імпресійний. Довжина індивідуального реінкарнаційного циклу для загальної маси людей є тисяча п'ятсот років, а це в своєму ході [у свою чергу] дає нам один великий історичний цикл, який тісно пов'язаний з прогресом цивілізації. З того, що маси осіб повертають із девачан, впливає, що Римляни, Греки та стародавні Арійці і інші старинні [древні] народи появлять-

ся знову, та до великої міри уже їх можна пізнавати між нами. Але людина є під впливом астрономічних циклів ще й тому, що вона є інтегральною [складовою] частиною цілого, а ці цикли визначають періоди, коли людство, як цілість, змінюється. Святі книги усіх народів про це часто говорять так, як, наприклад, Біблія в історії Іони в животі кита. Це є цілковите безглуздя, коли читати, як історію, але є щось зовсім інакшим, коли брати за астрономічний цикл. В певній констеляції зірок [сузір'ї] є "Іона", що символічно репрезентує людину. І на зоряному небі в крузі Зодіаку є констеляція [сузір'я] Кита. Коли ж астрономічна точка, що представляє людину, співпадає із точкою Зодіаку, яка є прямо протилежна животіві [череву] Кита на протилежній стороні круга, що є знане між астрономами, як процес протилежності, тоді говориться, що Іона є в середині риби, а коли є "викинутий", то значить, поступив далі від позиції протилежної до Кита. Подібно, коли переходить в позиції, протилежні іншим констеляціям [сузір'ям] Зодіаку, і так від століття до століття рухається далі. Під час цього прогресу в зоряному небі настають зміни між людьми на Землі точно відповідно констеляціям [сузір'ям], коли їх вичитувати [трактувати] відповідно правильним приписам символології. Не говориться, що оці небесні кон'юнкції [зв'язки, об'єднання] спричиняють наслідки, а лише те, що давніми віками Майстри Мудрості вирішили всі проблеми, сполучені [пов'язані] з людиною, і знайшли на небі спосіб довідатись про точні дати, коли які випадки з певністю циклічно повторюються, і тоді, вложивши [вклавши] в розуми старших народів символологію Зодіаку, уможливили схоронення [втаємничення] уточненого методу для пророцтва. Отже, подібно, як годинникар може сказати, коли ручка [стрілка] дійде до якої години, так Мудрець може передбачити певний випадок після великого годинника Зодіаку. Розуміється, нині цьому не вірять, але в майбутніх століттях воно буде зрозумілим, а народи Землі мають всі загалом [приблизно] подібні символи Зодіаку, як також і записки давно вимерлих рас мають те саме; та не є правдоподібним, що вандало-варварський дух західного XIX століття зможе знищити оцю цінну спадщину нашої еволюції. В Єгипті Зодіак Дендери описує ту саму історію, що й той, який залишила нам старинна [стародавня] цивілізація континентів Америки, а все це є із того самого джерела, від Мудреців в початках великого людського циклу, коли людина починала перші трудні [важкі] кроки на стрімкій дорозі, розвиваючи ті великі символи та ідеї астрономічного характеру, що тривають крізь усі цикли.

Що відноситься [стосується] до великих катаклізмів, які бувають на початку і в кінці великих циклів, основними законами, які керують тими наслідками [наслідками тих катаклізмів], є Карма і Перевтілення, або Реінкарнація, проходячи під циклічним правлінням. Не лише людина є керована цими законами, але й кожний атом кожної матерії, а також і маса матерії є підпорядкована безнастанним змінам сучасно [синхронно] з людиною. Тому все мусить виявляти переміни відповідно тим, якими Мислитель переходить. У фізичній площині наслідки є викликувані через електричні та інші струми, діючи разом з газами на цупких [твердих] частинах глобуса. При кінці одного великого циклу їх сила досягає того, що можна назвати точкою вибуху, і це спричиняє гострі конвульсії певних видів: а) Землетруси, б) Повені, в) Вогні, г) Зледеніння.

Землетруси можуть настати [відбутися], згідно цієї філософії, із двох загальних причин: перша, опускання, або підняття під корою землі внаслідок жару і пари [високих температур і газів]; друга, електричні і магнетичні зміни, які впливають на воду і землю рівночасно [одночасно]. Оці мають силу раптово зробити землю текучою без її розтаяння [розплавлення], отже тим заподіяти величезні і шалені витіснення у великих чи малих хвилях. Ці ефекти можемо бачити тепер в околицях землетрусу, коли подібні електричні причини діють в меншій мірі.

Повені ширшого розсягу [масштабу] є заподіяні витісненням води від падіння [опускання], або підняття поверхні землі, також при комбінації з електричними змінами, які спричинюють масовий вилив вологості. Це останнє є не лише простим звільненням хмар від води, але швидкою переміною маси рідин і твердого матеріалу у воду.

Універсальні вогні настають: від електричних і магнетичних змін в атмосфері, чим вологість відбирається з повітря, що внаслідок того перетворюється в горючу масу; а теж наглим [раптовим] розширенням сонячного магнетичного центру в сім таких центрів і тим спалюючи глобус.

Льодовий катаклізм настає не лише від швидкої зміни полюсів, але і від зниження температури через зміну теплих текучих струмів в морі [течій в океанах] і гарячих магнетичних струмів в землі [магнетичних потоків в надрах Землі]; перший випадок є знаний для науки, інший – ще ні. Нижча повітряна верства вогкості є нагло заморожена і великі простори землі через ніч закриваються льодом товщини багато стіп. [Волога нижнього шару повітря раптово замерзає і великі простори землі впродовж ночі покриваються товстим

шаром льоду]. Це легко може настати на Британських островах, коли б теплі струми [течії] океану були відвернені від їхніх берегів.

І Єгиптяни і Греки мали свої цикли, але, на нашу думку, вони їх взяли від мудреців Індії. Китайці завжди були народом астрономів і записали спостереження далеко [набагато] раніше християнської ери, але тому, що належать до одної стародавньої раси та призначені на вимирання (хоч це зараз звучить дивно), їх заключення обсервації [висновки їхніх спостережень] не будуть правильні для арійської раси. З приходом християнства важкий туман темноти [темряви] впав на розуми людей Заходу, а Індія через [впродовж] багатьох століть була ізольована і так захоронила [таким чином зберегла] оці великі ідеї в часи ментальної ночі Європи. Ця ізоляція була навмисно встановлена з обережності великою Ложею, про яку я говорив в розділі I, бо її Адепти, знаючи досконало циклічні закони, бажали захоронити [заховати] філософію для будучих [майбутніх] генерацій. Було би потрібно зайвої педантності і спекуляцій до обговорення незнаних Сарос, Нарос та інших циклів Єгиптян, тому я тут опишу цикли Брамінів, бо вони майже точно відповідають правильним періодам.

Один період, або вистелення [розгортання] всесвітнього прояву, зоветься одна Браманда, то є одне повне життя Брами, яке складається із його днів і років, котрі, будучи космічними, кожне є величезної довжини [тривалості]. Його день є, як у людей, довжиною 24 з чимсь годин; його рік 360 днів з чимсь; число його років є 100.

Беручи тепер наш глобус – зачим [оскільки] іншим ми наразі не цікавимося – його керування і еволюція проходить під Ману, або Людиною, і від цього є термін Манвантара, або "між двома Ману". Курс еволюції поділений на чотири Юґи, для кожної раси в її власному часі і способі. Оці Юґи не відносяться до всього людства в той же самий час, бо деякі раси є в одній Юзі, а другі – в іншому циклі. Наприклад, червоношкірі Індіанці є в кінці їх кам'яної доби, в той же час Арійці є в зовсім іншому стані. Ці чотири Юґи є: Кріта, або Сатія, золота; Трета; Двапара; і Калі, або чорна. Сучасна доба для Заходу і Індії є Калі Юґа, спеціально [особливо] у відношенні розвитку морального, і спіритуального [духовного]. Перша із них є повільною, в порівнянні з іншими, а сучасна доба, Калі, є дуже швидкою, її рух є прискореним, точно, як певні астрономічні періоди нині знані у відношенні до Місяця, але ще не вповні випрацьовані [не до кінця напрацьовані].

ТАБЛИЦЯ

	СМЕРТНІ РОКИ
360 (з чимсь) смертних днів чинить [становить]	1
Кріта Юґа має	1 728 000
Трета Юґа має	1 296 000
Двапара Юґа має	864 000
Калі Юґа має	432 000
Мага Юґа, або чотири попередні, має.....	4 320 000
71 Маґа Юґа чинить панування одного Ману, що є	306 720 000
14 Ману чинить	4 294 080 000
Додані сутінки між кожним Ману чинить....	25 920 000
Ці панування і сутінки чинять 1000 Мага Юґ, що є одна Калпа, або День Брами	4 320 000 000
Ніч Брами, що є рівна його Дневі, а День і Ніч разом [Доба] є	8 640 000 000
360 цих Днів [Діб] чинить Рік Брами	3 110 400 000 000
100 цих Років чинить Життя Брами	311 040 000 000 000

Перших 5000 років Калі Юґи закінчиться між роками 1897 і 1898. Ця Юґа почалася приблизно 3 102 роки до християнської ери в часі смерті Крішні. Зачим [Оскільки] 1897-98 роки вже недалеко, нинішні науковці будуть мати слушну нагоду спостерігати, чи скінчення [завершення] п'ятитисячрічного циклу відзначатиметься деякими потрясіннями та великими змінами політичними, науковими, або фізичними, або і комбінаціями їх. Циклічні зміни проходять тепер, як рік за роком душі попередніх цивілізацій перевтілюються у цей час, коли воля думання і діл вже не є такою обмеженою на Заході, як то було в минулому, догматичними релігійними упередженнями і фанатизмом. А в сучасній добі ми живемо в циклі переходу, що значить, що все у філософії, релігії і суспільстві міняється. В перехідній добі повні і точні числа та керівні [визначальні] дані відносно циклів не відкриваються для генерації [покоління], яка підвищує [возвеличує] гроші понад всіма ідеями і нехтує спіритуальним [духовним] оглядом людини і природи.

РОЗДІЛ XV

РІЗНОВИДНІСТЬ ЛЮДСЬКОГО РОДУ І БРАКУЮЧА СПОЛУКА [ВІДСУТНЯ ЛАНКА]

В питанні походження людини і диференціації пород [видів] між наукою і Теософією нині існує ще все неперемощена широка прірва. Учителі релігії на Заході в цій справі пропонують теорію, догматично підперту [основану] придуманим виявленням [об'явленням], що є така ж неможлива, як і теорії науковців. Причому релігійне тлумачення є ближче до правди, ніж наукове. Під релігійним забобоном про Адама і Єву є скрита правда, а в казках про Каїна, Сета і Ноя неясно натякається на правдиву історію інших рас людей. Адам є родова, загальна назва представника одної лише раси. Народ, що привітав Каїна і дав йому жінку, був одним із тих рас, що з'явилися разом з расою Адама.

Перший початок [Першопочаток] людства неможливо відкрити, хоч ми можемо знати, коли і звідки прийшли люди нашої планети. Людина все [завжди] була. Коли не на цьому глобусі, то на якомусь іншому, вона вічно була і вічно буде існувати десь у Всесвіті. Безнастанно [постійно] вдосконалюючи себе до осягнення образу Небесної Людини, вона завжди повстає [існує]. Тому, що людський розум не може вернутися до самих початків, ми розпочнемо з нашої планети. На цій Землі і на цілому ланцюгу глобусів, частною якою вона є, одночасно з'явилася сім рас людей, прийшовши сюди від інших глобусів одного старшого ланцюга. Щодо цієї Землі, себто четвертого глобуса нашого ланцюга, оцих сім рас прийшли одночасно із іншого глобуса цього ж ланцюга. Це появлення сімох рас разом сталося в першому і частково у другому колі глобусів. В другому колі сім мас істот змішуються і їхньою долею після цього є повільно розрізняватися бігом [в ході] наступних кіл, аж поки в сьомому колі оригінальні перші великі сім рас постануть знову виразними і досконалими типами людської раси, наскільки цей період еволюції дозволить. В сучасній добі сім рас є змішані разом, а їхні представники є в багатьох, так званих, расах людей, класифікованих нашою сучасною наукою. Причиною цього перемішування, а потім диференціації, є надати можливість кожній расі скористатись поступом і силою цілого, яке зійшло із попереднього прогресу на інших планетах і системах. Природа ніколи не працює в унаглений [раптовий] і несподіваний спосіб, а лише беспечними методами змішування, осаджування і розділення доводить справу до найвищого удосконален-

ня. Цей метод був знаний Алхіміками, хоч і вони не цілком розуміли його повної глибини.

Отже, людина не походить від одної пари. Ані не вийшло людство еволюцією від жодного мавп'ячого роду. Є безнадійним шукати відповіді на питання про походження людини, чи в релігії, чи в науці, бо науковці є побаламучені [дезорієнтовані], що і самі признають, а релігія заплутана у виявленні [об'явлення], що в її книгах протирічить теоріям священників. Адама зовуть першим із людей, але книга, в якій є його історія, показує, що мусіли бути інші раси людей на землі перед тим, ніж Каїн заснував місто. Біблія тоді не підпирає [підтверджує] теорію одинокої пари. Коли хочемо прийняти гіпотезу науки, що людина і мавпа походять від одного предка, ми тоді мусимо знайти, звідки цей предок прийшов. Перша умова Ложі на цю тему є, що сім рас появилися на Землі одночасно, а перша негативна [заперечна] умова є, що людина не походить від одинокої пари, ані від світу тварин.

Різноманітності характерів і здібностей, які поступово появляються в історії людства, є наслідки варіацій, які були введені у Его-Суб'єкти в часи інших і далеко старших періодів еволюції на інших ланцюгах глобусів. Ці варіації були так глибоко втиснуті, що рівняються вродженим характеристикам. Для рас цього глобуса попередній період еволюції проходить на ланцюзі глобусів, видимим представником якого є наш Місяць.

Пекуче питання антропоїдних мавп у відношенні до людини було вияснене Майстрами Мудрості, які сказали, що вони (мавпи), замість бути нашими предками, були продуковані самою людиною. В одному із ранніх періодів глобуса люди того часу народили від великих самиць тваринних антропоїдів, і в антропоїдних тілах інкарнувало певне число Его-Суб'єктів, які пізніше стануться людьми, коли їх раса поступово вимре, а їх Его-Суб'єкти увійдуть в людські тіла. Оці напівмавп'ячі і напівлюдські тіла не можуть бути одухотворені, строго беручи, тваринними Его-Суб'єктами, тому є визначені в Таємній Доктрині, як "Затримана Раса", одинока [єдина] така, що не є залучена у творчий порядок природи, після якого не буде входити більше Его-Суб'єктів нижчого царства у світ людський аж до наступної Манвантари. Але для всіх царств нижче людини, за виїмком [винятком] антропоїдів, тепер двері є зачинені для входу у людський стан, а Его-Суб'єкти нижчих форм життя мусять чекати своєї черги в слідуючій [наступному] великому Циклі. А коли затримані Его-Суб'єкти родини антропоїдів пізніше увійдуть у стан людей, будуть

нагороджені за довге вичікування в пониженій расі. Всі інші мавпи є продуктом звичайного процесу еволюції природи.

На цю тему для кращого пояснення подаю слова одного із Майстрів Мудрості, видруковані в Тайній Доктрині ось як:

"Анатомічна подібність між людиною і людиноподібними мавпами, так часто згадувана дарвіністами, як ознака спільного предка для обох, представляє цікаву проблему, правильне вирішення якої треба шукати в езотеричному поясненні генези пітекоїдної породи. Ми виявили це настільки, наскільки було корисне, кажучи, що розпутність первісних безрозумних рас створила велитенські людиноподібні потвори, потомки людських і тваринних родичів. Як час котився далі, а ще все напівастральні форми сверджувалися у фізичні, нащадки цих виродків були пристосовані зовнішніми умовами, зменшуючись в розмірі, закінчуючи формою нижчих людиноподібних мавп міоценового періоду. З цими пізніші Атлантіїці відновили гріх попередніх "Безрозумних", але на цей раз вже з повною відповідальністю. Наслідком цього гріха була порода, znana нині під назвою Антропоїдів. ... Пригадаймо собі, що було сказано в езотеричному вченні про людину, маючи в Третньому Колі гігантську мавп'ячу форму в астральній площині. Подібно теж при кінці Третьої Раси в цьому Колі. Отже, це пояснює людські ознаки людиноподібних мавп, особливо щодо пізніших антропоїдів, незалежно від факту, що оці останні захоронили [зберегли] спадковість подібність до їхніх Атланта-Лемурійських предків."

Ті ж Учителі далі кажуть, що типи ссавців були продуктовані в четвертому колі після появи людських типів. Через це не було перешкоди в заплідненні, бо корінні типи тих ссавців біологічно не були доволі віддаленими, щоб витворилася природна перепона. Неприродне сполучення в третій расі, коли людство ще не мало світла Манаса, не було гріхом проти природи, бо як розуму не було, хіба лише в зародку, не було й відповідальності. Але в четвертому колі, коли вже Манас був присутній, відновлення чину [дії] новою расою був злочином проти природи, бо сполука була роблена в повному знанні наслідків і проти попередження сумління. Кармічний наслідок цього, включно із впливом на всі раси, ще буде довго відчуватися, а вповні зрозумілим стане лише в дальшій будучності [майбутньому], а не в сучасній добі.

Людство прийшло на Землю із іншої планети і, розуміється, в той час мало ще величезну силу, аж поки, далеко пізніше, змішалося цілковито в матерію, та сила, спіритуальна [духовна] і психічна, була поступово придушена і закрита розвитком фізичного тіла.

Подібно було з формами нижчого царства життя, вони в різних типах зародків прийшли теж із іншої планети та почали власну еволюцію, крок за кроком вгору, при допомозі людини, яка у всіх періодах еволюції йде спереду хвиль життя. Его-Суб'єкти оцих нижчих форм життя не могли закінчити власну еволюцію на попередніх їх ланцюгу глобусах [глобусах їхнього ланцюга], бо ці розпалися, і прийшовши сюди, вони йдуть вперед вік за віком, наближаючись більше до стану людського. Одного дня і вони будуть людьми і теж стануться авангардом і проводом [керівництвом] нижчих царств нашого та інших глобусів. При кожній нагоді, коли із іншої планети приходять сюди перші і вищі істоти, з ними прибувають і деякі форми тваринного життя і моделі овочевих та інших рослин для їх вжитку. Не було б, на разі, корисним отут увійти в ширше описування цих справ, бо для сучасності вони є передчасні, та викликали б або сміх, або нерозуміння. Вистарчить [Достатньо] знати, що загальні форми істот і життя різних царств були перенесені сюди, в наступних тьодах треба [далі слід] нам розібрати, як диференціація тваринного і іншого світу пород [видів] почалася і продовжувалася.

Це є момент, коли вплив і втручання розуму і маси розумів є абсолютно потрібні [необхідні]. Такий вплив і втручання був і є фактом, бо Природа без такої допомоги не може порядно працювати. Але я не мав на думці поміч, або втручання Бога або ангелів. То є людина, що робить все те. Не слабка і нерозумна людина сучасна, але величезні духи, високі і святі люди незмірної сили, знання і мудрості. Що такими кожний і кожна з нас буде, і ми б знали, якби не та релігія з одного боку, а наука із другого, що нам намалювали такий портрет безсильності, спадкового зла та чисто матеріального походження, що майже всі ми вважаємо себе за маріонеток в руках Бога, або жорстокої долі без надії, або залишимося в низькому, самлюбному і матеріалістичному світогляді як тепер, так і в будучім [майбутньому]. Цим великим істотам було давано [давались] різні імена, і вони тепер не є в нашій площині свідомості. Вони є Діани [Дхіани], Творці, Провідники, Великі Духи і так далі. В теософічній літературі їх зовуть Діанами, або Діан-Чоганами [Дхіанами, або Дхіан-Чоханами].

Методами, знаними лише для них і для Великої Ложі, вони опрацьовують форми життя, перенесені сюди, часто змінюючи їх, додаючи дещо і відбираючи дещо, вони перетворюють і такі перероблення є добавками царства природи разом з формуванням грубого тіла людини. Цей процес проходить переважно й основно в астральному періоді, в якому є уложена [складена] база імпульсів,

котрими керується потім розвиток фізичних форм. Коли є досягнута точка половини дороги еволюції, не виявляється очам людини, ані не можна відкрити нашими інструментами. Сучасні бадання [дослідження] прослідкували еволюцію деяких порід [видів] до точки, поза яку далі, по признанні науки, не можна іти, щоб знайти корінь походження. Беручи з одного боку вола, а з другого коня, ми бачимо, що обоє мають копита, лише, що одне роздвоєне, а друге ціле і на одному пальцеві. Це нас поведе назад, де ми знайдемо найстаршого предка обох, до середньої точки, і тут наука застановлюється [зупиняється]. В цьому місці приходить на допомогу мудрість Майстрів показати, що перед тим відбувається основна, стародавня еволюція в астральному світі, де появилися корінні типи, на яких попрацювали Діани [Дхіани], починаючи еволюцію розрізнення і диференціації для пізнішого фізичного розвитку у різні класи, родини і породи [види].

Довгий період, около [біля] 300 000 000 років, пройшов для Землі, людей і всіх царств природи в одному астральному стані. Тоді не було матерії фізичної, такої, як ми тепер знаємо. Це було в ранніх колах, коли природа поволі поступала [рухалася] в роботі над удосконаленням типів в астральній формі, що є теж матерія, але дуже ніжної, гомогенної, ефірної субстанції. При кінці того розтягу [проміжку] років почався процес твердіння і форма людини була першою, що стала твердою, а потім деякі астральні прототипи, що належали до попередніх кіл чисто астральних форм, слідували в солідіфікації [стали тверднути]. Коли їхні скам'янілі форми були відкриті, постала теорія, що то мусіли бути істоти, які існували одночасно з грубим фізичним тілом людини. Хоч цей аргумент доволі правильний після інших теорій науки, але є тільки припущенням, коли признається існування астрального періоду. Входить в дальші деталі було [означало] би виходити поза рамки цієї праці. Хіба ще додати те, що ані бджола, ані пшениця не могли мати свої первісні диференціації в цьому ланцюгу глобусів, але були продуковані і закінчені в деяких інших, звідкіля були перенесені сюди. Чого це так мало бути, я цим разом охоче полишаю для догадок.

Цілій теорії можна б закинути, що наука не могла знайти бракуюче око [відсутню ланку] лацюга переходу між корінними типами астрального періоду і сучасними скам'янілими знахідками, або живими породами [видами]. В 1893 році в Москві професор Вірхов в одній із лекцій сказав, що тієї відсутньої ланки буде бракувати навіть і залишиться назавжди сном, та що нема правдивого доказу до того, що людина походить від тварин. Це є дійсна правда і ніякий

[жоден] клас відсутньої ланки не буде знайдений сучасними методами. Всі оці ланки є в астральному світі і є невидимі для фізичного ока. Їх можна побачити лише внутрішніми астральними почуттями [відчуттями], які спочатку мають бути розвинуті, щоб ними служитися [користуватися], а наука їх і не думає розвинути, поки ані [бо досі] не признає існування астральних внутрішніх органів. Отже, наука буде завжди без іструменту для відкриття астральної ланки, залишеної у довгому ході диференціації на астральній площині. Вище [Попередньо] згадані скам'янілості, які затвердли, так би мовити, мимо [поза] своїм часом, є виїмком [винятком] у тих пошуках ланки, але вони і так є тупиком [глухим кутом] для науки, бо вона не признає потрібних фактів. Мета цілого процесу диференціації, змішування і сепарації була добре пояснена ще одним із Майстрів Мудрості ось як:

"Природа свідомо дає перевагу тому, що матерія має бути незнищима краще в органічних, ніж неорганічних формах, та працює поволі, але безнастанно для досягнення цієї мети – еволюції свідомого життя із інертної матерії".

РОЗДІЛ XVI

ПСИХІЧНІ ЗАКОНИ, СИЛИ І ПРОЯВИ

Поле психічних сил, явищ і динаміки є величезне. Такі явища є видимі і сили проявлювані щодня у всіх країнах, але до недавня науковці звертали дуже мало уваги на них, а більше висміювали тих, що були з такими появами сполучені [зв'язані], або виявляли віру в психічну природу. В Сполучених Штатах Америки приблизно сорок років тому появився один культ, який, цілком помилково, назвався "спіритуалізмом". Учасникам цього культу відкрилися великі можливості, але вони ними знехтували і потонули в практиці шукання дивовиськ без найменшого відтинку філософії. Вони спричинилися дуже мало до поступу, хіба тільки занотовуванням збірки нерозібраних фактів, які протягом сорока років не привабили загального зацікавлення жодних поважних науковців. Хоч цей культ дав якусь користь і між його членами є багато добрих розумів, все ж таки посідає [містить] великі небезпеки, та ушкоджує заангажовані людські інструменти у тих випадках, що переганяють справи поза межі добра, а на думку учнів Ложі є кращим, коли людина, що бажає прогресу, поступає обережно [обережно] і рівномірно, без руїн вздовж

дороги своєї еволюції. Але ж і інші західні дослідники прийнятих шкіл не пописалися [zareкомендували себе, відзначилися] краще, внаслідок чого нема ніякої Західної Психології, вартої цієї назви.

Цей брак відповідної системи Психології є природним наслідком матеріалістичного закраски [забарвлення] Науки і паралізуючого впливу догматичної релігії; одна з висміюванням щирих спроб і застеленням [закриттям] дороги, а друга – заборонаю досліджень. Однак, римо-католицький відділ християнської церкви у певному відношенні є виїмком [винятком]. Він завжди припускав існування психічного світу, бо ж то є світ ангелів і чортів; ангели можуть появлятися, коли захочуть, але дияволів треба оминати і нікому не дозволено вмішуватись у їхні справи, хіба уповноваженому священику. Що відноситься до заборони практики "спіритуалістів" шкідливої некроманції [некромантії], Церква має правду, але помиляється з іншими заборонами і обмеженнями. Нині правдива психологія є лише на Сході. Є правдою, що її система була знаною на Заході, коли цвіла одна старинна [давня] цивілізація в Америці і в певних частинах Європи перед християнською ерою, але тепер психологія в її правдивій фазі належить Сходові.

Чи є психічні рушії, сили і закони? Коли є, то мусять бути і прояви. А коли те все, що було сказано в попередніх розділах є правдою, то в людині є ті самі сили і той самий потенціал, що є всюди в природі. Майстри Мудрості вважають людину за найвищий здобуток цілої системи еволюції, яка віддзеркалює в собі всі сили Природи, і найбільш чудотворні, або страшенні. Внаслідок правдивого факту бути таким дзеркалом і є суть людини.

Це було здавна широко знане на Сході, де автор сам бачив приклади вияву таких сил, які перекидають теорії західних науковців догори ногами. Ті ж самі прояви були демонстровані перед автором і на Заході, чим він сам переконався, що всі люди кожної раси мають потенційно ті самі сили. Правдиві психічні прояви, що зовуть магічними, виконуються східними факірами, або йогами, всі проводяться вживанням природних сил та процесів, про що західним людям навіть не сниться. Левітація тіла, наявне заперечення гравітації, є річ, що виконується із природною легкістю особою, що є в тому завправлена [вправна]. Вона не противиться закону. Сама гравітація – тяжіння є лише половиною закону. Орієнтальний [Східний] мудрець допускає тяжіння, якщо хтось бажає прийняти той термін, але правильною назвою має бути притягання-атракція, а друга половина закону є означена словом відпихання [відштовхування], або репульсія, і обидві керуються великими законами електричної сили.

Вага і стабільність залежить від полярності. Коли змінити полярність якогось предмета у відношенні до землі, що є безпосередньо під тим предметом, то він може піднятися в повітрі. Це – левітація. Зачим [оскільки] предмети не мають такої свідомості, як людина, то не можуть піднятися без якоїсь зовнішньої допомоги. Однак людське тіло може піднятися в повітря без підпертя [допомоги], як птах, коли його полярність змінена. Цю зміну можна зробити свідомо, вживаючи [використовуючи] певну систему дихання, добре відому на Сході; також за допомогою певних природних сил, пом'янутих [згаданих] пізніше. Є випадки, коли це діється з особами, які не є ознайомлені із законом левітації, як, наприклад, святими Римо-Католицької Церкви.

Третій великий закон, який є в основі багатьох див Сходу і Заходу є Зчеплення, або Когезія. Є то окрема сила сама в собі, та не є вислід [наслідок] якоїсь іншої, як дехто б думав. Цей закон має бути знаний [відомий] тим, хто хоче вивести [здійснити] певного роду явище, як, наприклад, злучення [з'єднання] двох суцільних окремих перстенів, або перепхання [проштовхування] каменя крізь стіну, що автор сам бачив. При цьому і друга сила вживається, протилежна попередній, а то є Дис'юнкція або Дисперсія, себто Розчеплення. Зчеплення є пануюча сила, бо, коли сила Розчеплення є відтягнута [ослаблена], в той момент когезійна сила відбудує предмет, вмістивши всі атоми в оригінальні свої місця.

Тримаючись вищезгаданих законів, Адепт цієї великої динаміки може розчепити атоми будь-якого предмета, але завжди за виїмком [винятком] людського тіла, на таку віддаль від себе, щоби предмет стався невидимим, а тоді може його послати струмом [потокотом], утвореним в ефірі, на будь-яку віддаль на землі. На місці призначення сила розчеплення є відтягнута [ослаблена], зчеплення відразу відновиться і предмет з'явиться непорушним. Може це звучить, як казка, але для Ложі і її учнів є дійсним фактом, і є певним, що незабаром і наука визнає правдивість цієї пропозиції.

Світські розуми, заражені матеріалізмом сучасних днів, дивуються, як такі маніпуляції є можливими, та ще й без вживання інструментів. Інструменти є в тілі і мозкові людини. На думку Ложі "людський розум є невичерпним генератором сил", а повне знання внутрішньої хімії і динаміки законів природи, разом з вправленим [тренуваним] розумом, дає власникові силу оперувати законами, про які я говорив. Це буде власністю? [вмінням?] людини майбутнього, та була би і нині, якби не сліпий догматизм, егоїзм і матеріалістична невіра. Християни ані не беруть [не сприймають] серйозно

слів свого Вчителя, що як мати віру, то гори можна переносити. Коли додати до віри знання законів, то дає силу над матерією, розумом, простором і часом.

Вживаючи ті самі сили, вправлений [вмілий] Адепт може продукувати перед глядачами із матерії, невидимої переже [перед тим], будь-який предмет. Це би можна назвати вульгарно [спрощено] створенням, але це – просто еволюція в нашій присутності. Матерія є суспензією в повітрі довкола нас. Всяка частинка матерії, видима, або ще не осаджена, була і буде у всяких можливих формах; Адепт, при допомозі [за допомогою] власної уяви і сили волі, зодягає в матерію, осаджену із повітря, форму, яку собі вибрав із усіх можливих форм, існуючих в астральному світлі. Так зроблений предмет не затримається довго, скоро зникає, хіба що в додаток [додатково] ще вжиється другого процесу [вжити інший процес] для усталення, який тут описувати не потрібно. Коли є потреба осадити дещо на папері, вживається та сама метода [той самий метод]. У розумові створюється [Розумом створюється] виразний і гостро [чітко] визначений образ із ясних ліній, відтінків, або букв, і тоді із повітря осаджується пігмент в точний спосіб, визначений мозком, "невичерпним генератором сили і форми". Оці всі діла автор сам бачив виконаними описаним способом і віругідними [гідними] особами, а не оплаченими та невідповідальними медіумами.

Оце все веде до природного пропозиції [припущення], що людська Воля є всесильна, а уява є величезний дар динамічної сили. Уява є образотворча сила людського розуму. У звичайної та пересічної людини вона нерозвинута і є свого роду жива галерея снів, мрій, маячень і особа не має доброго контролю над нею. Але вона може бути розвинута відповідними вправами, тоді уява є важливим Конструктором в Людській Робітні. Дійшовши до такого стану, уява буде моделлю із астральної речовини, на якій можуть створитись об'єктивні прояви. Слідом за людською Волею, уява є найбільшим посередником у збірці складних інструментів будови людини. В дефініції західної психології вона є визначена невиразно і далеко від повноти. Її назву часто вживають замість фантазії, мари та мирячення [марення] і її витвори завжди вважають нереальністю. Важко знайти вповні [цілком] відповідний термін для цього дуже важливого людського факультету [складника]. Латинське слово імагінація, себто образотворчість, здається найближчим. Поняття, зведене [похідне] від слова "імаго", містить ідеї формування, або віддзеркалення образу. В щоденному житті ми не можемо бути без Уяви, хоч в пересічному вона нам дає лише недосконалі, мінливі і скороминучі

образи. Вправлена [тренувана] уява може бути вживана свідомо волею до позазвичайних [надзвичайних] границь до такої міри, що спричинює створення актуальної, дійсної форми із астральної матерії, яка може бути вживана в той самий спосіб, що робиться із піськовою формою [як і форма з піску] для відливання розтопленої криці. Отже, через те Уява є пануючим факультетом [складником], бо Воля сама без Образотворчості вправленої уяви не може довільно працювати. Наприклад, коли хтось хоче зробити яке-небудь осадження із повітря на папір і його уявлений образ є непевний і хвилястий, то преципітований [осаджений] образ на папері буде, відповідно, хвилястий і розмазаний.

Для сполучення з іншим розумом на будь-яку віддаль Адепт настроює [налаштовує] усі молекули власного мозку і всі думки розуму так, щоб їх дроговання [вібрації] були в тоні з розумом віддаленої особи, мозок і розум якої добровільно входить в ті ж самі вібрації, або попадають в унісон із прибуваючими хвилями, підчиняючись [підкоряючись] їм добровільно. Хоч Адепт може бути в Бомбеї, а приятель його в Нью-Йорку, віддаль не є перешкодою, бо внутрішні почуття незалежні від фізичного ока, або вуха, та можуть чути і бачити все те, що є в думках другої особи.

Коли є бажання подивитись в гадки і зовнішні умовини віддаленої особи, Адепт направляє свої внутрішні органи почуття туди, на ту особу, і він відразу бачить і чує там все, що хоче. Тільки що цього Адепт, як благородна людина, ніколи не робить, хіба лише в дуже рідких [рідкісних] і важливих та спеціально дозволених випадках. Модерні люди не бачуть великого зла в загляданні в таємниці других оцим способом, але Адепт уважає це за втручання і грубе порушення прав другої особи. Сила і знання не дають права нікому заглядати в розум і відкрити таємниці іншої особи. Це є закон Ложі для всіх, хто дещо розшуковують, тому, коли помітять, що наближаються до особистих таємниць, мусять відразу застановитися [зупинитися] в пошуку. Коли б цього не дотримувався і переступив цей закон той, хто є учнем Адепта, то ці сили від нього забираються. У випадку інших осіб, які б оттак провинилися, мусять прийняти неминучі карні наслідки свого злочину. Природа має свої закони і свою поліцію. Великий Закон правди і справедливості в Астральному світі не пропускає і найменшої провини без належної кари, без огляду на те, коли вона прийде, чи за день, а чи за тисячу років. Оттут ми маємо дальшу безпеку етики і моралі. Але доки люди не приймуть філософію, виложену в цій книжці, вони не будуть зважати на цілий ряд зла, в якому їх слабкі людські закони є безпорадні і

безсильні. В той же час, відмовляючись прийняти оцю філософію, люди віддаляють дні, коли вживання оцих чудових і величезних сил буде для доброї користі усього [всього] людства.

Між явищами варте уваги є переносування предметів без фізичного дотику, що зовуть апортацією, або психокінезом. Це робиться більше, ніж одним способом. Невидима астральна рука висувається, бере предмет і переносить. Це може бути роблене на віддаль до окола [приблизно] десяти стіп [ступень] від особи, та є простим поясненням деяких активностей медіумів. Майже у всіх випадках апортацій вживається цей метод із невидимою, але все ж матеріальною астральною рукою. Другий метод є вживання [використання] допомоги елементників [елементалів], про які я попередньо говорив. Вони, коли керовані внутрішньою людиною, мають силу переносити предмети, змінюючи їх полярність. В цих випадках ми бачимо, як факіри Індії, або і медіуми в Америці, переносять менші [дрібні] предмети, на погляд без якого-небудь підпертя [підставки], або дотику. Ці елементники використовуються, коли транспортування має бути проведене на дальші віддалі, ніж розтяжність астральних сучасток цього дозволяє. Про це, звичайно, і самі медіуми не знають, ані способу, як воно діється, але їх незнання законів і сил не міняє правдивість таких дій. Для учнів, які бачили, як ці сили працюють із середини, тут нема спірних питань.

Ясновидіння, телепатія і провидіння є дуже близькі до себе [одне до одного]. Кожна практика будь-якого із них рівночасно втягує обидві другі [інші дві]. Вони є варіацією тої ж одної сили. Звук є однією із відзначених прикмет Астральної сфери, а світло іде разом зі звуком, тому зір і слух діють разом. Бачити образ в астральному світі почувань значить, що там є одночасно і звук, і наоборот [навпаки], коли чути звук, він з'являється і у відповідному образі астральної субстанції. Це правдивому студентові окультизму є добре знане, як теж було здавна знане на Сході. Недавно був цей факт демонстрований і на Заході. В цей предмет можна би вглиблюватися багато [значно] дальше за допомогою окультизму, але в сучасному стані суспільства є це справа небезпечна, тому на цьому застановлююсь [зупиняюсь]. Всі ясновидці спираються своїми дивними здібностями на тих образах, що їх бачуть своїми внутрішніми органами почувань. В дійсності ця здібність є в кожній людині, хоч у великої більшості є малорозвинута. Окултна наука каже, що якби ця здібність, принаймі в зародковій формі, не була присутня у людей, то жодний із нас не міг би передавати будь-які ідеї взагалі.

В телепатії образи астрального світла пробігають перед внутрішнім зором і звідти віддзеркалюються у ретину [сітківку] фізичного ока. Так вони з'являються об'єктивними, дійсними для видця. Коли розходиться [мова йде] про минулі випадки, привиджуються лише образи. Події, що проходять сучасно [в ту ж мить], видець бачить і чує прямо своїми внутрішніми органами, ніби присутній. Виразною різницею між видженням [баченням] наочним і баченням видця є те, що ясновидець наяву приймає далекі вібрації спочатку своїм мозком, звідки вони передаються до фізичного ока, де на сітківці встановлюють образ, подібно, як у фонографа звук записується на плиті [пластині], а потім репродукується назад у формі звуку для вуха. При звичайному зорі – навпаки – дрогоання [вібрації], відбиті від образу, попадають спочатку в око, а звідти переносяться в мозок. Подібно зі слухом: той, кому "причувається", чує все на будь-яку віддадь у просторі, чи часу минулого, сучасного і майбутнього, у своєму центрі почувань в астральному тілі. Провидіння є комбінація обох попередніх здібностей з додатком пророчого зору, як випадки надзвичайні і рідкісні.

Найвищий клас ясновидіння є зір спіритуальний [духовний], що є дуже рідкісним випадком. Звичайний ясновидець має до діла лише звичайні аспекти життя в сфері астральної матерії. Спіритуальне видження [Духовне бачення] приходить лише до тих, що є серцем і душею чисті, віддані і певні. То може бути досягнуте спеціальним розвитком специфічного органу в тілі, крізь який одиноко [винятково, єдино] є такий зір можливий, та і то лише після довгих вправ самоопанування, і найвищого альтруїзму. Всі інші ясновидіння є переходові, недостаткові та частинні, займаючись властиво лише матерією та ілюзією. Їх неповний характер є наслідком того, що майже всі вони мають достатньо сили заглянути лише в один клас із нижчих ступенів астральної матерії в один і тойже час. Чистодушний і сміливий заглядає в будучність [майбутнє] і в сучасність значно краще, ніж будь-який ясновидець. Тому, що ці дві сили доказують присутність і діяння наших внутрішніх органів почувань, а також і потрібний посередник астрального світла, ці людські спосібності [здатності], мають велике значення і роль в справах так званого "визивання духів" на сеансах.

Сни є переважно наслідками автоматичної праці мозку, але часто і продуктом перенесення образів і ідей дійсно бачених внутрішніми органами почування сплячої особи. Вільно мандруючий дух часом відбирає і приносить враження далеких сцен, і в момент, коли вливається назад у спляче тіло, передає їх внутрішнім органам у

мозку. Ці сни можуть бути для вжитку [використовуватися], але, загально [в основному], після пробудження тіла їх значення втрачається тим, що образи псуються і плутаються. Великою важливістю снів є, що вони служать певним доказом існування внутрішньої особи. У глибокому сні внутрішня людина спілкується із вищими інтелектами [розумами] і, часом так набуті інформації вищих ідей або пророчих образів, перетиснуться в мозок. Якість снів залежить від карми особи. Королю сниться дещо із проблем його королівства, а звичайній людині – справи буденні. У книзі Йова говориться: "Людина повчається в снах і привидах нічних".

Привиди і двійники належать до двох загальних класів. До першого належать астральні шкаралупи і образи із астрального світу, прямо видимі для очей, або внутрішні вібрації, викидані [спрямовані] в око, що дає особі враження прямого бачення форм. Друге (двійники) – правдиве астральне тіло живої особи, що має з собою свою частинну, або повну свідомість. Товариства Психічних Досліджень пробували доказувати дійсність привидів без знання їхніх законів і не знаючи, що із двадцятьох випадків дев'ятнадцять бувають лише наслідком об'єктивізації вібрацій мозку, викидані [спрямованих] в око. Але безсумнівно, що дійсні апарії [привиди] бувають. Привиди щойно померлих, у спосіб якраз описаний, або Астральне Тіло, що зветься Кама Рупа у цьому стані, якраз [саме] померлої особи. Тому що сила думок і інші сили, що залишають тіло, є дуже великі, ми довідуємося про багато більше таких випадків, ніж будь-якого іншого класу.

Адепт може вислати будь-куди свого двійника, що має, власне, іншу назву, бо він представляє собою його свідоме і вправлене астральне тіло зі всім його інтелектом, лише не цілком відлучене від його фізичного тіла.

Теософія не заперечує і не ігнорує фізичні закони, відкриті наукою. Вона признає всі ті, що є доказані, але добавляє інші, які змінують акцію [дію] тих, про які звичайно говориться. Поза всіма видимими явищами є окультний, невидимий космос з його ідеальною машинерією [механізмом]. Той окультний космос можна розуміти вповні [цілком] лише при допомозі [за допомогою] внутрішніх органів почувань, що до того світу належать. Тим, хто такий світ заперечують, трудно розвинути ті почування. Мозок і розум, діючи разом, мають силу творити форми, спочатку в астральній матерії, а пізніше, як видимі структури в матерії цієї, або фізичної площини. Об'єктивність залежить, здебільш, від сприймання, перцепції, а ця може бути забарвлена внутрішніми стимулами. Отже, свідок може

бачити предмет, який дійсно існує як такий назовні, або може його видіти [бачити] від внутрішнього стимула. Це дає нам три типи видження [бачення]: а) оком, через світло від предмета; б) внутрішніми почуваннями через Астральне Світло; в) стимулом із середини, що спричинює [спонукає] око репортувати у мозок, отож [тобто] викидаючи внутрішній образ назовні. Прояви інших почувань можуть бути класифіковані в подібний спосіб.

Астральна субстанція є регістром усіх ідей, думок, звуків, образів і інших вібрацій, є вільним полем для внутрішньої людини, що є комплетною [цілісною] особою, довільно? [здатною] вживати це поле, як окремо, так і в координації зі своїм фізичним тілом. Оцим пояснюються усі прояви гіпнотизму, ясновидіння, медіумізму і решти тих, що не є виконувани свідомо. В астральній субстанції є всі звуки і образи, а в астральній людині є захоронені [сховані] враження від усіх випадків, будь-як давних, або незначних; співпраця оцих продукує явища, які виглядають дивовижними для тих, що заперечують, або не знають нічого про принципи окультизму.

Щоб пояснити дивні для загалу діла Адептів, Факірів, Йогів і вправлених [досвідчених] окультистів, треба знати окультні закони хімії, розуму, сил і матерії. Очевидно, не є в рамках цієї книжки зайнятися цією справою детально.

РОЗДІЛ XVII

ПСИХІЧНІ ПРОЯВИ І СПІРИТУАЛІЗМ

В історії психічних явищ записки так званого "спіритуалізму" в Європі і Америці і інде забирають [займають] визначне місце. До речі, мушу сказати, що ніколи жодна назва не була настільки неправильною, як термін "спіритуалізм", даний тому культові в Європі і Америці, як вище зазначено, тому що в цім культові ні дух, ні душа не мають ніякої участі. Доктрини, описані в попередніх розділах, є той правдивий спіритуалізм. Хибна назва практики модерних медіумів і так званих спіритистів має бути змінена на Поклоніння Мертвим, на ділі – старомодна некроманція [некромантія], яка завжди заборонялася спіритуальними [духовними] учителями. Вони є грубою матеріалізацією спіритуальної ідеї, і діють більш з матерією, ніж наоборот [навпаки]. Цей культ, як деякі кажуть, ніби повстав [виник] приблизно сорок років тому назад в Америці у місті Рочестер, Н.Й., під ведення [керівництвом] медіумів сестер Фокс, але був зна-

ний і переже [раніше] в часі хвилювання про чарівництво в Салем, а сто років перед тим у Європі, коли та сама практика була поширена, появлялись такі самі явища, розвивались медіуми і робились сеанси. Ця практика сотні років раніше була відома в Індії під назвою "культ Бута?[Бхута?]", що означає спробу сполучитись з дияволом, або астральним останком померлих. Це би мала бути його назва і тут, бо ж практика цього культу є з ціллю [має мету] сполучитись із найгрубшим і диявольським, або земним. Але факти довгих сорокарічних записів в Америці вимагають короткого розбору. Цей факт всі серйозні Теософісти [Теософи] мусять признати. Однак, Теософічні пояснення і висновки є цілковито інакші, ніж те, що пересічний спіритуаліст думає. Між спіритуалістами, або у їхній літературі, ніяка філософія не була розвинута. Тому ніщо краще за теософію не може про нього (спіритуалізм) подати правдиве пояснення, показати недостатки [недоліки], відкрити небезпеки і пропонувати виправлення.

Зачим [Оскільки] є ясно, що ясновидіння, телепатія, пророцтво, сні і привиди, левітація, наявне продукування та зникнення, це все пов'язане із силами, що були знані споконвіку, то найбільш напруглими? [нагальними] питаннями у відношенні до спіритуалізму є ті, що відносяться [стосуються] комунікації з душами тих, що залишили цю землю і є тепер обезтілені, а також із невизначеними духами, які тут не були втілені, але належать до інших сфер. Може теж і матеріалізація різних форм при сеансах заслуговує деякої уваги. До комунікацій належить теж і говоріння в трансі, писання на грифельній дошці, і інше писання, окремі голоси в повітрі, говоріння крізь фізичні органи медіума і преципітація [осадження] писаних повідомлень із повітря. Чи медіуми сполучуються [спілкуються] з душами мертвих? Чи наші померлі знайомі сприймають стан життя, що залишили, і чи вони часом повертаються і говорять до нас?

Відповіді є вложені [викладено] у цьому розділі. Наші покійники не бачать нас тут. Вони є звільнені від страшеного болю, що би така зустріч спричинила [завдала]. Раз-по-раз якийсь щиросердечний і чистодушний неоплачений медіум може увійти у транс і в такий стан, в якому є душа померлого і може дещо із того пам'ятати, що там чув і бачив, але це буває рідкісний випадок. Теж в рідкісних випадках в курсі [в проміжку] десятих літ, деякий високорозвинений дух на момент повернеться і в якийсь безперечний спосіб комунікується із земними особами. В момент смерті душа може говорити до когось на землі, перед тим, ніж двері закриються. Але більшість таких нібито комунікацій через медіумів є від безрозумних астральних

останків людей, а в багатьох випадках цілковито лише робота догадливості, комбінації, відкриття і аранжировки вільно пристосованого астрального тіла живого медіума.

До теорії, що духи мертвих комунікуються із земними, є такі закиди:

I. Ніколи ці духи не назначили закони, якими будь-яке із тих явищ керується, з виїмком [за винятком] деяких випадків, коли теорія теософська була пом'янута [згадана] і культ її не прийняв. Ці нібито духи, що це питання піднесли, попали в дискредит [були дискредитовані], бо їхні слова знищили б такі структури, які пан А.Й.Дейвіс наробив [створив].

II. Духи не погоджуються між собою; один каже, що посмертне життя є цілком інакше, ніж як інший описував. Ці розходження міняються із медіумом, і теж нібито теорією мертвого і того ж за життя. Один дух допускає реінкарнацію, а інший – ні.

III. Духи нічого не відкрили у галузях історії, антропології, або в інших важливих справах, та виглядали слабшими у знанні, ніж живі особи. Коли представляються, як люди, що жили в старинні [давні] часи, показують незнання тих часів, або лише повторюють недавно публіковані відкриття.

IV. За цих сорок років не отримано від духів нічого раціонального про явища, або розвитку медіумства [медіумізму]. Принагідно нібито великі філософи говорили через медіумів про буденні справи та нісенітниці.

V. Медіуми попадають у фізичну і моральну біду, звинувачені в обмані, засуджуються в шахрайстві, але духи, що ними керують, не вмішуються [втручаються], щоб цьому запобігти, чи рятувати.

VI. Є признано, що керівні і контрольні духи обманюють і спонукують до обману.

VII. Є ясно видно із усіх повідомлень про духів, що їх думання і філософія, коли така є, міняються з медіумом і найбільш поступним [прогресивним] думанням живих спіритуалістів.

З цим усім і багато чим іншим, що можна звести [узагальнити], матеріалістична наука є посилена у висміюванні, але теософ робить заключення [висновок], що ті комунікуючі істоти, коли є такі, не є людськими духами, і, що пояснення знаходяться в інших теоріях.

Матеріалізація форм із повітря, незалежно від фізичного тіла медіума, є дісним фактом. Дуже добре було сказано одним із "духів", в якому спіритуалісти зневірилися, що один спосіб продукувати ці явища є нарощення маси із електричних і магнетичних частинок, на яких накопичиться матерія і образ цього віддзеркалюється

із Астральної сфери. І це є все. Але як це зробити, то друга справа. Духи цього не можуть сказати, але була зроблена спроба визначити методи та інструменти в попередніх розділах. Другим методом є вживання [використання] астрального тіла живого медіума. У цьому випадку астральна форма виділяється із боку медіума, поступово збирає на себе частинки із повітря і тіл присутніх осіб, поки накінець стане видимою. Часом набирає вигляд медіума, а іноді дечого іншого. При майже всіх випадках слабе світло є потрібне, бо сильне світло бурхливо руйнує астральну субстанцію і проекцію робить дуже трудною. Декотрі, так звані, матеріалізації є фальшовані підкладом рівної плити [площини] електричної і магнетичної субстанції, на якій віддзеркалюються образи із Астрального Світла. Вони би мали бути образом мертвого, але є, в дійсності, зображення ілюзії.

Коли хто хоче розуміти психічні явища, знайдені в історії "спіритуалізму", є потрібне, щоби знав і признав таке:

I. Повну спадщину людини астрально, спіритуально і психічно, як єства, що знає, думає, почуває і діє крізь тіло, астральне тіло і душу.

II. Природу розуму, його діяння, його сили; природу і силу уяви; тривалість і ефект імпресій (вражень). Найважливіше в цьому є стійкість і найслабшої імпресії, як також і наглибшої; що кожна імпресія продукує в індивідуальній еманції, званій аура; що при допомозі цього встановлюється зв'язок між аурами приятелів і споріднених старших, нових, близьких, далеких і віддалених в ступені. Це дає широкий розсяг [набір] можливих видінь для ясновидця.

III. Природа, розсяг [набір], функція і сила людських внутрішніх астральних органів і здібностей, вміщених в термінах астральне тіло і Кама. Що ці не є стримувані від акції [дії] трансом, або спанням, але є посилені в медіумові, коли той є в трансі; в той же час їх акція [дія] не є вільна, але є керована масивною хордою думок між присутніми на сеансі, або одною переважаючою волею, або силою диявола за сценою; коли є присутній скептичний науковий дослідник, його ментальне відношення може цілковито застановити [зупинити] дію сили медіума, що можна б назвати замороженням.

IV. Доля правдивої людини по [після] смерті, її стан, сила, активність там і її відношення, коли такі є, до тих, яких залишив тут.

V. Що посередник між розумом і тілом, себто астральне тіло, при смерті є викинуте і залишене в астральному світлі поволі заникнути [зникнути]; і що правдива людина іде в Девачан.

VI. Існування, природа, сила і функція астрального світла та його роль, як регістра в Природі. Що воно приймає, затримує і від-

дзеркалює образи всього, кожную річ окремо, кожную дію і всі випадки, кожную думку і ідею, яка коли-небудь і де-небудь з'явиться; що воно просякає [пронизує] цілий наш глобус і атмосферу навколо нього; що трансмісія [передавання] вібрацій в ньому є в практиці відразу [миттєва], бо ж рата [поширення] їх є далеко швидше, ніж електричних в сучасному знанні.

VII. Існування в астральному світлі істот, що мають інакше тіло, ніж ми, мають власні сили, спосібності і свого роду свідомість, властиві їхній натурі. Між ними є найважливіші елементарні сили, коротко, елементники [елементали], що їх зовуть теж духами природи. Вони поділені в різні класи і породи. Елементники беруть участь у кожній операції природи і в кожному рухові розуму людини. Що ці елементники діють при сеансах автоматично в їх різних відділах, один клас приносить образи, другий звуки, а інші зайняті деполяризацією предметів для апортації. Діють з ними в цій астральній сфері бездушні шкарлупи людей, що оживляються ними. Між іншим, це є ті, що видають ті "незалежні голоси", що завжди звучать, як голос із бочки, лише тому, що створюються у вакуумі, а це є так абсолютно потрібне для істот, далеких від духа. Своєрідний тембр цього роду голосу не вважався спіритістами за ніщо особисте, але для окультизму має величезне значення.

VIII. Існування і операція окультних законів і сил у природі, які можна вжити до продукування явищ у цій площині; що ці закони і сили можуть бути пущені в операцію [задіяні] людиною в підсвідомості і елементниками свідомо, або несвідомо, і що багато оцих окультних операцій бувають автоматичними в такий самий спосіб, як замерзання води сильним холодом, або танення льоду від теплоти.

IX. Що астральне тіло медіума, використовуючи натуру астральної субстанції, може висуватися із фізичного тіла, чи із рук, або ніг, або із іншої частини тіла на певну віддаль і виконувати невидимо для фізичного ока різні штуки: рухання і перенесення предметів, писання, стукання, дотики і так без кінця. І що в астральному тілі будь-котрої особи можна викликати почування, які дійшовши до мозку, дають особі ідею, що була доторкнута, або чула звук і т.д.

Медіумство [Медіумізм] є повний небезпек, бо астральне тіло людини в наші часи є нормальне в акції [дії] лише, коли сполучене з фізичним тілом. В далеких будучих роках воно буде нормально діяти і зовні тіла, як то було колись в давній минулості. Стати медіумом значить дезорганізуватись фізіологічно і у нервовій системі, бо крізь цю систему є роблений зв'язок між двома світами. В той момент, як двері відчиняться, всі незнані сили вбігають і, зачим

[оскільки] найгрубша частина природи є до нас найближче, це є та, що [вона] на нас впливає найбільше. Наша нижча натура є найскоріше зайнята і роз'ярена, бо сили вживані є взяті із тої ж нашої частини. Ми є, отже, виложені на ласку [доступні] підлим думкам усіх людей і теж впливові шкаралуп в Кама Лока. Коли до цього додати припинання [отримання] грошей за службу [послуги] медіумства, є присутна [стає присутною, з'являється] дальша небезпека, бо справи духу і того, що належить до астрального світу, не сміють продаватися. Це є велика хвороба американського спіритуалізму, яка zdegradувала цілу її історію; поки така практика не вилучиться, не буде доброго вислідку [наслідку]. Ті, що хочуть довідатися правди про тамтой світ, мусять присвятитися правді та і не думати про гроші.

Спроби здобути здібність у вживанні психічних сил тільки задля цікавості, або для егоїстичних цілей є теж небезпечне через ті причини, що і у випадках медіумства. Тому, що сучасна цивілізація є надмірно егоїстична і побудована на персональності [особистості], правила і практики для розвитку і вживання цих сил у правильний спосіб не були випущені, але Майстри Мудрості сказали, що перед тим, ніж до такого діла дехто хоче приступити, повинен вивчити і прийняти відповідну філософію і етику, та практикувати їх в житті. Масова поява медіумів в історії спіритуалізму сполучена зі сумним рядом руїн багатьох медіумів у всіх напрямках.

Рівно ж неправильний є підхід наукових кругів [кіл], що, без знання правдивої натури людини, беруться до експериментів із гіпнотизмом, в яких особи є пошкоджені на все життя, ставляться в негідне положення, і примушені, для задоволення дослідників, переносити і виконувати такі діла, що наяві, в нормальному житті, ніхто б собі не бажав. Ложа Майстрів не дбає про таку науку, лише, коли б її ціль була допомогти людині піднятися до кращого стану як морального, так і фізичного; та не буде дана поміч науці, поки вона не почне дивитись на людину і з боку морального, та спіритуального [духовного]. Через те ті, що знають все про фізичний світ, про його всякого роду мешканців і закони, поступають спочатку з реформою в моралі і філософії перед тим, ніж більше уваги буде звернено на дивні і спокусливі явища, які внутрішня людина може продукувати.

В сучасну добу цикл для цього століття майже закінчує свій курс. Тепер, як і сто літ тому назад, сили слабнуть, тому явища спіритуалізму меншають і в числі, і в розсягові [і за кількістю і за поширенням]. В Ложі є надія, що коли наступний приплив почне підійма-

тись, Захід зискає [отримає] трохи правдивого знання з філософії про Людину і Природу, а тоді занавіса [завіса] може бути піднята дещо вище. Ціллю цієї книжки є допомогти расі поступити [рухатися] в цьому напрямку, і з тим вона випускається для її читачів у всіх частинах світу.

АНОТАЦІЯ ПЕРЕКЛАДАЧА

To be printed on back of cower of the Ukrainian "Ocean of Theosophy":

Оце вперше виходить друком на українській мові [українською мовою] правильне вияснення буття, Всесвіту і людини в однім короткім описанні. В році 1893 автор цієї книжки намагався відновити споконвічну мудрість, яка тисячуліттями еволюції людства поступово затемнювалася, а в сучасній західній цивілізації цілком зникла. Ця мудрість відродилася в душі Олени Петрівної Блавацької, яка народилася (в р. 1831 в Катеринославі, тепер м. Дніпро) і виросла на Україні, пізніш обійшла світ і, з підготовкою та поміччю Майстрів Мудрості, в р. 1888 в Лондоні видала обширну книгу з назвою Тайна Доктрина, що є нині головним джерелом студій модерних Теософістів. Її головним учнем, а опісля співробітником, був Вілліам Куан Джадж, автор цієї книжки, в якій він зібрав і вияснив основні доктрини Теософії, що є сучасна назва вищезгаданої стародавньої мудрості. Він та полковник Генрі С. Олкот були співпартнерами пані Олени Блавацької в заложенні Теософічного Товариства в Нью-Йорку року 1875-го. Ця організація скоро розвинулася у всесвітній рух, який є рушієм великого відродження стародавньої філософії і містєрії правди, як також і ширення ідеї універсального братерства як на Сході, так і на Заході.

English translation:

This is the first time printed in Ukrainian language the correct explanation of the Existence, Universe and Humanity in one concise writing. In year 1893 the autor of this book made an effort to renew the eternal wisdom which in millennia of human evolution has been darkening and in the contemporary Western civilisation completely forgotten. This wisdom has been reborn in the soul of H.P.Blavatsky, who been born (in y.1831 in Katerynoslav) and grown up in Ukraine, later went arond the world and, prepaired and helped by the Masters of

Wisdom, in y.1888 in London gave out a voluminous book named The Secret Doctrine, which is today the main fountain of studies of the modern Theosophists. Her leading student, and after coworker, was Willam Quan Judge, the autor of this book in which he collected and explained the basic doktrines of Theosophy, which is the contemporary name of the abowe mentioned ancient wisdom. He and colonel H.S.Olcott have been partners to madame H.P.B1avatsky in founding the Theosophical Society in New-York in y.1875. This organisation quickly developed into a Worldwide Movement, which is the driving force behind the great rebirth of the ancient philosophy and mystery of Truth, and also in spreading of the idea of the Universal Brotherhood, as in East, so in West.

OCEAN of THEOSOPHY

PUBLISHERS' NOTE

This translation into the Ukranian language by a student of the UNITED LODGE OF THEOSOPHISTS in New York city had been set aside for over 10 years. It was thought that it would never meet the light of day. The Publishers apologize for the inelegant condition of the appearance of the book. It has been revised and corrected, but since then, has not been read, nor do the present editors have the advantage of being able to read it, as translated, nor do they have the equipment to retype it for a fairer physical presentation.

It is hoped that this will fall into the hands of someone who, knowing the language better, and also knowing the English language of the original, will be able to compare and make even a more accurate translation and publish it for the benefit of his linguistic compatriots.

We believe that knowledge and wisdom ought not to be limited in any way. Therefore we would welcome improvement and reuse of this work by anyone who embraces the same principles as are found expressed in THE DECLARATION of THE UNITED LODGE OF THEOSOPHISTS which will be found reproduced (in English) at the front of this book.

It is hoped that this will serve to open the doors of Theosophy to students who read in this language and encourage them to go further, to enquire and probe for themselves.

Theosophy is not to be considered "a religion." Theosophy is, very simply, a way of describing the whole interactive and cooperative life of our Universe, our World, Man's place in that scheme, and, finally, the necessary place of every life-atom or being, visible, or invisible (as a power or a force) that serves to make up the entire WHOLE.

The fundamental principles of Theosophy are three:

1. It postulates an eternal principle called the "unknown." This can never be cognized except through its manifestations. This eternal principle is in and is every thing and being.

2. Periodically and eternally, IT manifests itself and then, recedes again from manifestation. In this ebb and flow evolution proceeds, and itself is the manifestation of this unknown including spirit and matter. These two are held to be the two opposite poles of the One Unknown PRINCIPLE. They coexist, and are not separate nor separable from

each other. One will recognize in this manner, the exhibition at every point of life of a great LAW. It is impartial, impersonal, exact, and ever-active. Each being is a point of life, and in each the LAW works without deviation.

3. In manifesting itself the spirit-matter differentiates itself on seven planes, each more dense on the way down to the plane of our present life and senses, each differs only in degree from the others. From this view, the whole universe is alive. Not one atom of it is in any sense "dead." It is also conscious and intelligent, its consciousness and intelligence is present on all planes, though obscured on this one. On this plane of ours the spirit focalizes itself in all human beings who choose to permit to do so. The word and idea: "man" is derived from the Sanskrit root "mun" - to think, a "mind." The refusal to permit its independence is the cause of ignorance, fear, sin, all sorrow and suffering. Harmony in diversity is said to be the law of the Universe. Each one of us chooses independently. Our future, for joy or sorrow, is always in our own hands.

A survey of world history in the distant past reveals the existence of a unified body, or source, of philosophical and ethical doctrines which form the basis and origin of all similar thought in modern systems. Ideal concepts have been put forth there that can be demonstrated to individual reason. The authority and independence of the individual is the source of resistance to dogma, and the hypocrisy of "authority" not based on a knowledge of our Universe and our World, and its evolutionary educational purpose.

One of the objectives that will be found shown is that each "man" (or mind), being fundamentally spiritual and immortal, is able to perpetuate his real life and consciousness. This has been done repeatedly through all time and is the source of the legends concerning those flow-ers of the human race who form the membership of an ancient and high Brotherhood, and who concern themselves with the soul development of man. This is held to include the progressive development of the soul (mind and intuition) on all planes.

Theosophy, as presently given out is an outline of this wisdom. These great MEN, the "flowers of our race" are the custodians of it. They come to nations, at appropriate times as "teachers," "saviors," "sages," -- to re-promulgate these old truths and system of ethics.

They hold that humanity is capable of infinite perfection, both in time and quality, the saviors and adepts, being held up as evidences of that possibility. It is from this living and active body of Great Men that H.P.Blavatsky declared she had received the impulse to once more bring forth the perennial ideas.

William Quan Judge was one of her earliest pupils, meeting her in 1875. He was the only one of the "founders" of the Theosophical Society to remain and work in the United States of America. In 1879 H.P.BLAVATSKY and Colonel H.S.Olcott, the President of the Theosophical Society left New York for Europe and India. In 1886, after a visit to India, Mr. Judge returned to New York and there established a magazine named THE PATH. In this, Theosophy, faithful to the teachings brought by Mme. H. P. Blavatsky was broadcast. From this a vast network of activity began, with hundreds of Lodges and thousands of individuals studying Theosophy in America by the time of his death on March 21st 1896.

THE OCEAN OF THEOSOPHY was not written as a book, but is the drawing together of 17 articles he wrote for another magazine, to give readers an idea of the range, scope and depth of the ancient WISDOM.

The publishers hope that all those who read will be inspired to study, and to teach themselves that true independence which will reveal to their minds the depths enshrined in their own hearts, which are forever a part of the ONE LIFE.

There is an INDEX (in English) to THE OCEAN OF THEOSOPHY.

This book has been used regularly as a primary source, (along with H.P.Blavatsky's THE KEY TO THEOSOPHY) for the conduct of regular weekly study-classes for many years. As a result, a companion volume has been produced (in English) called QUESTIONS AND ANSWERS ON THE STUDY OF THE OCEAN OF THEOSOPHY. Copies are available on request.

It will be found that familiarity with the subjects treated in this book will help those students in their study of H.P.Blavatsky's THE SECRET DOCTRINE.

One final observation can be made, but it will have to be proved by the student's own work: If one studies Theosophy as recorded for our era by Helena Petrovna BLAVATSKY, and by her coworker William Quan JUDGE, one will find that it is consistent at all points. It is not a hypothesis, nor a speculation nor does it "grow." Our own understanding deepens, and we find that all parts fit into and with all others of the scheme.

THE PUBLISHERS

ЗМІСТ

Від видавців	3
Books by H.P.Blavatsky	6
Books by William Q.Judge	6
ОКЕАН ТЕОСОФІЇ	7
Передмова	7
Зміст	8
Розділ 1. Теософія і Вчителі	14
Розділ 2. Загальні засади	23
Розділ 3. Земний ланцюг	30
Розділ 4. Семиразова складня людини	34
Розділ 5. Тіло і астральне тіло	38
Розділ 6. Кама – бажання	46
Розділ 7. Манас	50
Розділ 8. Про реінкарнацію	56
Розділ 9. Далі про реінкарнацію	62
Розділ 10. Доводи, підпираючі реінкарнацію	69
Розділ 11. Карма	76
Розділ 12. Кама лока	84
Розділ 13. Девачан	91
Розділ 14. Цикли	97
Розділ 15. Різновидність людського роду і бра- куюча сполука (відсутня ланка)	104
Розділ 16. Психічні закони, сили і прояви	110
Розділ 17. Психічні прояви і спірітуалізм	118
Анотація перекладача	124
<i>Ocean of Theosophy. Publishers' note</i>	125

Видання здійснене Теософським товариством в Україні на честь пам'яті перекладача Олекси Сухаренко, українського теософа, який жив у США.

www.theosophy.in.ua

